

2022

Sprawozdanie roczne dotyczące wspólnych przedsięwzięć UE za rok budżetowy 2022

EUROPEJSKI
TRYBUNAŁ
OBRACHUNKOWY

PL

EUROPEJSKI TRYBUNAŁ OBRACHUNKOWY
12 rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUKSEMBURG

Tel. +352 4398-1

Formularz kontaktowy: eca.europa.eu/pl/Pages/ContactForm.aspx

Strona internetowa: eca.europa.eu

Twitter: @EJAuditors

Więcej informacji o Unii Europejskiej można znaleźć w portalu Europa (<http://europa.eu>).

Luksemburg: Urząd Publikacji Unii Europejskiej, 2023

PDF ISBN 978-92-849-0063-3 doi:10.2865/468595 QJ-09-23-159-PL-N

Spis treści

Rozdział 1 Wspólne przedsięwzięcia UE w kontekście kontroli Trybunału	5
Wstęp	6
Wspólne przedsięwzięcia UE	8
Wspólne przedsięwzięcia działające w oparciu o wieloletnie programy unijne w zakresie badań naukowych i innowacji	8
Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej	15
Budżety na płatności i zasoby kadrowe wspólnych przedsięwzięć w 2022 r.	16
Mechanizmy budżetowe i mechanizmy udzielania absolutorium	17
Kontrola przeprowadzona przez Trybunał	19
Trybunał wydaje poświadczenie wiarygodności dla każdego wspólnego przedsięwzięcia	19
Trybunał korzysta z wyników prac kontrolnych innych niezależnych kontrolerów	19
Podejście kontrolne Trybunału opiera się na ocenie najważniejszych czynników ryzyka	21
Podejście kontrolne Trybunału w przypadku płatności z tytułu umów o udzielenie dotacji	23
Rozdział 2 Przegląd wyników kontroli	24
Wstęp	25
Opinie bez zastrzeżeń na temat wszystkich wspólnych przedsięwzięć	26
Opinie bez zastrzeżeń co do wiarygodności sprawozdań finansowych wszystkich wspólnych przedsięwzięć	26
Opinie bez zastrzeżeń na temat legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw rozliczeń wszystkich wspólnych przedsięwzięć	27

Opinie bez zastrzeżeń na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw sprawozdań finansowych wszystkich wspólnych przedsięwzięć	27
Szereg obszarów wymaga wprowadzenia usprawnień	28
Uchybienia we wdrażaniu programów w zakresie badań naukowych i innowacji przez wspólne przedsięwzięcia	28
MŚP i nowi beneficjenci są bardziej narażeni na popełnianie błędów dotyczących kosztów personelu	33
EuroHPC nie osiągnie swojego celu dotyczącego zatrudnienia	33
Sytuacja kadry kierowniczej wyższego szczebla F4E była nadal niestabilna	34
W zarządzaniu zamówieniami przez F4E występują uchybienia	34
Wspólne przedsięwzięcia w większości przypadków podjęty działania w odpowiedzi na uwagi sformułowane przez Trybunał w poprzednich latach	36
Stosowane przez wspólne przedsięwzięcia ramy kontroli oparte na analizie ryzyka nie są jeszcze wystarczająco dopracowane	38
Metodyka przekrojowego przeglądu dokonanego przez Trybunał	38
W połowie wspólnych przedsięwzięć nie przyjęto ustrukturyzowanego, opartego na analizie ryzyka podejścia do kontroli <i>ex ante</i> w odniesieniu do dotacji w ramach programu „Horyzont 2020”	38
Większość wspólnych przedsięwzięć nie opracowała jeszcze podejścia kontrolnego <i>ex post</i> opartego na analizie ryzyka w odniesieniu do płatności z tytułu dotacji w ramach programu „Horyzont 2020”	43
Przy wdrażaniu programu „Horyzont Europa” wzrosło znaczenie stosowania podejścia do zarządzania dotacjami opartego na analizie ryzyka szczególnego	46
Inne publikacje Trybunału dotyczące wspólnych przedsięwzięć	49

Rozdział 3 Poświadczenia wiarygodności wydane w odniesieniu do wspólnych przedsięwzięć UE	53
3.1. Informacje leżące u podstaw poświadczeń wiarygodności	54
Wspólne przedsięwzięcia realizujące programy ramowe UE	58
3.2. Wspólne Przedsięwzięcie w celu Badań z zakresu Zarządzania Ruchem Lotniczym w Jednolitej Europejskiej Przestrzeni Powietrznej 3 (SESAR 3)	59
3.3. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Ekologicznego Lotnictwa (CA)	69
3.4. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inicjatywy w dziedzinie Innowacji w Ochronie Zdrowia (IHI)	80
3.5. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czystego Wodoru (Clean H2)	91
3.6. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Kluczowych Technologii Cyfrowych (KDT)	103
3.7. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Biotechnologicznej Europy Opartej na Obiegu Zamkniętym (CBE)	114
3.8. Wspólne Europejskie Przedsięwzięcie Kolejowe (EU-Rail)	126
3.9. Wspólne Przedsięwzięcie w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali (EuroHPC)	136
Wspólne Przedsięwzięcie działające w ramach Euratomu	151
3.10. Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej (F4E)	152
Wykaz akronimów	167

EUROPEJSKI
TRYBUNAŁ
OBRACHUNKOWY

Rozdział 1

Wspólne przedsięwzięcia UE w kontekście kontroli Trybunału

Wstęp

1.1. Europejski Trybunał Obrachunkowy jest zewnętrznym kontrolerem finansów UE¹. Działając w tym charakterze, odgrywa on rolę niezależnego strażnika interesów finansowych obywateli Unii i przyczynia się do poprawy zarządzania finansami UE. Więcej informacji na temat pracy Trybunału można znaleźć w jego sprawozdaniach z działalności, rocznych sprawozdaniach z wykonania budżetu UE, sprawozdaniach specjalnych, przeglądach oraz opiniach w sprawie nowych lub zmienionych przepisów unijnych bądź w sprawie innych decyzji mających wpływ na zarządzanie finansami.

1.2. W ramach swoich uprawnień Trybunał przeprowadza badanie rocznych sprawozdań finansowych oraz transakcji leżących u ich podstaw w odniesieniu do wspólnych przedsięwzięć UE – organów unijnych ustanowionych na podstawie art. 187–188 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) lub, w przypadku Wspólnego Przedsięwzięcia „Fusion for Energy” (F4E) – na podstawie art. 45–51 Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej (Traktat Euratom).

1.3. W niniejszym sprawozdaniu przedstawiono wyniki kontroli wspólnych przedsięwzięć za rok budżetowy 2022. Sprawozdanie ma następującą strukturę:

- o w rozdziale 1 omówiono wspólne przedsięwzięcia i charakter przeprowadzonej kontroli;
- o w rozdziale 2 przedstawiono ogólne wyniki kontroli oraz analizę stosowanego przez wspólne przedsięwzięcia systemu kontroli realizacji dotacji opartego na analizie ryzyka;
- o w rozdziale 3 zamieszczono poświadczenie wiarygodności dla każdego z dziewięciu wspólnych przedsięwzięć (zob. *rys. 1.4*) wraz z opiniami Trybunału odnoszącymi się do wiarygodności rocznych sprawozdań finansowych wspólnych przedsięwzięć oraz legalności i prawidłowości dochodów i płatności leżących u ich podstaw, z uwzględnieniem wszelkich kwestii i uwag niepodważających tych opinii.

---

¹ Art. 285–287 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE), Dz.U. C 202 z 7.6.2016, s. 1.

1.4. Ogólnie rzecz biorąc, przeprowadzona przez Trybunał kontrola dziewięciu wspólnych przedsięwzięć za rok budżetowy zakończony 31 grudnia 2022 r. potwierdziła podobne wyniki do zgłaszanych w poprzednich latach. Poświadczenia wiarygodności wydane przez Trybunał dla każdego wspólnego przedsięwzięcia obejmują:

- o opinie bez zastrzeżeń co do wiarygodności sprawozdań finansowych dziewięciu wspólnych przedsięwzięć;
- o opinie bez zastrzeżeń co do legalności i prawidłowości transakcji leżących u podstaw rozliczeń dziewięciu wspólnych przedsięwzięć.

1.5. W punktach przedstawiających inne kwestie i w objaśnieniach uzupełniających Trybunał zwrócił uwagę na obszary istotne dla czytelników, a w swoich uwagach wskazał obszary wymagające poprawy. Kwestie te nie podważają opinii pokontrolnych Trybunału.

Wspólne przedsięwzięcia UE

1.6. Wspólne przedsięwzięcia działają na zasadzie partnerstwa między UE, reprezentowaną przez Komisję, a partnerami z sektora prywatnego, którymi są przedstawiciele danej branży i podmioty badawcze. W niektórych przypadkach stroną partnerstwa są także organizacje międzyrządowe i państwa uczestniczące. Podstawowym celem wspólnych przedsięwzięć jest wspieranie działań mających na celu przełożenie wiedzy naukowej na przełomowe innowacje rynkowe w oparciu o strategiczną wizję podzielaną przez partnerów. Ponadto powinny one pomóc sprostać wyzwaniom społecznym w Europie, które obecnie nie są w wystarczającym stopniu przedmiotem uwagi ze strony branż przemysłowych.

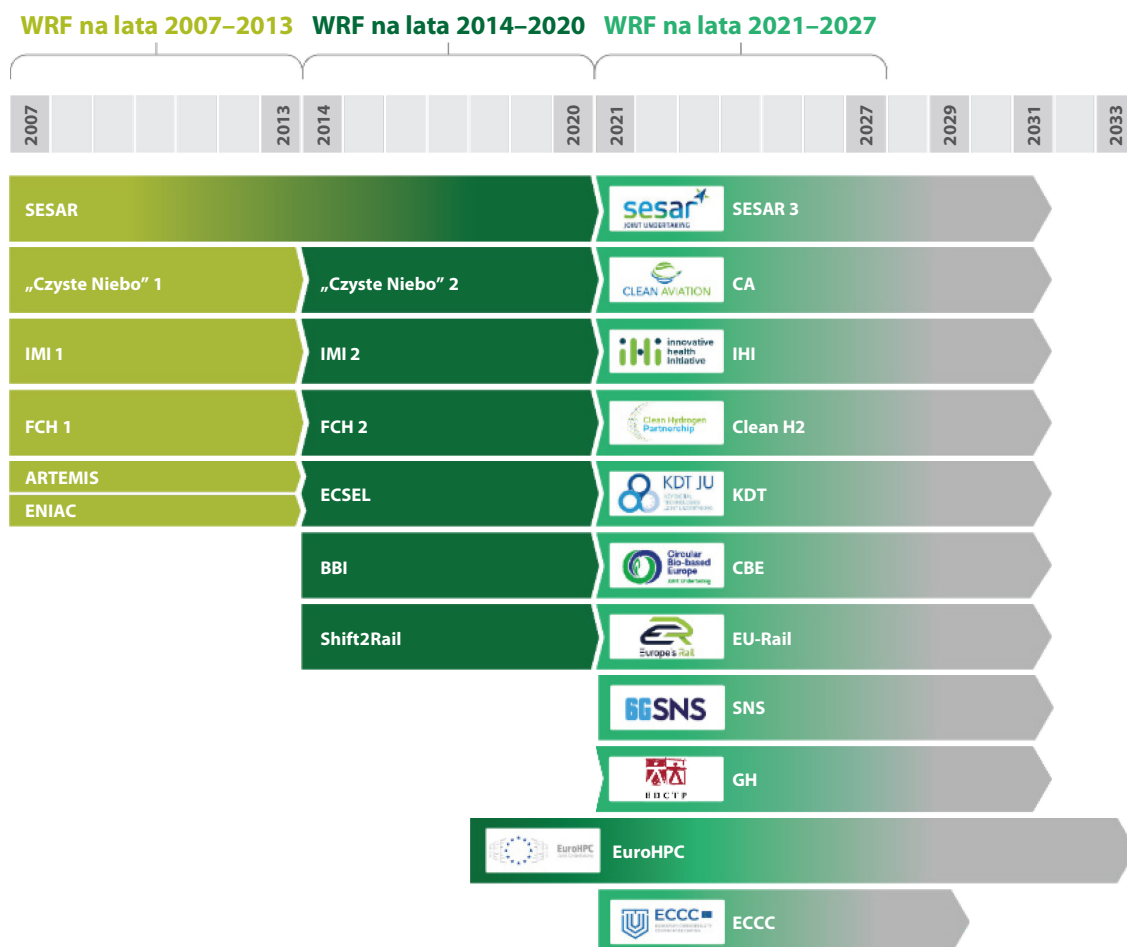
Wspólne przedsięwzięcia działające w oparciu o wieloletnie programy unijne w zakresie badań naukowych i innowacji

Ewolucja wspólnych przedsięwzięć działających w ramach unijnych programów w zakresie badań naukowych i innowacji

1.7. Wspólne przedsięwzięcia działające w ramach programów w zakresie badań naukowych i innowacji finansowanych z wieloletnich ram finansowych (WRF) są organami unijnymi mającymi osobowość prawną. Przyjmują własne plany badań naukowych i innowacji w swoich strategicznych obszarach działalności. Plany te są wdrażane za pośrednictwem naborów wniosków bądź postępowań o udzielenie zamówienia.

1.8. Na *rys. 1.1* poniżej ukazano ewolucję wspólnych przedsięwzięć – od momentu utworzenia pierwszych sześciu z nich na podstawie siódmego programu ramowego (7PR) w zakresie badań i rozwoju technologicznego (WRF na lata 2007–2013), przez program „Horyzont 2020” i instrument „Łącząc Europę 1” finansowane z WRF na lata 2014–2020, aż po programy „Horyzont Europa” i „Cyfrowa Europa” oraz instrument „Łącząc Europę 2” finansowane z WRF na lata 2021–2027.

Rys. 1.1 – Wspólne przedsięwzięcia UE – ewolucja w czasie

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie rozporządzeń Rady ustanawiających wspólne przedsięwzięcia.

1.9. Wspólne przedsięwzięcia działające na podstawie WRF na lata 2021–2027 realizują strategię badań naukowych i innowacji w obszarach transportu, energii, ochrony zdrowia, bioprzemysłu o obiegu zamkniętym, kluczowych podzespołów i układów elektronicznych, obliczeń superkomputerowych i systemów sieciowych. Zostały one ustanowione na podstawie rozporządzeń Rady wspomnianych poniżej.

1.10. W listopadzie 2021 r. Rada przyjęła Jednolity Akt Podstawowy ustanawiający dziewięć wspólnych przedsięwzięć, które mają za zadanie wdrażać działania w ramach programu „Horyzont Europa” – wieloletniego programu w zakresie badań naukowych i innowacji finansowanego z WRF na lata 2021–2027. Ustanowiono je na okres dziesięciu lat, który kończy się 31 grudnia 2031 r.² Siedem wspólnych przedsięwzięć (SESAR, ECSEL, IMI 2, „Czyste Niebo 2”, FCH 2, Shift2Rail i BBI) funkcjonowało już w ramach programu „Horyzont 2020”. W ramach programu „Horyzont Europa” kontynuują one działalność jako nowe

² Rozporządzenie Rady (UE) 2021/2085 ustanawiające wspólne przedsięwzięcia w ramach programu „Horyzont Europa”.

podmioty prawne pod zmienioną nazwą i ze zmodyfikowanym zakresem obowiązków. Ponadto utworzono dwa nowe podmioty: Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inteligentnych Sieci i Usług (SNS) oraz Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Programu EDCTP3 w dziedzinie Globalnego Zdrowia (GH), które zastąpiło Partnerstwo pomiędzy Europą a krajami rozwijającymi się w zakresie badań klinicznych.

1.11. W maju 2021 r. na podstawie osobnego rozporządzenia³ ustanowione zostało Europejskie Centrum Kompetencji w dziedzinie Cyberbezpieczeństwa (ECCC). Te trzy nowe wspólne przedsięwzięcia (SNS, GH i ECCC) zostaną skontrolowane po raz pierwszy dopiero po uzyskaniu autonomii finansowej, co ma nastąpić w ostatnim kwartale 2023 r.

1.12. W lipcu 2021 r. na podstawie WRF na lata 2021–2027 Rada przyjęła nowe rozporządzenie ustanawiające Wspólne Przedsięwzięcie w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali (EuroHPC)⁴, wydłużające okres jego funkcjonowania do 31 grudnia 2033 r. W ramach WRF na lata 2021–2027 EuroHPC otrzymuje znacznie wyższe finansowanie z programów „Horyzont Europa” i „Cyfrowa Europa” oraz z instrumentu „Łącząc Europę”. Środki te mają zostać przeznaczone na zakup i rozwój technologii obliczeń wielkiej skali, a także modernizację i eksploatację infrastruktury na potrzeby superkomputerów i komputerów kwantowych.

1.13. Ponadto w lutym 2022 r. Komisja zaproponowała przekształcenie w przyszłości Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Kluczowych Technologii Cyfrowych (KDT) we Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów, a 25 lipca 2023 r. Rada przyjęła rozporządzenie zmieniające. Nowemu przedsięwzięciu zostaną powierzone dodatkowe obowiązki, aby mogło wspierać rozwój innowacyjnych technologii półprzewodnikowych nowej generacji oraz przyczynić się do zwiększenia zdolności produkcyjnych w zakresie półprzewodników w Unii w ramach inicjatywy „Czipy dla Europy”. Będzie ono w tym celu korzystało ze środków z programu „Cyfrowa Europa”⁵.

---

³ [Rozporządzenie \(UE\) 2021/887](#) ustanawiające Europejskie Centrum Kompetencji Przemysłowych, Technologicznych i Badawczych w dziedzinie Cyberbezpieczeństwa oraz sieć krajowych ośrodków koordynacji.

⁴ [Rozporządzenie Rady \(UE\) 2021/1173](#) w sprawie ustanowienia Wspólnego Przedsięwzięcia w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali i uchylające rozporządzenie (UE) 2018/1488.

⁵ [Rozporządzenie Rady \(UE\) 2023/1782](#) w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) 2021/2085 ustanawiającego wspólne przedsięwzięcia w ramach programu „Horyzont Europa” w odniesieniu do Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Czipów.

Wkłady na rzecz wspólnych przedsięwzięć działających w ramach unijnych programów w zakresie badań naukowych i innowacji

1.14. Wszyscy członkowie wnoszą wkład na rzecz finansowania działań wspólnych przedsięwzięć z zakresu badań naukowych i innowacji. Komisja ze swojej strony zapewnia wkłady pieniężne z unijnych programów w zakresie badań naukowych i innowacji z przeznaczeniem na współfinansowanie programów realizowanych w tej dziedzinie przez wspólne przedsięwzięcia. Z drugiej strony członkowie z sektora prywatnego, będący przedstawicielami danej branży lub podmiotów badawczych, są zobowiązani do wniesienia wkładów rzeczowych o określonej minimalnej wartości. Mają one postać wkładów rzeczowych na rzecz działalności operacyjnej wspólnych przedsięwzięć oraz, w niektórych przypadkach, wkładów rzeczowych na rzecz działalności dodatkowej. Więcej szczegółowych informacji można znaleźć w [ramce 1.1](#). W niektórych przypadkach państwa uczestniczące (w przypadku KDT, EuroHPC i ECCC) lub organizacje międzyrządowe (w przypadku SESAR i GH) wnoszą również wkład finansowy na rzecz działalności wspólnych przedsięwzięć. Ponadto podmioty prawne lub państwa pragnące wesprzeć realizację celów konkretnego wspólnego przedsięwzięcia w określonym obszarze badań naukowych mogą zawnieść o przyznanie im statusu członka stowarzyszonego lub wnoszącego wkład partnera. UE i członkowie wspólnych przedsięwzięć z sektora prywatnego pokrywają koszty administracyjne wspólnych przedsięwzięć, wnosząc wkłady pieniężne w tej samej wysokości. Wyjątek stanowi EuroHPC, w przypadku którego to Komisja ponosi wszystkie koszty.

Ramka 1.1

Wkłady rzeczowe członków prywatnych na rzecz działalności operacyjnej wspólnych przedsięwzięć

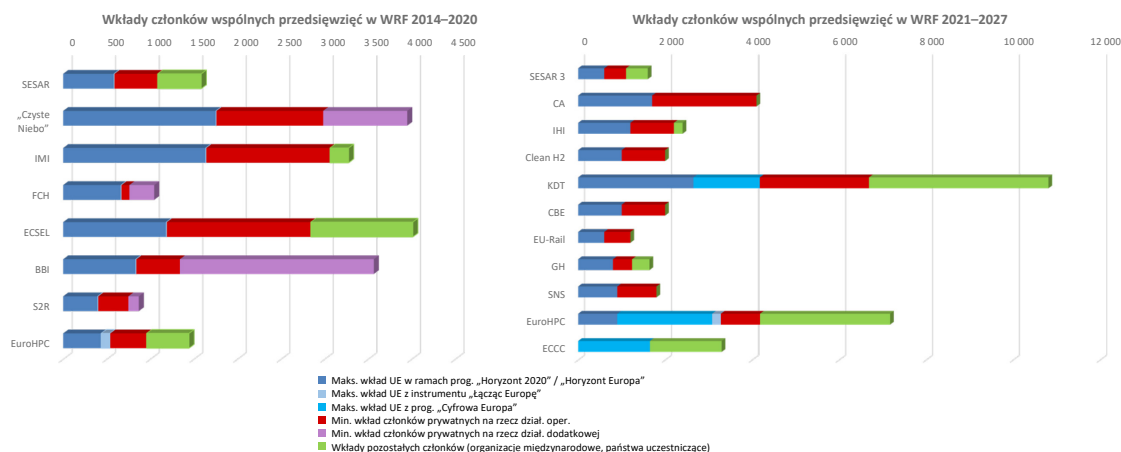
Jak przewidziano w rozporządzeniach ustanawiających wspólne przedsięwzięcia, wszyscy członkowie prywatni są zobowiązani wnieść wkład o określonej minimalnej wartości na poczet kosztów projektów danego wspólnego przedsięwzięcia z zakresu badań naukowych i innowacji. W ramach programu „Horyzont 2020” ten wkład na rzecz działalności operacyjnej odpowiada łącznym kosztom poniesionym przez członków prywatnych w trakcie realizacji działań badawczych i innowacyjnych wspólnego przedsięwzięcia, pomniejszonym o wkład na poczet tych kosztów wniesiony przez pozostałych członków wspólnego przedsięwzięcia (współfinansowanie unijne, wkład państw uczestniczących lub organizacji międzyrządowych), a także jakiegokolwiek inny wkład UE na poczet tych kosztów. W ramach programów „Horyzont Europa” i „Cyfrowa Europa” wkład ten odpowiada z kolei kosztom kwalifikowalnym poniesionym przez członków prywatnych w związku z wdrażaniem działań wspólnych przedsięwzięć, pomniejszonym o wkłady wspólnego przedsięwzięcia i państw uczestniczących bądź jakiegokolwiek inny wkład UE na poczet tych kosztów. Łączna kwota poświadczonych i zatwierdzonych wkładów na rzecz działalności operacyjnej jest ujmowana w rocznych sprawozdaniach finansowych wspólnych przedsięwzięć.

Wkłady rzeczowe członków prywatnych na rzecz działalności dodatkowej

W ramach programu „Horyzont 2020” członkowie prywatni niektórych wspólnych przedsięwzięć („Czyste Niebo”, FCH, BBI, S2R) muszą ponadto przekazać minimalne wkłady rzeczowe na poczet kosztów działalności dodatkowej, która wykracza poza program prac danego wspólnego przedsięwzięcia, lecz przyczynia się do realizacji jego ogólnych celów. W ramach programu „Horyzont Europa” wkłady te obejmują również niekwalifikowalne koszty działań sfinansowane bezpośrednio przez dane wspólne przedsięwzięcie, pomniejszone o jakiegokolwiek inny wkład UE na poczet tych kosztów. W uzupełnieniu do wkładów na rzecz działalności operacyjnej członkowie prywatni są zobowiązani przekazywać wkłady na rzecz działalności dodatkowej, tak by ich wkłady odpowiadały wkładom UE. Kwoty wkładów na rzecz działalności dodatkowej określa się w rocznych planach działań dodatkowych wspólnych przedsięwzięć. Łączna kwota poświadczonych i zatwierdzonych wkładów rzeczowych na działalność dodatkową jest podawana w informacji dodatkowej do sprawozdań finansowych wspólnych przedsięwzięć. W związku z tym wkłady te nie podlegają kontroli przez Trybunał Obrachunkowy.

1.15. Na *rys. 1.2* przedstawiono wartości docelowe wkładów członków na rzecz wspólnych przedsięwzięć w WRF na lata 2014–2020 i WRF na lata 2021–2027, określone w odnośnych rozporządzeniach ustanawiających, z uwzględnieniem przekształcenia Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Kluczowych Technologii Cyfrowych (KDT) we Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów. W WRF na lata 2021–2027 największy wzrost budżetu odnotowano w przypadku EuroHPC i Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Czipów.

Rys. 1.2 – Wartości docelowe wkładów członków na rzecz wspólnych przedsięwzięć w ramach unijnych programów w zakresie badań naukowych i innowacji (w mln euro)

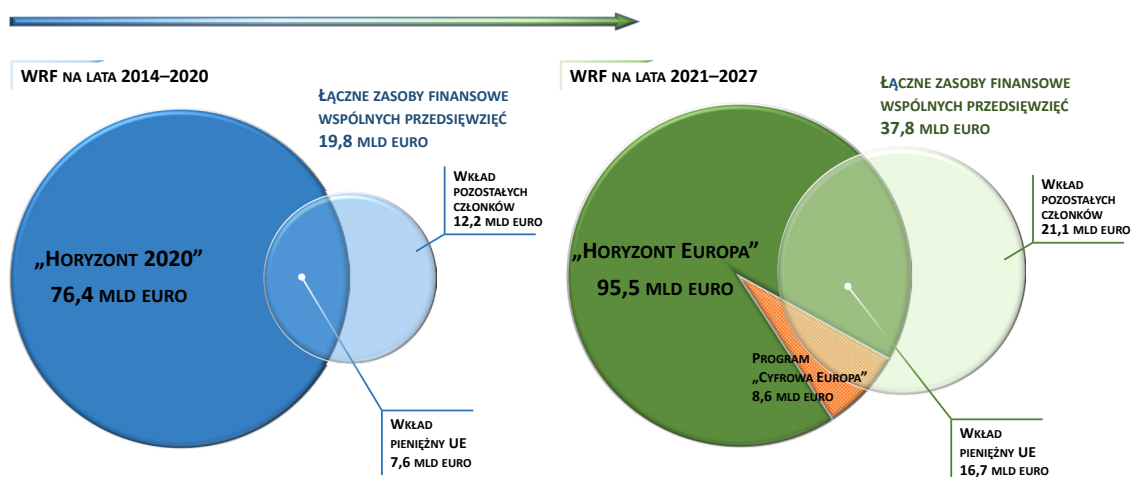
Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy.

1.16. Jak pokazano na [rys. 1.3](#), w WRF na lata 2021–2027 głównymi źródłami finansowania wspólnych przedsięwzięć są programy „Horyzont Europa” i „Cyfrowa Europa”, w ramach których przewidziano łącznie 16,7 mld euro na dofinansowanie działalności wspólnych przedsięwzięć w zakresie badań naukowych i innowacji. Wspólne przedsięwzięcia wydatkują 11,6 mld euro, co będzie stanowiło około 12% łącznego budżetu programu „Horyzont Europa” wynoszącego 95,5 mld euro. W ramach programu „Cyfrowa Europa”⁶ EuroHPC, ECCC i Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów otrzymają 5 mld euro z funduszy UE – czyli 58,1% łącznego budżetu programu w wysokości 8,6 mld euro – na realizację dużych projektów w zakresie budowania zdolności, uruchamiania infrastruktury i inwestycji związanych ze strategią jednolitego rynku cyfrowego dla Europy.

1.17. W WRF na lata 2014–2020 środki unijne na rzecz wspólnych przedsięwzięć w wysokości 7,6 mld euro miały przyczynić się do pozyskania 12,2 mld euro (tj. 161%) na realizację projektów z zakresu badań naukowych i innowacji o przybliżonej wartości 19,8 mld euro w obszarach badań naukowych i innowacji powierzonych wspólnym przedsięwzięciom. Kwota ta obejmuje bezpośrednie wkłady państw uczestniczących i organizacji międzynarodowych (zob. [tabela 2.1](#)). W nowych WRF na lata 2021–2027 środki unijne na rzecz wspólnych przedsięwzięć w wysokości 16,7 mld euro mają przyczynić się do pozyskania 21,1 mld euro (tj. 126%) na realizację projektów z zakresu badań naukowych i innowacji o przybliżonej wartości 37,8 mld euro w obszarach działalności wspólnych przedsięwzięć. Kwota ta obejmuje bezpośrednie wkłady państw uczestniczących i organizacji międzynarodowych (zob. [tabela 1.3](#)).

⁶ Rozporządzenie (UE) 2021/694 ustanawiające program „Cyfrowa Europa”.

Rys. 1.3 – łączna kwota wkładów na rzecz wspólnych przedsięwzięć i wkłady wniesione przez pozostałych członków pozyskane dzięki temu finansowaniu

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy.

Modele zarządzania we wspólnych przedsięwzięciach działających w ramach unijnych programów w zakresie badań naukowych i innowacji

1.18. Aby zapewnić ścisłą współpracę i koordynację działań z partnerami i zainteresowanymi podmiotami, wspólne przedsięwzięcia mają rozbudowaną strukturę zarządzania, na którą składa się w większości przypadków rada zarządzająca, organ doradczy do spraw naukowych, grupa przedstawicieli państw oraz grupy zainteresowanych podmiotów działające w danym obszarze badań naukowych i innowacji.

1.19. Choć wszystkie wspólne przedsięwzięcia mają taką samą formę prawną, każde z nich przyjęło odmienne podejście w zakresie badań naukowych i innowacji, które są prowadzone w różnych sektorach. Większość wspólnych przedsięwzięć (CA, IHI, Clean H2, CBE, SNS i EU-Rail) działa w oparciu o model dwustronny, polegający na tym, że Komisja i członkowie z sektora prywatnego (przedstawiciele danej branży i podmioty badawcze) mają swoich przedstawicieli w radzie zarządzającej i wnoszą wkłady na rzecz działalności operacyjnej danego wspólnego przedsięwzięcia. W czterech wspólnych przedsięwzięciach przyjęto z kolei model trójstronny, zgodnie z którym w skład rady zarządzającej wchodzi również albo państwa uczestniczące (w przypadku KDT i EuroHPC), albo czołowe organizacje międzyrządowe (w przypadku SESAR i GH), które wnoszą wkłady na rzecz działalności tych przedsięwzięć.

Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej

1.20. Porozumienie w sprawie międzynarodowego eksperymentalnego reaktora termojądrowego (ITER) weszło w życie 24 października 2007 r. i z prawnego punktu widzenia tego samego dnia powstała Międzynarodowa Organizacja Energii Termojądrowej (ITER-IO), która odpowiada za realizację projektu ITER. Instalacje do syntezy jądrowej są budowane w Cadarache (we Francji).

1.21. W projekt ITER zaangażowanych jest siedmiu międzynarodowych partnerów: UE – reprezentowana przez Europejską Wspólnotę Energii Atomowej (Euratom)⁷, Stany Zjednoczone, Rosja, Japonia, Chiny, Korea Południowa i Indie. UE odgrywa wiodącą rolę w projekcie i wzięła na siebie 45,4% kosztów budowy. Udział finansowy każdego z pozostałych członków projektu ITER wynosi około 9,1%. Powyższy podział zmieni się w operacyjnej fazie testów jądrowych, w ramach której wkład Euratomu na pokrycie kosztów działalności będzie wynosił 34%⁸. Zgodnie z przewidywaniami UE w okresie do 2035 r. łączna wysokość środków niezbędnych do realizacji zobowiązań zaciągniętych przez nią w porozumieniu w sprawie ITER oraz do przeprowadzenia powiązanych działań wyniesie 18,2 mld euro (według wartości bieżących)⁹.

1.22. Członkowie ITER-IO, za pośrednictwem agencji krajowych, wnoszą wkład na rzecz projektu głównie poprzez dostarczanie komponentów, sprzętu i materiałów oraz udostępnianie budynków i świadczenie usług bezpośrednio dla ITER-IO (wkłady rzeczowe). Przekazują również wkłady finansowe (pieniężne) do budżetu ITER-IO. Członkowie ITER wspólnie odpowiadają za produkcję kluczowych komponentów reaktora, a podział zadań w tym zakresie został dokonany z uwzględnieniem interesów poszczególnych członków, jak również mając na uwadze ich zdolności techniczne i przemysłowe¹⁰.

1.23. Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej (F4E) zostało ustanowione w kwietniu 2007 r. na okres 35 lat jako agencja wewnętrzna Unii Europejskiej. Jednym z jego głównych zadań jest zarządzanie unijnym wkładem w realizację projektu ITER. Ponadto F4E koordynuje działania i przeprowadza

---

⁷ Członkami Euratomu są państwa członkowskie UE oraz państwa stowarzyszone: Szwajcaria i Zjednoczone Królestwo (do 2020 r.).

⁸ Dokumenty ITER pt. „Value estimates for ITER Phases of Construction, Operation, Deactivation and Decommissioning and Form of Party Contributions” i „Cost Sharing for all Phases of the ITER Project”.

⁹ Dane szacunkowe na podstawie komunikatu Komisji COM(2017) 319 oraz powiązanego dokumentu roboczego służb Komisji SWD(2017) 232, tabela 4.

¹⁰ ITER.org.

niezbędne procedury zamówieniowe w celu przygotowania do budowy demonstracyjnego reaktora syntezy jądrowej wraz z instalacjami. F4E jest finansowane głównie przez Euratom (około 80%) oraz Francję (około 20%), gdzie powstaje reaktor ITER.

1.24. Jak wynika z bieżących szacunków Komisji, łączna pula środków z Euratomu konieczna do tego, by F4E mogło sfinansować europejską część realizacji projektu ITER i powiązane działania do 2035 r. wynosi 15 mld euro (w wartościach bieżących). Zakłada się, że Francja jako kraj przyjmujący oraz państwa członkowskie Euratomu (w tym Szwajcaria i Zjednoczone Królestwo do 2020 r.) wniosą dodatkowy wkład w wysokości 3,2 mld euro (w wartościach bieżących)¹¹.

1.25. Z dniem 31 stycznia 2020 r. Zjednoczone Królestwo wystąpiło z UE i z Euratomu. [Umowa o handlu i współpracy między UE \(Euratomem\) a Zjednoczonym Królestwem](#) została uzgodniona 30 grudnia 2020 r. Zgodnie z jej zapisami Zjednoczone Królestwo będzie uczestniczyć w programach UE wymienionych w Protokole I i przyczyniać się do ich realizacji, w tym programu badawczo-szkoleniowego Euratomu i działań ITER prowadzonych przez F4E. Ponieważ jednak stronom nie udało się dotąd podpisać Protokołu, Zjednoczone Królestwo w dalszym ciągu nie bierze udziału w działaniach F4E w zakresie ITER ani nie jest członkiem F4E. Umowa dotycząca współpracy ze Szwajcarią nie została automatycznie przedłużona i wygasła w 2020 r.

Budżety na płatności i zasoby kadrowe wspólnych przedsięwzięć w 2022 r.

1.26. Na [rys. 1.4](#) przedstawiono ogólne informacje na temat obszarów badań naukowych i innowacji poszczególnych wspólnych przedsięwzięć, jak również dane dotyczące ich budżetów na płatności i zasobów kadrowych na lata budżetowe 2021 i 2022. W 2022 r. łączny budżet (środki na płatności) wszystkich wspólnych przedsięwzięć działających w ramach unijnych programów w zakresie badań naukowych i innowacji wyniósł 2,0 mld euro (w 2021 r. – 1,3 mld euro). Budżet na płatności F4E opiewał na 0,8 mld euro (w 2021 r. – 0,8 mld euro). Wzrost budżetu na płatności wspólnych przedsięwzięć działających w ramach unijnych programów w zakresie badań naukowych i innowacji w 2022 r. wynikał z tego, że w 2022 r. wspólne przedsięwzięcia rozpoczęły wdrażanie programów badawczych w ramach WRF na lata 2021–2027 (programy „Horyzont Europa”, „Cyfrowa Europa” oraz instrument „Łącząc Europę 2”).

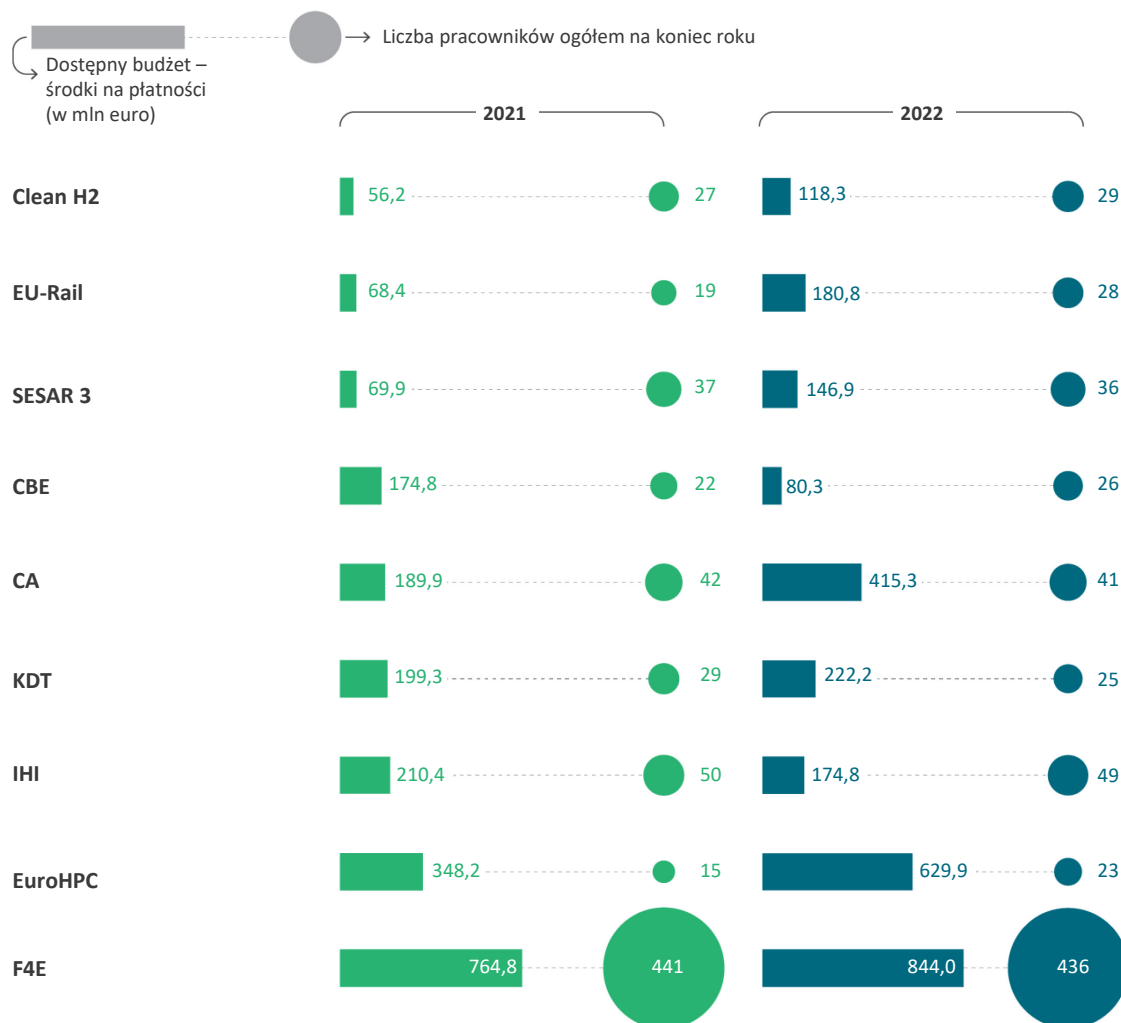
1.27. Na koniec 2022 r. we wspólnych przedsięwzięciach działających w ramach unijnych programów w zakresie badań naukowych i innowacji zatrudnionych było 257 pracowników (w 2021 r. – 241 pracowników). We Wspólnym Przedsięwzięciu F4E zatrudnionych było 434

---

¹¹ Dane szacunkowe na podstawie komunikatu Komisji COM(2017) 319 oraz powiązanego dokumentu roboczego służb Komisji SWD(2017) 232, tabela 4.

pracowników (w 2021 r. – 441 pracowników). Na liczbę tę składają się urzędnicy, pracownicy zatrudnieni na czas określony i pracownicy kontraktowi, jak również oddelegowani eksperci krajowi (zob. [rys. 1.4](#)).

Rys. 1.4 – Budżety na płatności i zasoby kadrowe wspólnych przedsięwzięć w 2022 r.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych wspólnych przedsięwzięć.

Mechanizmy budżetowe i mechanizmy udzielania absolutorium

1.28. Za coroczne procedury budżetowe i procedurę udzielenia absolutorium dla wspólnych przedsięwzięć odpowiadają Parlament Europejski i Rada. Przebieg procedury udzielania absolutorium przedstawiono na [rys. 1.5](#).

Rys. 1.5 – Coroczna procedura udzielania absolutorium

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy.

Kontrola przeprowadzona przez Trybunał

Trybunał wydaje poświadczenie wiarygodności dla każdego wspólnego przedsięwzięcia

1.29. Zgodnie z wymogami art. 287 TFUE Trybunał skontrolował:

- a) roczne sprawozdania finansowe wszystkich dziewięciu wspólnych przedsięwzięć za rok budżetowy zakończony 31 grudnia 2022 r.,
- b) legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tych sprawozdań.

1.30. Na podstawie przeprowadzonej kontroli Trybunał przedstawia Parlamentowi Europejskiemu i Radzie poświadczenie wiarygodności dla każdego wspólnego przedsięwzięcia dotyczące wiarygodności jego sprawozdania finansowego oraz legalności i prawidłowości transakcji leżących u podstaw tego sprawozdania. W stosownych przypadkach poświadczenia wiarygodności uzupełniane są o uwagi pokontrolne (zob. [rozdział 3](#)), które nie podważają opinii pokontrolnych.

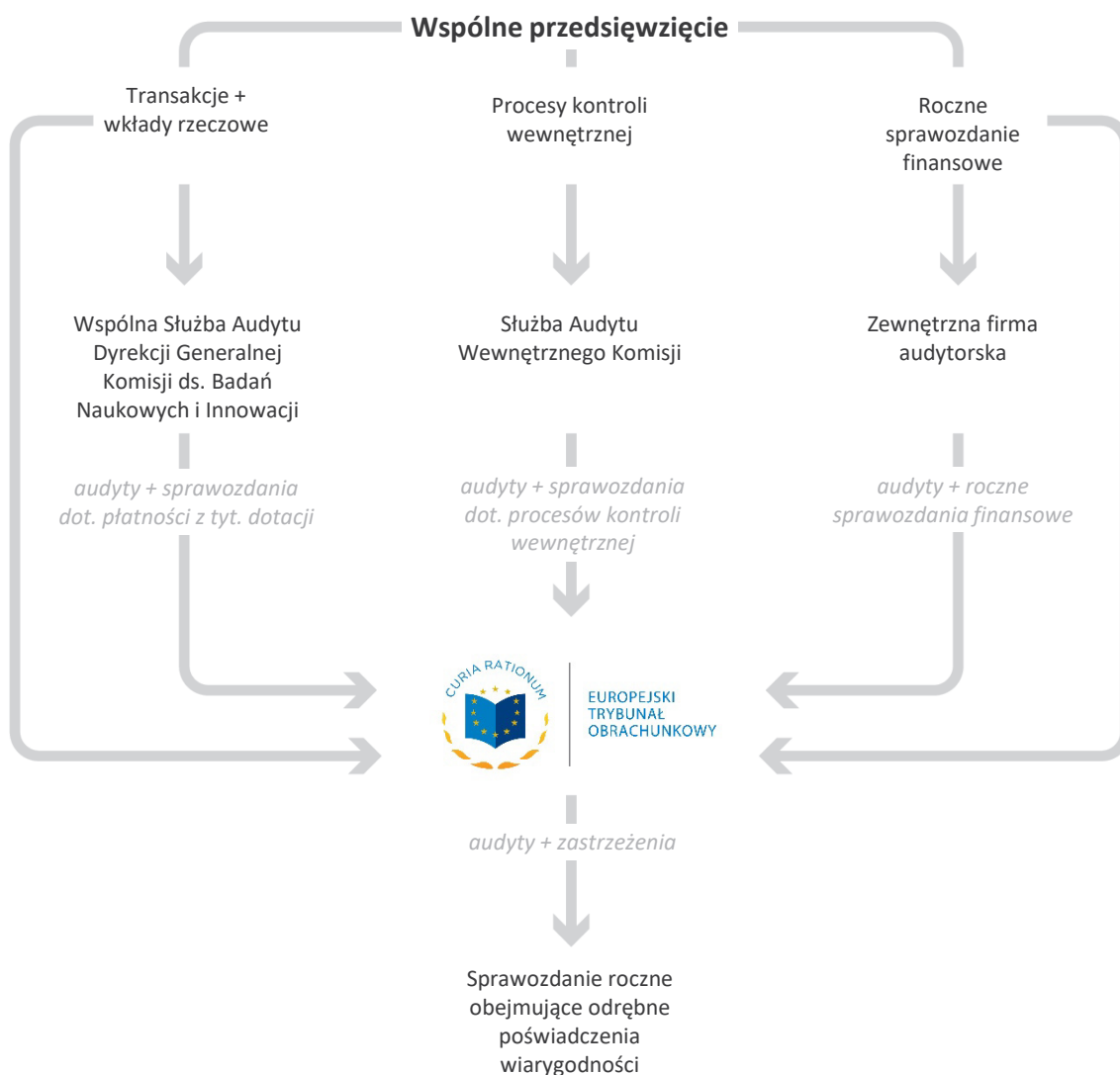
Trybunał korzysta z wyników prac kontrolnych innych niezależnych kontrolerów

1.31. Zgodnie z art. 70 i 71 rozporządzenia finansowego UE roczne sprawozdania finansowe wspólnych przedsięwzięć powinny zostać skontrolowane przez niezależnego audytora zewnętrznego. Każde ze wspólnych przedsięwzięć zleciło więc przeprowadzenie kontroli wiarygodności swojego sprawozdania finansowego niezależnej zewnętrznej firmie audytorskiej. To jednak Trybunał Obrachunkowy ponosi pełną odpowiedzialność za wszystkie aspekty tych niezależnych audytów zewnętrznych oraz sporządzenie szczegółowego sprawozdania z kontroli (w tym poświadczenia wiarygodności dla każdego wspólnego przedsięwzięcia). Trybunał zweryfikował jakość wyników prac przeprowadzonych przez te firmy w oparciu o międzynarodowe standardy kontroli i uzyskał wystarczającą pewność co do tego, że może je wykorzystać jako podstawę do wydania opinii pokontrolnych dotyczących wiarygodności rocznych sprawozdań finansowych wspólnych przedsięwzięć za 2022 r.

1.32. Wspólna Służba Audytu Komisji przeprowadza audyty *ex post* losowo wybranych płatności okresowych i końcowych z tytułu umów o udzielenie dotacji w ramach programów „Horyzont 2020” i „Horyzont Europa”, w tym płatności z tytułu umów o udzielenie dotacji na rzecz wspólnych przedsięwzięć realizujących działania badawcze. W przypadku płatności

końcowych beneficjent musi przedstawić poświadczenie sprawozdania finansowego, będące merytorycznym sprawozdaniem opracowanym przez niezależnego audytora lub urzędnika publicznego. Ma ono dawać Komisji bądź organowi UE udzielającemu dotacji możliwość sprawdzenia, czy koszty zadeklarowane w sprawozdaniach finansowych są kwalifikowalne. Trybunał uwzględnił wyniki tych audytów przy formułowaniu opinii na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń. Ponadto Służba Audytu Wewnętrznego Komisji kontroluje skuteczność ram kontroli wewnętrznej wspólnych przedsięwzięć w odniesieniu do głównych procedur administracyjnych na podstawie regularnych ocen ryzyka (zob. [rys. 1.6](#)).

Rys. 1.6 – Wykorzystanie przez Trybunał prac innych niezależnych kontrolerów

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy.

Podjęcie kontrolne Trybunału opiera się na ocenie najważniejszych czynników ryzyka

1.33. Kontrola rocznych sprawozdań finansowych wspólnych przedsięwzięć oraz transakcji leżących u ich podstaw za 2022 r. została przygotowana w taki sposób, by uwzględniała najważniejsze czynniki ryzyka wskazane w dokonanej przez Trybunał ocenie ryzyka za 2022 r., której wyniki omówiono pokrótce poniżej.

Ryzyko dla wiarygodności sprawozdań finansowych było na poziomie niskim do średniego

1.34. Do 30 listopada 2022 r. obsługa księgową wszystkich wspólnych przedsięwzięć (z wyjątkiem F4E i CA) była zapewniona przez Komisję. W odniesieniu do rocznego sprawozdania finansowego za 2022 r. usługi księgowości były świadczone w ramach ustaleń dotyczących zaplecza administracyjnego, jakie ustanowiły wspólne przedsięwzięcia. W związku z tym Trybunał uznał, że ryzyko co do wiarygodności sprawozdań finansowych tych wspólnych przedsięwzięć jest średnie, a w przypadku F4E i CA – niskie.

Ryzyko dotyczące legalności i prawidłowości dochodów było ogólnie niskie

1.35. Na dochody wspólnych przedsięwzięć w 2022 r. złożyły się głównie wkłady finansowe z funduszy badawczych Komisji („Horyzont Europa” i „Horyzont 2020”) i budżetu Euratomu, w związku z czym ryzyko dla legalności i prawidłowości dochodów jest niskie w przypadku wszystkich wspólnych przedsięwzięć.

Ryzyko dotyczące legalności i prawidłowości wydatków administracyjnych było ogólnie niskie, z wyjątkiem wydatków związanych z naborem pracowników

1.36. Płatności z tytułu wynagrodzeń oraz płatności administracyjne mają zazwyczaj rutynowy charakter. Co więcej, za zarządzanie wynagrodzeniami odpowiada Urząd Administracji i Wypłacania Należności Indywidualnych działający w strukturach Komisji, który podlega kontroli Trybunału w ramach szczegółowych ocen wydatków administracyjnych. W minionych latach w kosztach osobowych nie wykryto żadnych istotnych błędów. Ryzyko dla legalności i prawidłowości procedur naboru było zasadniczo niskie, ale uznano je za średnie w przypadku EuroHPC i KDT, które musiały szybko dokonać naboru dużej liczby pracowników, aby móc wywiązać się z szerszego zakresu obowiązków i realizować dodatkowe działania przewidziane w ramach WRF na lata 2021–2027.

Ryzyko dotyczące legalności i prawidłowości wydatków operacyjnych było ogólnie średnie

1.37. Trybunał ocenił, że w przypadku płatności okresowych i końcowych z tytułu umów o udzielenie dotacji na rzecz wspólnych przedsięwzięć ryzyko było średnie, co uzasadnił tym, że deklaracje kosztów składane przez beneficjentów są co do zasady skomplikowane, a wcześniejsze kontrole wykazały uchybienia w audytach *ex post* przeprowadzanych przez Wspólną Służbę Audytu Komisji i poświadczeniach sprawozdań finansowych dotyczących końcowych płatności z tytułu dotacji.

1.38. W przypadku F4E i EuroHPC ryzyko związane z wydatkami operacyjnymi na zamówienia oceniono jako średnie ze względu na złożone procedury udzielania zamówień o dużej wartości.

Ryzyko dotyczące zarządzania budżetem było na poziomie niskim do średniego

1.39. Ryzyko dla zarządzania budżetem sklasyfikowano jako średnie w przypadku Wspólnego Przedsięwzięcia EuroHPC z uwagi na uchybienia zaobserwowane w procesie planowania i monitorowania budżetu, jak również ze względu na złożony i długotrwały charakter procesu zakupu superkomputerów. Oceniono je również jako średnie w odniesieniu do Wspólnego Przedsięwzięcia F4E z uwagi na zagrożenie dalszym wzrostem kosztów i wystąpieniem opóźnień w realizacji projektu ITER. Ryzyko to w przypadku F4E wiąże się z planowanymi nowymi założeniami projektu, opóźnieniami w dostawie wynikającymi z sankcji nałożonych na Rosję oraz opóźnieniami w zatwierdzeniu przez francuski organ ds. bezpieczeństwa jądrowego zmian w projekcie w trakcie procesu montażu.

Ryzyko dotyczące wdrażania programów było na poziomie niskim do średniego

1.40. W przypadku Wspólnych Przedsięwzięć EuroHPC i CBE ryzyko dla wdrażania programów oceniono jako średnie z uwagi na wysokie ryzyko, że do końca trwania programu „Horyzont 2020” członkowie tych wspólnych przedsięwzięć z sektora prywatnego nie będą w stanie wnieść wkładu na minimalnym wymaganym poziomie. W przypadku wszystkich pozostałych wspólnych przedsięwzięć ryzyko to oceniono jako niskie.

Trybunał zgłasza przypadki podejrzenia nadużycia finansowego właściwym organom UE

1.41. W sprawach dotyczących przypadków podejrzenia nadużycia finansowego i innej nielegalnej działalności naruszającej interesy finansowe UE Trybunał współpracuje z Europejskim Urzędem ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF), natomiast w sprawach związanych z przypadkami podejrzenia popełnienia przestępstwa naruszającego interesy finansowe UE zwraca się do Prokuratury Europejskiej (EPPO). Trybunał powiadamia OLAF i EPPO o wszelkich podejrzeniach, które powziął w toku prowadzonych prac kontrolnych, mimo że celem jego kontroli nie jest konkretnie poszukiwanie nadużyć finansowych. W odniesieniu do roku budżetowego 2022 nie skierował on do OLAF / EPPO żadnego powiadomienia.

Podejście kontrolne Trybunału w przypadku płatności z tytułu umów o udzielenie dotacji

1.42. W przypadku płatności z tytułu umów o udzielenie dotacji dokonanych przez osiem wspólnych przedsięwzięć, które wdrażały projekty z zakresu badań naukowych i innowacji, Trybunał uzyskał pożądany poziom pewności poprzez uzupełnienie audytów *ex post* przeprowadzonych przez Wspólną Służbę Audytu Komisji o szczegółową kontrolę (badanie bezpośrednio) na poziomie beneficjentów w odniesieniu do próby 32 transakcji płatniczych z tytułu umów o udzielenie dotacji. Transakcje te zostały losowo dobrane do próby (z wykorzystaniem metody doboru próby na podstawie jednostki monetarnej) z populacji wszystkich okresowych i końcowych płatności z tytułu udzielenia dotacji dokonanych przez te wspólne przedsięwzięcia w 2022 r.

1.43. W odniesieniu do każdego wspólnego przedsięwzięcia Trybunał oparł swoją opinię na temat legalności i prawidłowości płatności z tytułu umów o udzielenie dotacji leżących u podstaw rozliczeń na odrębnej ocenie następujących elementów:

- a) poziom błędu obliczony odrębnie dla każdego wspólnego przedsięwzięcia na podstawie wyników audytów *ex post* przeprowadzonych przez Wspólną Służbę Audytu Komisji w odniesieniu do płatności z tytułu umów o udzielenie dotacji. Trybunał dokonał także analizy poprawności i kompletności obliczeń reprezentatywnego poziomu błędu i poziomu błędu rezydualnego;
- b) wspólny poziom błędu obliczony na podstawie wyników przeprowadzonego przez Trybunał bezpośredniego badania płatności wspólnych przedsięwzięć z tytułu umów o udzielenie dotacji;
- c) ustalenia dotyczące transakcji poszczególnych wspólnych przedsięwzięć w ramach badania bezpośredniego przeprowadzonego przez Trybunał.

EUROPEJSKI
TRYBUNAŁ
OBRACHUNKOWY

Rozdział 2

Przegląd wyników kontroli

Wstęp

2.1. W niniejszym rozdziale przedstawiono przegląd wyników przeprowadzonej przez Trybunał dorocznej kontroli wspólnych przedsięwzięć za rok budżetowy 2022, w tym analizę stosowanego przez nie systemu kontroli realizacji dotacji opartego na ryzyku, a także wyniki innych prac kontrolnych dotyczących wspólnych przedsięwzięć przeprowadzonych przez Trybunał w odnośnym roku. Na podstawie swoich prac kontrolnych Trybunał sugeruje różne działania, jakie powinny podjąć wspólne przedsięwzięcia.

Opinie bez zastrzeżeń na temat wszystkich wspólnych przedsięwzięć

Opinie bez zastrzeżeń co do wiarygodności sprawozdań finansowych wszystkich wspólnych przedsięwzięć

2.2. Trybunał wydał opinie bez zastrzeżeń w odniesieniu do rocznych sprawozdań finansowych wszystkich wspólnych przedsięwzięć. W opinii Trybunału sprawozdania te przedstawiają rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach sytuację finansową wspólnych przedsięwzięć na dzień 31 grudnia 2022 r. oraz wyniki transakcji i przepływy pieniężne za zakończony tego dnia rok, zgodnie z przepisami odpowiednich regulaminów finansowych oraz z zasadami rachunkowości przyjętymi przez księgowego Komisji.

Objaśnienie uzupełniające dotyczące wkładu UE na rzecz projektu ITER

2.3. Wspólne Przedsięwzięcie F4E podało w rocznym sprawozdaniu finansowym za 2022 r., że szacowany łączny koszt zrealizowania zobowiązań dotyczących dostaw na rzecz projektu ITER („szacowany koszt końcowy”) ocenia na 19,1 mld euro (w wartościach z 2022 r.). W niniejszym objaśnieniu Trybunał zwraca uwagę na fakt, że w 2022 r. koszt końcowy nadal szacowany był w oparciu o cel pośredni i założenia co do kosztów sformułowane w 2016 r. Zostanie on gruntownie zmieniony po zatwierdzeniu przez Radę ITER nowych założeń i wymogów projektu ITER.

2.4. Rosja jest członkiem ITER-IO i ciąży na niej obowiązki dostarczenia do miejsca budowy reaktora (Cadarache we Francji) szeregu komponentów na potrzeby projektu ITER, a także przekazywania rocznych składek na rzecz ITER-IO. Wiąże się z tym ryzyko opóźnień i wzrostu kosztów projektu ITER. W związku z tym Trybunał zwraca uwagę na ppkt d) we wprowadzeniu do sprawozdania finansowego poświęcony wpływowi sytuacji międzynarodowej, w którym opisano, jaki wpływ na funkcjonowanie Wspólnego Przedsięwzięcia F4E miały pandemia COVID-19 i agresja Rosji na Ukrainę.

Podane przez wspólne przedsięwzięcia informacje w związku z agresją na Ukrainę

2.5. Wszystkie wspólne przedsięwzięcia przeanalizowały, jaki wpływ na ich działalność miała agresja Rosji na Ukrainę. W rocznych sprawozdaniach finansowych wskazały, że szacowany wpływ finansowy nie był istotny.

Opinie bez zastrzeżeń na temat legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw rozliczeń wszystkich wspólnych przedsięwzięć

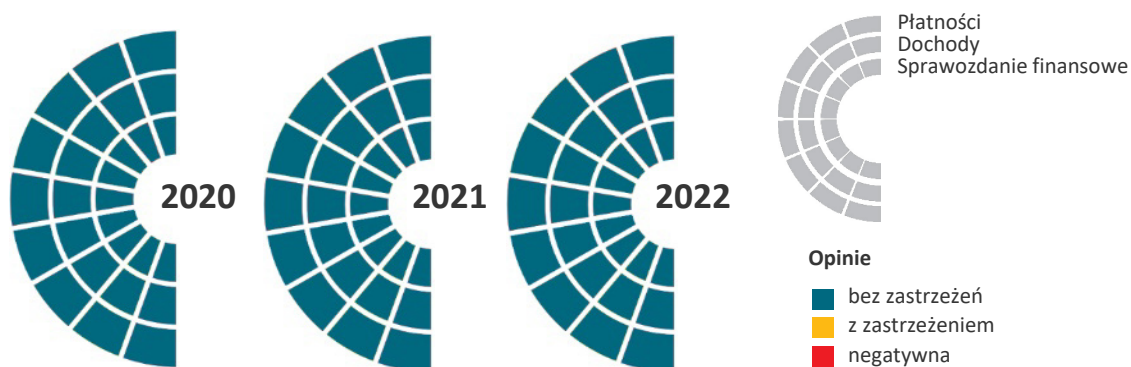
2.6. W przypadku wszystkich wspólnych przedsięwzięć Trybunał wydał opinie bez zastrzeżeń w odniesieniu do legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw ich rocznych sprawozdań finansowych za rok zakończony 31 grudnia 2022 r. W opinii Trybunału transakcje były legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

Opinie bez zastrzeżeń na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw sprawozdań finansowych wszystkich wspólnych przedsięwzięć

2.7. W przypadku wszystkich wspólnych przedsięwzięć Trybunał wydał opinie bez zastrzeżeń w odniesieniu do legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw ich rocznych sprawozdań finansowych za rok zakończony 31 grudnia 2022 r. W opinii Trybunału transakcje były legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

2.8. Na [rys. 2.1](#) przedstawiono, jak zmieniały się coroczne opinie pokontrolne Trybunału na temat rocznych sprawozdań finansowych wspólnych przedsięwzięć oraz ich dochodów i płatności za lata 2020–2022.

Rys. 2.1 – Zmiany w opiniach Trybunału dotyczących wspólnych przedsięwzięć (lata 2020–2022)

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy.

Szereg obszarów wymaga wprowadzenia usprawnień

2.9. Nie podważając swoich własnych opinii pokontrolnych, Trybunał sformułował uwagi, aby uwypuklić kwestie wymagające wprowadzenia usprawnień w obszarach wdrażania programów, zasobów ludzkich oraz systemu zarządzania i kontroli w odniesieniu do płatności. Podsumowanie tych uwag, omówionych szczegółowo w [rozdziale 3](#), przedstawiono poniżej.

Uchybienia we wdrażaniu programów w zakresie badań naukowych i innowacji przez wspólne przedsięwzięcia

Finalizowanie znacznej części programów w zakresie badań naukowych i innowacji z poprzednich WRF w ramach WRF na lata 2021–2027

2.10. Kilka wspólnych przedsięwzięć nadal realizuje znaczną liczbę projektów zatwierdzonych w poprzednich WRF, a jednocześnie wdrażają one działania w ramach nowych programów w zakresie badań naukowych i innowacji (programy „Horyzont Europa” i „Cyfrowa Europa” oraz instrument „Łącząc Europę 2”). Przedsięwzięcia te nie są bowiem związane żadnym terminem realizacji projektów finansowanych z poprzednich WRF, pod warunkiem że ich okres funkcjonowania został przedłużony na kolejne WRF.

2.11. Jeśli chodzi o program 7PR realizowany w ramach WRF na lata 2007–2013, na koniec 2022 r., czyli dziesięć lat po zakończeniu programu, Wspólne Przedsięwzięcie IHI wciąż musi wypłacić 45 mln euro (czyli 5% łącznej wartości umów o udzielenie dotacji w ramach 7PR) na projekty, które nie zostały jeszcze ukończone.

2.12. Jeśli zaś chodzi o program „Horyzont 2020” finansowany z WRF na lata 2014–2020, w [tabeli 2.1](#) pokazano, że na koniec 2022 r., tj. na koniec dziewiątego roku realizacji tego programu, stopień osiągnięcia docelowych wartości wkładów wniesionych przez członków (określonych w odpowiednich rozporządzeniach ustanawiających dotyczących działań w ramach programu „Horyzont 2020”) wahał się od 38% do ponad 100% (przy uwzględnieniu – w odpowiednich przypadkach – wkładów rzeczowych na rzecz działalności dodatkowej). W przypadku Wspólnych Przedsięwzięć EuroHPC, IHI, CBE i KDT same wspólne przedsięwzięcia wskazały, że niższe wskaźniki osiągnięcia celów wynikają po części z długiego czasu trwania projektów, co jest uzależnione od charakteru danego obszaru badawczego, dużej skali działania globalnych konsorcjów wdrażających projekty (w przypadku IHI) oraz poziomu zaangażowania państw uczestniczących (w przypadku EuroHPC i KDT).

2.13. Pracownicy wspólnych przedsięwzięć zarządzają równocześnie coraz większą liczbą projektów realizowanych w ramach programów finansowanych z różnych WRF, co może obniżyć skuteczność kontroli wewnętrznych we wspólnych przedsięwzięciach i zarządzania powierzonymi im środkami finansowymi oraz doprowadzić do opóźnień w realizacji nowych programów.

Tabela 2.1 – WRF na lata 2014–2020: łączna kwota wkładów wniesionych przez członków (w mln euro)

Wkłady członków (zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym i decyzjami prawnymi)				Wspólne przedsięwzięcia w ramach programu „Horyzont 2020”	Wkłady wniesione przez członków (według stanu na 31.12.2022 r.)						
Wkłady pieniężne wniesione przez UE (a)	Wkł. rzeczowe na dział. op. i wkł. pieniężne wniesione przez innych członków (1) (b)	Wkł. rzeczowe na dział. dod. wniesione przez innych członków (2) (c)	Łącznie (d) = (a)+(b)+(c)		Wkłady pieniężne wniesione przez UE (e)	Zatwierdzone wkł. rzeczowe na dział. op. i wkł. pieniężne wniesione przez innych członków (f)	Zgłoszone, ale niezatwierdzone wkł. rzeczowe na dział. op. wniesione przez innych członków (g)	Wkł. rzeczowe na dział. dod. (h)	Łącznie (i) = (e)+(f)+(g)+(h)	Wskaźnik osiągnięcia docelowej wartości wkładów (z uwzględnieniem wkł. rzeczowych na dział. dod.) (j) = (i) / (d)	Wskaźnik osiągnięcia docelowej wartości wkładów (bez wkł. rzeczowych na dział. dod.) (k) = ((e)+(f)+(g)) / ((a)+(b))
585,0	790,5	nie dot.	1 375,5	SESAR	537,3	535,8	84,0	nie dot.	1 157,1	nie dot.	84%
1 755,0	1 228,6	965,3	3 948,9	Czyste Niebo 2 – CA	1 682,7	859,8	139,0	1 223,1	3 904,6	99%	90%
1 638,0	1 638,0	nie dot.	3 276,0	IMI 2 – IHI	991,7	890,3	224,0	nie dot.	2 106,0	nie dot.	64%
665,0	95,0	285,0	1 045,0	FCH 2 – Clean H2	573,1	66,5	47,3	1 039,0	1 725,9	165%	90%
1 185,0	2 827,5	nie dot.	4 012,5	ECSEL – KDT	1 158,6	926,1	1 172,5	nie dot.	3 257,2	nie dot.	81%
835,0	475,3	2 235,5	3 545,8	BBI – CBE (4)	770,3	88,4	67,6	1 797,9	2 724,2	77%	71%
398,0	350,0	120,0	868,0	S2R – EU-RAIL	383,8	264,9	67,5	244,0	960,2	111%	96%
536,0	908,0	nie dot.	1 444,0	EuroHPC (3)	377,0	124,8	49,0	nie dot.	550,8	nie dot.	38%
7 597,0	8 312,9	3 605,7	19 515,6	Łącznie	6 474,5	3 756,6	1 850,9	4 304,0	16 386,0	84%	76%

(1) Obejmują wkłady rzeczowe na działalność operacyjną i wkłady pieniężne wniesione przez państwo uczestniczące (w przypadku KDT i EuroHPC) i organizację międzynarodową (w przypadku SESAR).

(2) Wkłady rzeczowe na rzecz działalności dodatkowej poza planem prac wspólnych przedsięwzięć.

(3) W przypadku EuroHPC wkład UE obejmuje 100 mln euro z instrumentu „Łącząc Europę”.

(4) W przypadku CBE docelowe wartości wkładów pieniężnych wniesionych przez UE i członków z sektora prywatnego po obniżeniu o 140 mln euro. Docelowe wartości wkładów rzeczowych wniesionych przez członków z sektora prywatnego zgodnie z rocznymi programami prac Wspólnego Przedsięwzięcia.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych wspólnych przedsięwzięć.

Działanie 1

Wspólne Przedsięwzięcia EuroHPC, IHI, CBE i KDT powinny ustanowić plan działania wraz z harmonogramem jego realizacji, który pozwoli im sfinalizować wdrażanie projektów zatwierdzonych w poprzednich WRF.

W przypadku dwóch wspólnych przedsięwzięć docelowe wartości wkładów wniesionych przez członków z sektora prywatnego nie zostaną osiągnięte do końca okresu wdrażania programu „Horyzont 2020”

2.14. W odniesieniu do programu „Horyzont 2020” docelowy poziom wkładu w zależności od kategorii członków (UE, członkowie prywatni, państwa uczestniczące, organizacje międzynarodowe), który powinni oni zapewnić na poczet działań realizowanych przez poszczególne wspólne przedsięwzięcia w zakresie badań naukowych i innowacji w ramach programu, został określony w rozporządzeniach ustanawiających dane wspólne przedsięwzięcia (zob. [tabela 2.2](#)).

2.15. W 2022 r. Wspólne Przedsięwzięcie CBE anulowało podpisane projekty na kwotę około 8,2 mln euro ze względu na nieprzewidziane zakończenie jednego ze sztandarowych projektów w ramach programu „Horyzont 2020” i zawieszenie kilku innych projektów. Ponieważ wszystkie zaproszenia do składania wniosków w ramach programu „Horyzont 2020” zostały zamknięte z końcem 2020 r., wkłady rzeczowe członków z sektora prywatnego na rzecz działalności operacyjnej CBE obecnie ograniczają się do kwoty, jaką dotąd zobowiązali się oni przekazać Wspólnemu Przedsięwzięciu. Na koniec 2022 r. kwota ta odpowiadała 54% orientacyjnej wartości docelowej określonej w rocznych programach prac Wspólnego Przedsięwzięcia. Choć CBE może osiągnąć ogólną wartość docelową wkładów rzeczowych członków z sektora prywatnego (zarówno na rzecz działalności operacyjnej, jak i dodatkowej), nie osiągnie orientacyjnej wartości docelowej wkładów rzeczowych tej kategorii członków na rzecz działalności operacyjnej.

2.16. Jeżeli chodzi o Wspólne Przedsięwzięcie EuroHPC, na koniec 2022 r. członkowie z sektora prywatnego wnieśli wkłady rzeczowe na poczet projektów w ramach programu „Horyzont 2020” w wysokości 11 mln euro (tj. 2,6%). Kwota ta była znacznie niższa od wyznaczonej minimalnej wartości docelowej tych wkładów wynoszącej 420 mln euro, jaką członkowie z sektora prywatnego powinni wnieść do końca obowiązywania programu „Horyzont 2020”. Trybunał ustalił, że obecne rozwiązania Wspólnego Przedsięwzięcia w zakresie finansowania działań związanych z dotacjami w ramach programu „Horyzont 2020” umożliwiają członkom z sektora prywatnego wniesienie wkładów rzeczowych na poczet tylko jednego rodzaju projektów (tj. projektów innowacyjnych, w przypadku których wkłady te mogą wynieść maksymalnie 30% kosztów projektu). W rezultacie rozwiązania przyjęte przez Wspólne Przedsięwzięcie w zakresie finansowania nie mogły zapewnić wniesienia przez członków z sektora prywatnego wkładów rzeczowych na poziomie określonym w rozporządzeniu ustanawiającym Wspólne Przedsięwzięcie w odniesieniu do programu „Horyzont 2020”. W ramach programów finansowanych z WRF na lata 2021–2027 minimalny wkład członków z sektora prywatnego wzrósł do 900 mln euro. Jako że rozwiązania przyjęte przez Wspólne Przedsięwzięcie w zakresie finansowania dotacji pozostają takie same, istnieje wysokie ryzyko, że Wspólne Przedsięwzięcie nie osiągnie wartości docelowej wkładów członków z sektora prywatnego określonej w nowym rozporządzeniu ustanawiającym.

2.17. Znaczny spadek poziomu wkładów rzeczowych wnoszonych przez członków z sektora prywatnego na poczet działalności operacyjnej Wspólnych Przedsięwzięć CBE i EuroHPC stanowi ryzyko dla ogólnej realizacji przez te wspólne przedsięwzięcia ich poszczególnych działań w zakresie badań naukowych i innowacji w ramach programu „Horyzont 2020”.

Działanie 2

Aby zapewnić osiągnięcie wartości docelowej wkładów członków z sektora prywatnego Wspólnych Przedsięwzięć CBE i EuroHPC w odniesieniu do WRF na lata 2021–2027, wspólne przedsięwzięcia te powinny – w oparciu o strategiczny plan realizacji programu – co roku monitorować poziom wkładów wniesionych przez poszczególnych członków z sektora prywatnego.

Brak wystarczających informacji na temat wkładów członków na poziomie programów

2.18. Ze sprawozdań finansowych wspólnych przedsięwzięć wynika, że kwoty wkładów na rzecz realizowanych przez nie programów badawczych, w zależności od kategorii wpłacających je członków (UE, członkowie z sektora prywatnego, państwa uczestniczące), znacznie się różnią (zob. [tabela 2.1](#)). Jest to spowodowane tym, że wkłady pieniężne UE są zatwierdzane i uznawane w momencie ich wpłacenia na rzecz wspólnego przedsięwzięcia na początku realizacji projektu. Natomiast wkłady rzeczowe i pieniężne innych członków (członkowie z sektora prywatnego, państwa uczestniczące) ujmuje się w sprawozdaniu finansowym dopiero po zatwierdzeniu poniesionych i zadeklarowanych kosztów w odniesieniu do realizowanych projektów. W ocenie Trybunału ta rozbieżność między wykazaną kwotą wkładów pieniężnych UE a kwotą wkładów rzeczowych i pieniężnych wniesionych przez innych członków nie została w wystarczającym stopniu wyjaśniona w sprawozdaniach finansowych wspólnych przedsięwzięć za 2022 r. Nie podano w nich bowiem informacji na temat zobowiązań prawnych członków danego wspólnego przedsięwzięcia na koniec roku (zob. [tabela 2.2](#)).

2.19. W [tabeli 2.2](#) przedstawiono zobowiązania prawne członków wspólnych przedsięwzięć, jeśli chodzi o wartość podpisanych umów o udzielenie dotacji lub zamówień w ramach programu „Horyzont 2020”. W przypadku większości wspólnych przedsięwzięć członkowie z sektora prywatnego zobowiązali się do wniesienia wkładów rzeczowych równych wkładom UE lub przewyższających te wkłady na koniec realizacji programu. Inaczej ma się sytuacja w przypadku Wspólnych Przedsięwzięć CBE i EuroHPC – w podpisanych umowach o udzielenie dotacji nie zobowiązano członków prywatnych do wniesienia wkładów rzeczowych w tej samej wysokości co wkłady pieniężne UE ani nie zagwarantowano, że członkowie prywatni osiągną minimalną wartość docelową wkładu na koniec realizacji programu (zob. również pkt [2.15–2.17](#)).

Tabela 2.2 – WRF na lata 2014–2020: wkłady członków przeznaczone na koszty operacyjne (w mln euro)

Wkłady członków na poczet kosztów operacyjnych (zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym i decyzjami prawnymi)				Podpisane umowy o udzielenie dotacji i udzielone zamówienia (według stanu na 31.12.2021 r.)						
Maksymalny wkład pieniężny UE	Min. wkł. rzeczowe na dział. op. i wkł. pieniężne wniesione przez innych członków (1)	Łącznie	Wspólne przedsięwzięcia w ramach programu „Horyzont 2020”	Przyznane dofinansowanie UE	%	Zobowiązania innych członków do wniesienia wkł. rzeczowych na dział. op. i wkł. pieniężnych (1)	%	Łącznie	Wskaźnik wdrożenia programu	
555,8	747,0	1 302,8	SESAR	555,8	100%	744,5	100%	1 300,3	100%	
1 716,0	1 189,6	2 905,6	Czyste Niebo 2 – CA	1 716,0	100%	968,3	81%	2 684,3	92%	
1 595,4	1 595,4	3 190,8	IMI 2 – IHI	1 452,1	91%	1 499,4	94%	2 951,5	93%	
646,0	76,0	722,0	FCH 2 – Clean H2	646,0	100%	190,5	251%	836,5	116%	
1 169,7	2 787,5	3 957,2	ECSEL – KDT	1 169,7	100%	2 685,2	96%	3 854,9	97%	
815,8	475,3	1 291,1	BBI – CBE (2)	815,8	100%	258,4	54%	1 074,2	83%	
384,5	336,5	721,0	S2R – EU-RAIL	384,5	100%	320,7	95%	705,2	98%	
526,0	896,0	1 422,0	EuroHPC (3)	525,6	100%	458,3	51%	983,9	69%	
7 409,2	8 103,3	15 512,5	Łącznie	7 265,5	98%	7 125,3	88%	14 390,8	93%	

(1) Obejmują wkłady rzeczowe na działalność operacyjną i wkłady pieniężne wniesione przez państwo uczestniczące (w przypadku KDT i EuroHPC) i organizacje międzynarodowe (w przypadku SESAR).

(2) Wartości docelowe wkładów rzeczowych na rzecz działalności operacyjnej uzgodnione w rocznych planach prac Wspólnego Przedsięwzięcia + zmniejszona kwota wkładów pieniężnych na działalność operacyjną.

(3) Państwa uczestniczące finansują część kosztów niepokrytą przez UE, a członkowie z sektora prywatnego przekazują jedynie wkłady dodatkowe, wykraczające ponad maksymalne koszty kwalifikowalne w ramach dotacji.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych wspólnych przedsięwzięć.

Działanie 3

Aby zwiększyć przejrzystość, wszystkie wspólne przedsięwzięcia powinny ujawniać w swoich rocznych sprawozdaniach finansowych istotne informacje dotyczące wkładów członków na poziomie programu. W odniesieniu do każdego programu, w którym uczestniczą, wspólne przedsięwzięcia powinny przedstawiać w podziale na kategorie członków do końca roku wszystkie istotne informacje, w tym obowiązujące wartości docelowe dotyczące wkładów ustalone dla danego programu, wysokość otrzymanych wkładów oraz wysokość zobowiązań prawnych w tym zakresie.

Wskaźnik wykonania budżetu operacyjnego wspólnych przedsięwzięć na 2022 r. był znacznie niższy niż w poprzednich latach

2.20. Wydatki ujmowane w budżecie wspólnych przedsięwzięć obejmują przede wszystkim płatności z tytułu dotacji na rzecz beneficjentów (budżet operacyjny). W przypadku Wspólnych Przedsięwzięć SESAR, CA, Clean H2, KDT, CBE i EU-Rail spadek wskaźnika wykonania budżetu operacyjnego wynikał z rosnących kosztów i problemów z dostawami, z jakimi borykają się beneficjenci w związku z kryzysem spowodowanym pandemią COVID-19 i wojną w Ukrainie. W przypadku EuroHPC na niski wskaźnik wykonania budżetu (24%) wpływ miały przede wszystkim opóźnienia w procesie zakupu superkomputerów. W związku z tym te wspólne przedsięwzięcia przedłużyły okres realizacji większości działań w ramach programu „Horyzont 2020” i przesunęły płatności końcowe na 2023 r. lub kolejne lata.

2.21. W przypadku Wspólnego Przedsięwzięcia F4E spadek wskaźnika wykonania w odniesieniu do zobowiązań (72%) wynikał ze spowolnienia działalności operacyjnej Wspólnego Przedsięwzięcia i ITER-IO, głównie ze względu na skutki kryzysu związanego z pandemią COVID-19, agresję Rosji na Ukrainę oraz niedawne techniczne problemy koncepcyjne na obecnym etapie montażu projektu ITER.

MŚP i nowi beneficjenci są bardziej narażeni na popełnianie błędów dotyczących kosztów personelu

2.22. Podobnie jak w poprzednich latach, kontrole płatności z tytułu udzielenia dotacji przeprowadzone przez Trybunał w 2022 r. na poziomie beneficjentów wykazały błędy systemowe, głównie w zakresie kosztów personelu i wyposażenia. Wzrosło ryzyko błędu, ponieważ metoda obliczania kosztów personelu w ramach programu „Horyzont 2020” stała się pod pewnymi względami bardziej skomplikowana (np. jeśli chodzi o obliczanie dodatkowego wynagrodzenia). Jeśli chodzi o objęte kontrolą płatności z tytułu udzielenia dotacji za 2022 r., główne przyczyny wykrytych błędów były następujące:

- o nieprawidłowe wyliczenie stawek godzinowych i wykorzystanie danych dotyczących planowanych kosztów do ustalenia stawek kosztów jednostkowych;
- o uwzględnienie godzin przepracowanych poza okresem ewidencjonowania czasu pracy lub podczas urlopu;
- o zadeklarowanie dodatkowych wynagrodzeń przekraczających roczny próg 8 000 euro;
- o nieprawidłowe zadeklarowanie kosztów obsługi personelu jako bezpośrednich kosztów personelu;
- o zadeklarowanie niekwalifikowalnych kosztów wyposażenia.

EuroHPC nie osiągnie swojego celu dotyczącego zatrudnienia

2.23. Poziom zatrudnienia we Wspólnym Przedsięwzięciu EuroHPC w odniesieniu do WRF na lata 2021–2027 określono w ocenach skutków finansowych regulacji zawartych we wniosku Komisji dotyczącym nowego rozporządzenia ustanawiającego¹². Aby wdrożyć środki w wysokości około 7 mld euro w WRF na lata 2021–2027, EuroHPC otrzymało 39 dodatkowych stanowisk, które miały zostać obsadzone do 2023 r. Do końca 2022 r. Wspólne Przedsięwzięcie zatrudniło ośmiu pracowników, a do połowy 2023 r. 20 pracowników. Wobec tego wciąż nie

---

¹² COM(2020) 569 final.

osiągnęło swojego celu dotyczącego zatrudnienia, zgodnie z którym miało przyjąć 39 nowych pracowników do końca 2023 r.

Sytuacja kadry kierowniczej wyższego szczebla F4E była nadal niestabilna

2.24. Pod koniec 2022 r. kadra kierownicza wyższego szczebla we Wspólnym Przedsięwzięciu F4E przechodziła okres poważnych zmian. W czerwcu 2022 r. dyrektor Wspólnego Przedsięwzięcia odszedł ze stanowiska, a we wrześniu tego samego roku kierownik Działu ds. Szeroko Zakrojonej Koncepcji został wyznaczony na dyrektora generalnego ITER-IO. Poskutkowało to zmianami osobowymi na czterech z siedmiu stanowisk kierowniczych wyższego szczebla we Wspólnym Przedsięwzięciu. Sytuacja ta stwarza ryzyko dla należytego zarządzania i ciągłości działania Wspólnego Przedsięwzięcia F4E w momencie, gdy doświadczeni kierownicy wyższego szczebla będą mieli za zadanie wdrożyć nowe założenia ITER, które będą miały istotny wpływ na działalność Wspólnego Przedsięwzięcia.

W zarządzaniu zamówieniami przez F4E występują uchybienia

2.25. Aby zrealizować swoje zobowiązania dotyczące dostaw na rzecz projektu ITER, Wspólne Przedsięwzięcie F4E udzieliło skomplikowanych wieloletnich zamówień. Właściwe zarządzanie zamówieniami ma zatem dla niego kluczowe znaczenie. W 2013 r. F4E udzieliło zamówienia na kwotę 500 mln euro na zaprojektowanie, wyposażenie i instalację budynków do montażu reaktora jądrowego ITER i innych budynków niezwiązanych z reaktorem. F4E i ITER-IO nie były jednak zadowolone z postępów i efektywności wykonawcy w realizowaniu pozostałych prac dotyczących budynków niezwiązanych z reaktorem jądrowym. W związku z tym, w grudniu 2020 r., z pomocą zewnętrznych ekspertów prawnych dokonały oceny tego, jakie konsekwencje miałyby alternatywne rozwiązania w zakresie udzielenia tego zamówienia, tj. ponowne zorganizowanie przetargu na usługi wyposażenia lub zlecenie pozostałych robót innym wykonawcom. W lutym 2021 r. wykonawca przedłożył wniosek o płatność na łączną kwotę 150 mln euro za usługi zaprojektowania i wyposażenia reaktora jądrowego, a we wrześniu 2021 r. – kolejny wniosek o płatność w wysokości 30 mln euro za pozostałe prace dotyczące innych budynków niezwiązanych z reaktorem. W oparciu o przeprowadzoną przez ekspertów prawnych analizę ryzyka i przekazane przez nich informacje dyrektor Wspólnego Przedsięwzięcia uzgodnił z wykonawcą wypłatę części kwoty wskazanej w pierwszym wniosku o płatność, tj. 75 mln euro. Wykonawca wszczął spór dotyczący nieopłaconego drugiego wniosku o płatność.

2.26. Przeprowadzona przez Trybunał analiza dokumentacji dotyczącej realizacji zamówienia wykazała uchybienia, jeśli chodzi o zarządzanie tym zamówieniem przez Wspólne Przedsięwzięcie. W szczególności nie poinformowało ono wykonawcy o tym, że w zaplanowanych przez niego pracach występowały istotne niezgodności, co doprowadziło do

różnych interpretacji i braku porozumienia między stronami co do zakresu robót, terminów realizacji i wymogów projektu. Ponadto eksperci prawni stwierdzili, że ze względu na sposób sformułowania poszczególnych postanowień umownych Wspólne Przedsięwzięcie nie mogło rozwiązać umowy i wykonać robót wyłączonych z zakresu umowy we własnym zakresie ani zlecić ich innym wykonawcom. Ze względu na to, że Wspólne Przedsięwzięcie F4E nie prowadziło rejestru czynności podejmowanych w ramach projektu, nie dało się jasno ustalić zobowiązań wykonawcy. Uchybienia te poważnie obniżyły możliwość osiągnięcia celów zamówienia, a także – jeśli nie zostaną wyeliminowane – mogą wpłynąć na inne działania operacyjne Wspólnego Przedsięwzięcia F4E, biorąc pod uwagę fakt, że w wyniku aktualizacji założeń projektu ITER konieczne mogą być istotne zmiany realizowanych obecnie złożonych umów.

Wspólne przedsięwzięcia w większości przypadków podjęły działania w odpowiedzi na uwagi sformułowane przez Trybunał w poprzednich latach

2.27. W większości przypadków wspólne przedsięwzięcia podjęły działania naprawcze w odpowiedzi na uwagi przedstawione w specjalnych sprawozdaniach rocznych Trybunału z poprzednich lat. Szczegółowe informacje na ten temat można znaleźć w załącznikach do rozdziału 3.

2.28. W [ramce 2.1](#) wyjaśniono, co oznaczają poszczególne statusy działań następczych przyjęte na potrzeby niniejszego sprawozdania i przedstawiono przykłady typowych sytuacji, w jakich mają one zastosowanie.

Ramka 2.1

Wyjaśnienie statusów działań następczych przyjętych w tym sprawozdaniu

Kwestia zamknięta: Istnieją dowody potwierdzające, że wspólne przedsięwzięcie lub inny podmiot podjęły działania naprawcze w następstwie uwagi bądź że uwaga nie ma już zastosowania, na przykład ze względu na to, że umowa, w związku z którą sformułowano daną uwagę, wygasła lub ze względu na to, że w związku ze zmianą okoliczności koszt rozwiązania danej kwestii przewyższałby ewentualne korzyści.

Kwestia otwarta: nie podjęto żadnych działań naprawczych w następstwie uwagi bądź istnieją pewne dowody na podjęcie działań naprawczych, lecz proces nie został jeszcze zakończony.

2.29. Jak pokazano na [rys. 2.2](#), z 28 uwag, w przypadku których nie poczyniono wystarczających kroków do końca 2021 r., 13 kwestii (46%) zostało zamkniętych w 2022 r., gdyż wspólne przedsięwzięcia podjęły działania naprawcze. Na koniec 2022 r. otwartych pozostało 15 kwestii (54%).

Rys. 2.2 – Działania podjęte przez wspólne przedsięwzięcia w odpowiedzi na uwagi z poprzednich lat

Uwaga: w 2022 r. Wspólne Przedsięwzięcia SESAR, IHI i Clean H2 podjęły działania naprawcze w odniesieniu do wszystkich uwag Trybunału z poprzednich lat, wobec czego uwagi te zostały zamknięte.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy.

Stosowane przez wspólne przedsięwzięcia ramy kontroli oparte na analizie ryzyka nie są jeszcze wystarczająco dopracowane

Metodyka przekrojowego przeglądu dokonanego przez Trybunał

2.30. W 2022 r. Trybunał przeanalizował ramy kontroli oparte na analizie ryzyka stosowane w procesie zarządzania dotacjami przez wspólne przedsięwzięcia działające w ramach programów „Horyzont 2020” i „Horyzont Europa”. W swojej analizie Trybunał zbadał, jak wdrażano strategię Komisji dotyczące kontroli *ex ante* i *ex post* w odniesieniu do programów „Horyzont 2020” i „Horyzont Europa”. Na podstawie wyników tej analizy Trybunał wyciągnął wnioski dotyczące występujących obecnie uchybień i związanego z nimi ryzyka. Wspólne przedsięwzięcia powinny uwzględnić je przy dostosowywaniu procesu kontroli wewnętrznej w odniesieniu do projektów finansowanych z dotacji w ramach programu „Horyzont Europa”.

2.31. Analiza Trybunału opierała się na danych pochodzących z systemu e-dotacji Komisji (COMPASS), sprawozdaniach Służby Audytu Wewnętrznego dotyczących realizacji dotacji w odniesieniu do wspólnych przedsięwzięć w ramach programu „Horyzont 2020” (przeanalizowano również działania podjęte w odpowiedzi na odpowiednie zalecenia Służby Audytu Wewnętrznego) oraz wewnętrznych wytycznych wspólnych przedsięwzięć dla urzędników ds. projektów i urzędników ds. finansów. Dane te zostały uzupełnione o wywiady z pracownikami wspólnych przedsięwzięć zaangażowanymi w monitorowanie projektów pod kątem operacyjnym i finansowym oraz kontrolę wewnętrzną, a także o analizę dodatkowych dokumentów przekazanych przez wspólne przedsięwzięcia.

W połowie wspólnych przedsięwzięć nie przyjęto ustrukturyzowanego, opartego na analizie ryzyka podejścia do kontroli *ex ante* w odniesieniu do dotacji w ramach programu „Horyzont 2020”

2.32. Zgodnie z art. 21 rozporządzenia w sprawie modelowego rozporządzenia finansowego mającego zastosowanie do wspólnych przedsięwzięć celem kontroli *ex ante* jest zapobieganie błędom i nieprawidłowościom przed zatwierdzeniem operacji oraz ograniczenie ryzyka nieosiągnięcia celów. Każda operacja podlega co najmniej kontroli *ex ante* w zakresie

operacyjnych i finansowych aspektów operacji, przeprowadzanej na podstawie wieloletniej strategii kontroli, w której uwzględniono ryzyko. Częstotliwość i intensywność kontroli *ex ante* określa właściwy urzędnik zatwierdzający, biorąc pod uwagę wyniki wcześniejszych kontroli, a także względy związane z ryzykiem i efektywnością kosztową, w oparciu o przeprowadzoną przez urzędnika zatwierdzającego analizę ryzyka. W przypadku wątpliwości urzędnik zatwierdzający odpowiedzialny za poświadczenie zasadności odnośnych operacji zwraca się – w ramach kontroli *ex ante* – z wnioskiem o przedstawienie dodatkowych informacji lub przeprowadza kontrolę na miejscu w celu uzyskania wystarczającej pewności.

2.33. W 2018 r. Wspólne Centrum Wdrażania (CIC) Dyrekcji Generalnej ds. Badań Naukowych i Innowacji (DG RTD) ustanowiło [wytyczne dotyczące kontroli *ex ante* w ramach programu „Horyzont 2020”](#). Przewidziano w nich podstawowe zasady, zgodnie z którymi: (i) kontrole muszą dawać wystarczającą pewność co do legalności i prawidłowości w oparciu o informacje dostępne w danym czasie; (ii) kontrole muszą zapewniać właściwe wyważenie mniejszego obciążenia administracyjnego i skutecznej kontroli finansowej; (iii) kontrole muszą opierać się na analizie ryzyka i być opłacalne; (iv) beneficjenci powinni być traktowani jednakowo.

2.34. Zgodnie z tymi wytycznymi wspólne przedsięwzięcia powinny stosować wcześniej zdefiniowany zestaw prostych, standardowych kontroli, uzupełniając je dodatkowymi kontrolami, które podejmowane są jedynie wyjątkowo i w oparciu o analizę ryzyka. Te dodatkowe kontrole mogą uzasadniać potrzebę zwrócenia się do beneficjentów o dalsze informacje i dowody dotyczące konkretnych kwestii. Czynniki ryzyka uwzględniane w toku tych kontroli mogą być następujące: ryzyko nieodłącznie związane z rodzajem lub zakresem projektu badawczego; doświadczenie koordynatora projektu; kwota wkładu UE; czas trwania projektu; liczba partnerów realizujących projekt w konsorcjum; korzystanie z usług podmiotów zewnętrznych; zaangażowanie koordynatora na etapie przygotowywania umowy o udzielenie dotacji; rentowność finansowa beneficjentów; przypadki zgłoszeń w systemie wczesnego wykrywania i wykluczania; wyniki kontroli *ex post*; podejrzenia wystąpienia nadużyć finansowych i sprawy skierowane do OLAF; status nowego podmiotu wchodzącego na rynek lub MŚP; wypłata salda.

2.35. Do zarządzania kontrolami opartymi na analizie ryzyka można wykorzystać moduł zarządzania ryzykiem systemu COMPASS, który pozwala sprawdzić informacje na temat niektórych czynników ryzyka związanych z projektem i jego beneficjentami, takich jak system wczesnego wykrywania i wykluczania, wyniki kontroli *ex post*, liczba uczestników programu „Horyzont 2020” oraz status MŚP. Informacje na temat pozostałych czynników ryzyka związanych z projektem można uzyskać bezpośrednio z systemu COMPASS (np. czas trwania projektu, wkład UE i liczba partnerów realizujących projekt w konsorcjum).

2.36. Wspólne Centrum Wdrażania opracowało również wytyczne pn. „Podstawowe wymogi i zasady wspólnej strategii monitorowania projektów” („[Baseline requirements and principles of the common project monitoring strategy](#)”). Określono w nich podstawowe zasady, które mają zapewnić, by organy wdrażające projekty (takie jak wspólne przedsięwzięcia) dostosowywały zakres monitorowania projektów w oparciu o rzetelną metodykę oceny ryzyka związanego z projektem. W szczególności w wytycznych podkreślono, że złożoność projektu i prawdopodobieństwo napotkania problemów w trakcie jego realizacji zależy od szeregu wspólnych czynników, takich jak kwota wkładu UE, liczba uczestników lub czas trwania projektu. Ponadto stwierdzono, że oceniając wymagany zakres monitorowania, należy uwzględnić również wynik oceny ryzyka szczególnego dla danego projektu, która to ocena powinna zostać przeprowadzona na etapie przygotowania umowy o udzielenie dotacji lub w dowolnym momencie w trakcie realizacji projektu.

2.37. Na koniec 2022 r. tylko cztery wspólne przedsięwzięcia z ośmiu (CA, Clean H2, IHI i CBE) opracowały i wdrożyły całościowe podejście do kontroli *ex ante* oparte na analizie ryzyka zgodnie z wytycznymi CIC, z uwzględnieniem ryzyka szczególnego danego wspólnego przedsięwzięcia. W tym celu każde z tych wspólnych przedsięwzięć określiło najistotniejsze kryteria ryzyka i na ich podstawie opracowało podejście do monitorowania oparte na analizie ryzyka. Podejście to umożliwiło im ocenienie poziomu ryzyka dla każdego projektu i każdego beneficjenta na głównych etapach realizacji projektu, takich jak przygotowanie umowy o udzielenie dotacji, aktualizacja umowy o udzielenie dotacji, sporządzanie sprawozdań i płatność. Wymienione wspólne przedsięwzięcia opracowały również wewnętrzne wytyczne oraz przeszkoliły swoich pracowników i przygotowały dla nich wytyczne dotyczące właściwego stosowania i spójnego wdrażania podejścia.

2.38. Na podstawie przeglądu dokumentacji wewnętrznej i wywiadów z pracownikami Wspólnego Przedsięwzięcia SESAR Trybunał stwierdził, że na koniec 2022 r. w podejściu do monitorowania ryzyka stosowanym przez to Wspólne Przedsięwzięcie uwzględniono jedynie tych beneficjentów, którzy zostali poddani kontroli *ex post*, przy czym w większości byli to główni beneficjenci realizowanych przez nie projektów. Zatem z oceny ryzyka wyłączeni byli beneficjenci, którzy mogą stwarzać ryzyko, lecz nigdy nie zostali objęci kontrolą *ex post*, a także nowe podmioty. Ponadto Wspólne Przedsięwzięcie nie oceniało ryzyka na poziomie projektu.

Działanie 4

Wspólne Przedsięwzięcie SESAR powinno usprawnić swoje podejście do monitorowania ryzyka w odniesieniu do kontroli *ex ante*, tak by móc identyfikować beneficjentów, którzy mogą stwarzać ryzyko, a obecnie nie są ujęci w populacji objętej kontrolą (takich jak beneficjenci, którzy nigdy nie zostali poddani kontroli *ex post* i nowe podmioty), oraz projekty obarczone ryzykiem.

2.39. Wspólne Przedsięwzięcie KDT wdrożyło – zgodnie z wytycznymi Komisji – oparte na analizie ryzyka monitorowanie projektów, a także objęło oceną ryzyka MŚP i nowe podmioty, ale nie opracowało jeszcze wewnętrznych wytycznych, aby skonsolidować te procesy. W przypadku KDT ryzyko błędów w płatnościach z tytułu dotacji było ograniczone, gdyż państwa uczestniczące przeprowadziły szczegółowe kontrole *ex ante*, w których zweryfikowały kwalifikowalność kosztów projektów zgłoszonych do współfinansowania krajowego w odniesieniu do beneficjentów działających na ich terytorium. Państwa uczestniczące ściśle współpracowały z KDT i powiadomiły je w odpowiednim terminie o wykrytych poważnych błędach, nieprawidłowościach i zarejestrowanych upadłościach. W przeciwieństwie do innych wspólnych przedsięwzięć próg 90% dla płatności zaliczkowych stosowano na poziomie beneficjenta, a wszelkie zmiany w budżecie kosztów członków konsorcjów wymagały zmiany umowy o udzielenie dotacji. KDT sprawdzało, czy te szczegółowe kryteria były spełnione poza systemem COMPASS, a urzędnicy ds. projektów wykonywali standardowe kontrole ręcznie w arkuszach Excel.

2.40. Wspólne Przedsięwzięcia EU-Rail i EuroHPC przeprowadziły na zasadzie *ad hoc* oparte na analizie ryzyka kontrole *ex ante* projektów obarczonych ryzykiem, ale do końca 2022 r. nie wdrożyły jeszcze ustrukturyzowanego podejścia do tego rodzaju kontroli. W szczególności nie dostosowały one stosowanych kontroli *ex ante* do czynników wysokiego ryzyka określonych w ukierunkowanych ocenach ryzyka. Ponadto nie opracowały praktycznych wewnętrznych wytycznych dotyczących sposobu wdrażania monitorowania opartego na analizie ryzyka, w tym nie sporządziły instrukcji dla swoich pracowników na temat tego, jak powinni oni korzystać z modułu zarządzania ryzykiem dostępnego w systemie COMPASS.

2.41. W rezultacie te dwa wspólne przedsięwzięcia nie zapewniły pełnej i zharmonizowanej oceny ryzyka związanego z realizowanymi przez nie projektami i beneficjentami tych projektów, co może skutkować tym, że przeprowadzane przez nie kontrole *ex ante* będą nieskuteczne i nieefektywne, a w konsekwencji wzrośnie ryzyko współfinansowania kosztów niekwalifikowalnych, nieosiągnięcia celów projektów, opóźnień w ich realizacji, a nawet ich niepowodzenia.

Działanie 5

Wspólne Przedsięwzięcia EU-Rail i EuroHPC powinny wdrożyć ustrukturyzowane, oparte na analizie ryzyka podejście do kontroli *ex ante* obejmujące ocenę ryzyka związanego z projektami i beneficjentami.

Ponadto Wspólne Przedsięwzięcia EU-Rail, EuroHPC i KDT powinny opracować praktyczne wewnętrzne wytyczne dotyczące sposobu wdrażania monitorowania opartego na analizie ryzyka na poziomie projektów i beneficjentów oraz sposobu korzystania przez zatrudnionych przez nie pracowników z modułu zarządzania ryzykiem dostępnego w systemie COMPASS.

Większość wspólnych przedsięwzięć wykazała uchybienia w stosowaniu wzmocnionego narzędzia monitorowania

2.42. W sekcji 3.2.2 odnoszącej się do wzmocnionego monitorowania, zawartej w [wytocznych CIC dotyczących kontroli *ex ante* w ramach programu „Horyzont 2020”](#) wyjaśniono, że wzmocnione narzędzie monitorowania wspomaga urzędników zajmujących się dotacjami (czyli urzędników ds. projektów, ds. finansów i ds. prawnych) w przeprowadzaniu oceny ryzyka projektów lub beneficjentów. Umożliwia im ono w dowolnym momencie realizacji projektu zarejestrowanie wykrytych istotnych rodzajów ryzyka oraz śledzenie odpowiednich działań w zakresie monitorowania i ograniczania ryzyka. Pozwala im więc ono ukierunkować kontrole *ex ante* na najważniejsze rodzaje ryzyka, które zostały ocenione w odniesieniu do projektu lub beneficjentów.

2.43. Narzędzie to jest elementem modułu zarządzania ryzykiem w systemie e-dotacji (COMPASS). Aby można było korzystać z niego w ustrukturyzowany i spójny sposób, uwzględniono w nim z góry określoną listę kategorii monitorowania. Są to m.in.: znaczne ryzyko związane z wdrażaniem; problemy związane ze zdolnością operacyjną; poważne ryzyko etyczne; podejrzenie nieprawidłowości/nadużycia finansowego; stwierdzone poważne ustalenia kontroli; oraz ryzyka wykryte podczas kontroli *ex ante*. Urzędnicy zajmujący się monitorowaniem muszą wyraźnie wskazać, jakie działania kontrolne zamierzają przeprowadzić w związku z wykrytym ryzykiem. Działania te to m.in.: żądanie przedstawienia ukierunkowanych dokumentów potwierdzających; rozpoczęcie ukierunkowanego przeglądu technicznego części prac realizowanych w ramach projektu z udziałem ekspertów; a w przypadku poważnych problemów – rozpoczęcie przeglądu technicznego i audytu finansowego całego projektu.

2.44. W celu zapewnienia skuteczności i efektywnego wykorzystania narzędzia urzędnicy powinni określić odpowiedni i możliwy do dotrzymania termin planowanego zakończenia wzmocnionego monitorowania. Jeśli po upływie tego terminu ryzyko nadal się utrzymuje i konieczne jest dalsze monitorowanie, urzędnik musi ponownie oznaczyć wzmocnione monitorowanie, wskazać nowy termin oraz, w stosownych przypadkach, zaktualizować planowany przebieg monitorowania.

2.45. Przeprowadzona przez Trybunał szczegółowa analiza próby spraw objętych wzmocnionym monitorowaniem we wspólnych przedsięwzięciach wykazała szereg uchybień, które uniemożliwiły ich skuteczne i efektywne monitorowanie:

- o Nie określono konkretnych działań kontrolnych w związku z wykrytym ryzykiem lub nie ustalono terminu ich realizacji (EuroHPC, KDT, EU-Rail).
- o Po upływie ustalonego terminu nie ustawiono ani nie anulowano oznaczenia wzmocnionego monitorowania. Ponadto właściwy urzędnik nie ocenił ponownie poziomu ryzyka po przeprowadzeniu działań kontrolnych (SESAR, CA i KDT).

Działanie 6

Wspólne Przedsięwzięcia SESAR, CA, KDT, EU-Rail i EuroHPC powinny zapewnić, aby wszystkim działaniom w zakresie wzmocnionego monitorowania towarzyszyły konkretne działania kontrolne ukierunkowane na wykryte rodzaje ryzyka oraz aby we wcześniej ustalonym terminie podjęte zostały stosowne działania następcze.

Większość wspólnych przedsięwzięć nie opracowała jeszcze podejścia kontrolnego *ex post* opartego na analizie ryzyka w odniesieniu do płatności z tytułu dotacji w ramach programu „Horyzont 2020”

2.46. W sekcji 4.2.1 dotyczącej wyboru opartego na analizie ryzyka, zawartej w opracowanej przez Komisję *strategii kontroli ex post programu „Horyzont 2020”*, stwierdzono, że celem wyboru opartego na analizie ryzyka w ramach kontroli *ex post* jest objęcie kontrolą tej części budżetu w jednostkach wdrażających projekty, w przypadku której korekty wykrytych błędów mogą odnieść największy skutek (beneficjenci otrzymujący największe części wkładów, uczestnicy wnoszący największą część wkładu, beneficjenci o wysokim poziomie ryzyka). Wybór oparty na analizie ryzyka powinien również zmaksymalizować efekt korygujący (zob. *ramka 2.2*) dzięki poprawieniu błędów systematycznych popełnianych przez głównych beneficjentów. Ukierunkowanie kontroli na obszary, w których występuje ryzyko szczególne, przekłada się na ukierunkowanie jej na obszary, w przypadku których poziomy błędów mogą wykraczać poza reprezentatywny poziom błędów¹³.

2.47. Przeprowadzone przez Trybunał wywiady z pracownikami wspólnych przedsięwzięć, wyniki wcześniejszych audytów *ex post* oraz doświadczenia Trybunału w zakresie bezpośredniego badania płatności z tytułu dotacji potwierdziły, że beneficjentów i projekty o podwyższonym ryzyku wystąpienia błędów, a w konsekwencji potencjalnie wyższym efekcie korygującym (zob. *ramka 2.2*), można wskazać przy pomocy następujących kryteriów ryzyka szczególnego:

- główni beneficjenci według skumulowanych kwot dotacji;
- beneficjenci o statusie nowych podmiotów lub MŚP;
- beneficjenci, w odniesieniu do których w poprzednich audytach wykryto wysoki poziom błędów i nie podjęto działań następczych;

¹³ Sekcja 4.2.1 – Wybór oparty na analizie ryzyka.

- o beneficjenci w dużym stopniu zależni od funduszy UE;
- o beneficjenci z państw spoza UE, którzy mają niewielkie doświadczenie w zakresie procedur unijnych dotyczących deklaracji kosztów związanych z dotacjami UE lub nie mają go wcale;
- o ustalenie przez wspólne przedsięwzięcie niewielkiego zakresu monitorowania dla stosunkowo złożonego projektu;
- o projekty i beneficjenci o wysokim udziale podwykonawstwa lub outsourcingu;
- o beneficjenci otrzymujący wysokie kwoty z wkładów UE bez poświadczenia przez niezależnych audytorów.

Ramka 2.2

Efekt korygujący

W opracowanej przez Komisję [strategii kontroli *ex post* programu „Horyzont 2020”](#) określono wymóg obliczenia „poziomu błędu rezydualnego” pozwalającego wyznaczyć potencjalny wpływ korekt dokonanych przez beneficjentów objętych kontrolą w odniesieniu do:

- wszystkich błędów wykrytych w płatnościach z tytułu dotacji objętych kontrolą *ex post* oraz
- błędów systemowych mających wpływ na płatności nieobjęte kontrolą („ekstrapolacja”)

na poziom błędu wykrytego w reprezentatywnej dla poszczególnych wspólnych przedsięwzięć próbie audytów *ex post* przeprowadzonych przez Wspólną Służbę Audytu DG RTD. Poziom błąd rezydualny pokazuje zatem, jaka część błędu nadal występuje w populacji objętej kontrolą po dokonaniu przez beneficjentów korekt na podstawie wyników audytów *ex post*.

Główni beneficjenci przyczyniają się do wystąpienia najsilniejszego efektu korygującego. Chociaż w przypadku wydatków w ramach programu „Horyzont 2020” poziom błędu w tej części populacji beneficjentów nie jest szczególnie wysoki, główni beneficjenci odpowiadają za ponad 50% wydatków w ramach programu. Istotnym źródłem wysokiego poziomu błędów pozostają MŚP i nowe podmioty. Ponieważ jednak kwoty, o jakie wnioskuje ci beneficjenci, są stosunkowo niskie, wpływ korekt w odniesieniu do tej grupy jest ograniczony.

2.48. Aby zapewnić wystarczającą pewność na potrzeby procedur udzielania absolutorium wspólnym przedsięwzięciom, w opracowanej przez Komisję [strategii kontroli *ex post* programu „Horyzont 2020”](#) określono wymóg, by Wspólna Służba Audytu dobierała osobną reprezentatywną próbę (losową) dla każdego wspólnego przedsięwzięcia (próba drugiej warstwy). Próby te dobiera się w uzupełnieniu do standardowej (losowej) próby (lub próby

pierwszej warstwy) w odniesieniu do wydatków w ramach programu „Horyzont 2020” jako całości. Ponadto, jeśli audyty w dwóch pierwszych warstwach okażą się niewystarczające, zgodnie z art. 10 stosownych umów o przyznaniu wkładu dotyczących poszczególnych wspólnych przedsięwzięć Wspólna Służba Audytu przeprowadza dodatkowe audyty *ex post* oparte na analizie ryzyka na wniosek i koszt wspólnego przedsięwzięcia (próba trzeciej warstwy).

2.49. Wszystkie wspólne przedsięwzięcia z wyjątkiem CBE, Clean H2 i IHI oparte były wyłącznie na reprezentatywnych próbach (losowych), a co za tym idzie – nie przyjęły podejścia do kontroli *ex post* opartego na analizie ryzyka. Uzupełniały natomiast audyty *ex post* oparte na próbie reprezentatywnej przeprowadzanej na wniosek *ad hoc* audytami *ex post* opartymi na analizie ryzyka lub przeprowadzały własne audyty *ex post* w wybranym konkretnym obszarze ryzyka (przykładowo w 2022 r. CA wybrało do kontroli istotne deklaracje kosztów, które mogły być dotknięte skutkami kryzysu związanego z COVID-19).

2.50. Wspólne Przedsięwzięcia CBE, Clean H2 i IHI opracowały podejście do kontroli *ex post* oparte na analizie ryzyka, aby zmniejszyć poziom błędów dzięki wzmocnieniu efektu korygującego w toku audytów *ex post*.

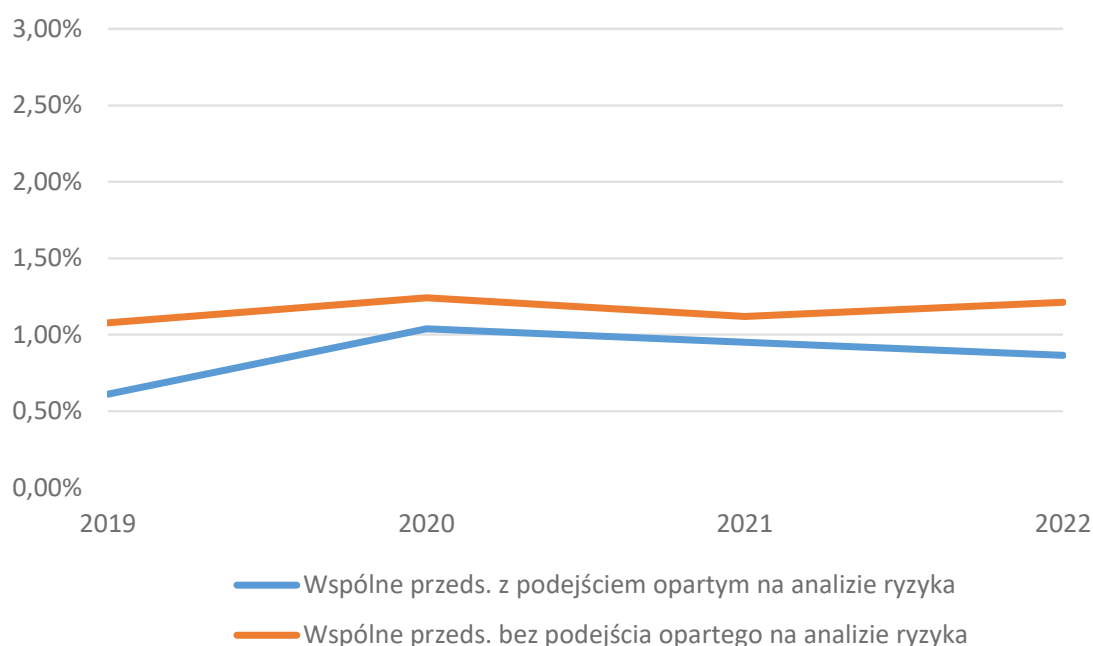
2.51. W tym celu, chcąc zidentyfikować beneficjentów i projekty obciążone ryzykiem, rozważyły między innymi następujące aspekty:

- o potwierdzone w przeszłości profile ryzyka beneficjentów (np. główni beneficjenci, którzy nigdy wcześniej nie zostali objęci kontrolą, nowe podmioty, MŚP, beneficjenci, których dotyczyły wcześniejsze ustalenia kontroli, beneficjenci z państw spoza UE);
- o informacje zwrotne od jednostek operacyjnych (takie jak informacje na temat projektów, których budżet na dotacje może stwarzać zagrożenie, ale które nie są objęte szczegółowym monitorowaniem; beneficjentów w dużym stopniu zależnych od funduszy UE; beneficjentów lub projektów z ustawionym oznaczeniem wzmocnionego monitorowania; beneficjentów otrzymujących wysokie kwoty z wkładów UE bez poświadczenia przez niezależnych audytorów itp.).

2.52. W sprawozdaniu ogólnym Wspólnej Służby Audytu dotyczącym błędów wykrytych w toku audytów *ex post* opartych na analizie ryzyka przeprowadzonych w odniesieniu do płatności z tytułu dotacji w ramach programu „Horyzont 2020” wskazano, że jedynie w przypadku Wspólnych Przedsięwzięć Clean H2 i IHI próba była – uśredniając – lepiej ukierunkowana niż w przypadku wspólnych przedsięwzięć, które zwróciły się o przeprowadzenie audytów *ex post* opartych na analizie ryzyka na zasadzie *ad hoc*. Wynikało to z faktu, że te dwa wspólne przedsięwzięcia dysponowały dobrze opracowanymi ankietami, które wykorzystały do wykrycia beneficjentów obciążonych najwyższym ryzykiem błędów.

2.53. Na *rys. 2.3* przedstawiono zmiany poziomów błędów rezydualnego *ex post* we wspólnych przedsięwzięciach w latach 2019–2022. Na rysunku tym widać, że wspólne przedsięwzięcia stosujące właściwie opracowane podejście kontrolne *ex post* oparte na analizie ryzyka (Clean H2 i IHI) zgłosiły poziom błędów rezydualnego poniżej średniej obliczonej dla wspólnych przedsięwzięć niestosujących takiego podejścia dzięki temu, że systematycznie wykrywały beneficjentów obarczonych najwyższym ryzykiem i obejmowały ich audytem.

Rys. 2.3 – Zmiany średnich poziomów błędów rezydualnego *ex post* w latach 2019–2022

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych zawartych w rocznych sprawozdaniach z działalności wspólnych przedsięwzięć za lata 2019–2022.

Przy wdrażaniu programu „Horyzont Europa” wzrosło znaczenie stosowania podejścia do zarządzania dotacjami opartego na analizie ryzyka szczególnego

2.54. W programie „Horyzont Europa” wprowadzono szereg istotnych zmian w ramach kontroli wewnętrznej. Na przykład w nocie orientacyjnej Komisji dotyczącej [strategii kontroli programu „Horyzont Europa”](#) wskazano, że Wspólna Służba Audytu przeprowadzi audyt *ex post* jedynie w odniesieniu do reprezentatywnej próby wydatków zadeklarowanych w ramach całego programu i nie będzie już przeprowadzać indywidualnych reprezentatywnych audytów *ex post* dotyczących poszczególnych zainteresowanych stron, takich jak wspólne przedsięwzięcia. Wspólne przedsięwzięcia będą mogły zwrócić się o przeprowadzenie audytów *ex post* opartych na analizie ryzyka w odniesieniu do ich beneficjentów i projektów tylko

wtedy, gdy tacy beneficjenci i takie projekty zostaną wyraźnie określone jako obarczone wysokim ryzykiem.

2.55. Ponadto struktura beneficjentów lub projektów niektórych wspólnych przedsięwzięć (SESAR, CA, IHI, EuroHPC) znacznie zmieniła się w ramach programu „Horyzont Europa”. Przykładowo zwiększyła się liczba MŚP, nowych podmiotów i większych konsorcjów, a także w odniesieniu do działań w ramach programu wprowadzono wymóg stosowania wyłącznie otwartych procedur zaproszeń do składania wniosków. W związku z tym czynniki ryzyka zidentyfikowane w poprzednich programach mogą nie mieć już znaczenia lub mogą pojawić się nowe czynniki ryzyka.

2.56. Ze względu na te zmiany ważne jest, by wspólne przedsięwzięcia wdrożyły podejście do zarządzania dotacjami oparte na analizie ryzyka szczególnego lub dostosowały swoje wcześniejsze podejście. W 2022 r. tylko Wspólne Przedsięwzięcie Clean H2 opracowało takie podejście (zob. [ramka 2.3](#)).

Ramka 2.3

Podejście oparte na analizie ryzyka stosowane przez Clean H2 do zarządzania dotacjami

Wspólne Przedsięwzięcie Clean H2 opracowało dostosowane do jego potrzeb podejście oparte na analizie ryzyka, aby zwiększyć stopień pewności uzyskiwanej w oparciu o kontrole *ex ante* i audyty *ex post*:

Na początku 2022 r. Wspólne Przedsięwzięcie przeanalizowało całą populację beneficjentów programu „Horyzont 2020” i zidentyfikowało beneficjentów obarczonych najwyższym ryzykiem, by objąć ich audytami *ex post* opartymi na analizie ryzyka. Za beneficjentów obarczonych najwyższym ryzykiem uznano wszystkich głównych beneficjentów, którzy otrzymali kwotę wkładu Wspólnego Przedsięwzięcia przekraczającą 1 mln euro (w odniesieniu do wszystkich projektów realizowanych przez Wspólne Przedsięwzięcie w ramach programu „Horyzont 2020”) i nigdy nie zostali objęci kontrolą *ex post*, a także beneficjentów mających profil ryzyka odpowiadający MŚP lub nowym podmiotom.

Pozostałym głównym beneficjentom poproszono o wypełnienie krótkiego kwestionariusza samooceny, który koncentrował się na błędach, jakie najczęściej wykrywano w toku wcześniejszych audytów *ex post*, takich jak złożoność wybranej metody rozliczania kosztów personelu, wysoki udział podwykonawstwa, zakup aktywów, dostawy wewnętrzne, metoda ujmowania kosztów oraz wdrożenie wyników wcześniejszych audytów *ex post*.

Na podstawie otrzymanych odpowiedzi Wspólne Przedsięwzięcie zidentyfikowało głównych beneficjentów obarczonych wysokim ryzykiem w ramach kontroli *ex ante* i zaprosiło je do udziału w webinarium o tematyce finansowej, w trakcie których

omówiono podstawowe cechy prawidłowo wypełnionej deklaracji kosztów zawierającej istotne elementy kosztów.

Wyniki webinarium zostały wykorzystane przez urzędników ds. projektów i ds. finansów Wspólnego Przedsięwzięcia do poprawy skuteczności kontroli *ex ante* deklaracji kosztów, które mieli złożyć ci główni beneficjenci w kolejnym okresie (etap płatności).

2.57. Na skuteczność opartego na analizie ryzyka podejścia do zarządzania dotacjami mogą mieć wpływ istniejące ograniczenia techniczne. Stosowany aktualnie system e-dotacji (COMPASS) nie zapewnia jeszcze możliwości automatycznego przesyłania cennych informacji zwrotnych z ustaleń kontroli *ex post* (wraz z sugestiami dotyczącymi ukierunkowanych kontroli *ex ante*) kontrolerom, którzy przeprowadzili kontrolę *ex ante*, aby mogli uwzględnić je przy ocenie ryzyka.

Działanie 7

W ramach programu „Horyzont Europa” wszystkie wspólne przedsięwzięcia powinny wdrożyć podejście do zarządzania dotacjami oparte na analizie ryzyka. Podejście to powinno obejmować główne etapy zarządzania dotacjami, od przygotowania umowy o udzielenie dotacji do płatności. W tym kontekście wspólne przedsięwzięcia powinny w szczególności zapewnić, by:

- a) beneficjenci i projekty, które mogą być obarczone ryzykiem, podlegały zintensyfikowanym kontrolom *ex ante* lub audytom *ex post*;
- b) istotne wyniki audytów *ex post* były należycie uwzględniane w ocenie ryzyka na potrzeby przyszłych kontroli *ex ante*.

Inne publikacje Trybunału dotyczące wspólnych przedsięwzięć

2.58. W 2022 i 2023 r. poza sprawozdaniem rocznym dotyczącym rocznych sprawozdań finansowych wspólnych przedsięwzięć Trybunał opublikował także szereg sprawozdań specjalnych i przeglądów, w których była mowa o wspólnych przedsięwzięciach (zob. [rys. 2.4](#)).

Rys. 2.4 – Inne niedawne publikacje Trybunału dotyczące wspólnych przedsięwzięć lub badań naukowych

Sprawozdanie specjalne Europejskiego Trybunału Obrachunkowego 05/2022 pt. „Cyberbezpieczeństwo instytucji, organów i agencji UE – poziom przygotowania ogólnie nieadekwatny do zagrożeń”

W latach 2018–2021 liczba istotnych cyberincydentów w instytucjach unijnych zwiększyła się ponad dziesięciokrotnie, jako że ze względu na upowszechnienie się pracy zdalnej znacznie wzrosła liczba możliwych dróg ataku.

Do istotnych cyberincydentów dochodzi zazwyczaj z wykorzystaniem nowych metod i technologii, a przeprowadzenie dochodzenia i wyeliminowanie skutków może zająć wiele tygodni, o ile nie miesięcy. Jednym z przykładów takiego cyberincydentu był atak na Europejską Agencję Leków. Doszło wówczas do wycieku danych wrażliwych, które zmanipulowano w celu podważenia zaufania do szczepionek.

Kontrolerzy Trybunału stwierdzili, że poziom przygotowania instytucji UE w zakresie cyberbezpieczeństwa jest nierównomierny i ogólnie nieadekwatny do narastających zagrożeń. Instytucje nie mają spójnego podejścia do cyberbezpieczeństwa, nie wszystkie z nich wprowadziły też podstawowe środki bezpieczeństwa i stosowały kluczowe dobre praktyki.

Różnice w poziomie cyberbezpieczeństwa w instytucjach UE można by teoretycznie uzasadnić zróżnicowaniem profili ryzyka i przetwarzanych przez nie danych wrażliwych. Kontrolerzy podkreślają jednak, że ze względu na ścisłe powiązania między instytucjami luki w zabezpieczeniach w jednej z nich mogą narazić na zagrożenie wiele innych.

Co więcej, obecnie nie ma ram prawnych, które regulowałyby bezpieczeństwo informacji i cyberbezpieczeństwo w instytucjach, agencjach i organach UE.

Sprawozdanie specjalne Europejskiego Trybunału Obrachunkowego 23/2022 pt. „Synergia między programem »Horyzont 2020« a europejskimi funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi”

W strategii „Europa 2020” Komisja podkreśliła rolę badań naukowych i innowacji jako zasadniczego czynnika warunkującego dobrobyt społeczno-gospodarczy oraz zrównoważenie środowiskowe.

Dwa główne fundusze wspierające badania naukowe i innowacje to „Horyzont 2020”, na który przeznaczono 76,4 mld euro środków, oraz europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne (fundusze ESI), z których na działania w zakresie badań naukowych i innowacji przeznaczono blisko 41 mld euro.

W sprawozdaniu tym Trybunał ocenił, czy Komisja oraz właściwe krajowe i regionalne organy wykonawcze podjęły odpowiednie działania w celu wypracowania synergii między programem „Horyzont 2020” a funduszami ESI.

Trybunał stwierdził, że niektóre z kluczowych wskaźników nie zostały jeszcze w pełni uwzględnione i że sposób ich uwzględnienia różnił się w zależności od rodzaju synergii. Współpraca między zainteresowanymi stronami zaangażowanymi w badania naukowe i innowacje w ramach obu programów była nadal ograniczona. Brak zintegrowanej bazy danych dotyczących projektów w ramach funduszy ESI, która byłaby interoperacyjna z bazą danych programu „Horyzont 2020”, utrudnił Komisji oraz organom krajowym i regionalnym identyfikację i analizę ewentualnej synergii. Ponadto instytucje zarządzające tymi funduszami nie wdrożyły wszystkich działań służących wspieraniu synergii przewidzianych w dokumentach strategicznych. Niektóre wnioski o dofinansowanie, które zostały pozytywnie ocenione w ramach programu „Horyzont 2020”, ale nie uzyskały finansowania z powodu braku zasobów, otrzymały znak jakości w postaci pieczęci doskonałości, aby ułatwić im otrzymanie finansowania z funduszy ESI. Niemniej w działaniach realizowanych w ramach programu „Horyzont 2020” objętych kontrolą Trybunału jedynie niewielka liczba takich projektów, które uzyskały znak jakości, ostatecznie otrzymała finansowanie z funduszy ESI.

W sprawozdaniu kontrolerzy zalecają Komisji, by:

- usprawniła współpracę między zainteresowanymi stronami działającymi w dziedzinie badań naukowych i innowacji;
- wykorzystwała potencjał baz danych do wspierania synergii;
- zwiększyła wykorzystanie synergii dotyczących końcowych ogniw łańcucha;
- poprawiła przepływ informacji o projektach realizowanych w ramach programu „Horyzont 2020”, które otrzymały pieczęć doskonałości.

Sprawozdanie specjalne Europejskiego Trybunału Obrachunkowego 05/2023 pt.: „Krajobraz finansowy UE – mozaika instrumentów wymagająca dalszego uproszczenia i poprawy rozliczalności”

Kontrola Trybunału miała na celu uzyskanie szczegółowych informacji na temat krajobrazu finansowego UE, który został określony jako „galaktyka” funduszy i instrumentów związanych z budżetem UE. Wspólne przedsięwzięcia zostały wskazane jako jeden z instrumentów, które są w pełni włączone do budżetu UE.

Celem sprawozdania było rozpoznanie możliwości uproszczenia i uporządkowania krajobrazu finansowego UE. Na potrzeby kontroli przeanalizowano też przyczyny tworzenia instrumentów poza budżetem UE oraz to, czy obecne rozwiązania zapewniają odpowiednią kontrolę publiczną finansowania.

Kontrolerzy Trybunału ustalili, że krajobraz finansowy UE składa się ze zbyt wielu instrumentów o zróżnicowanych mechanizmach zarządzania i źródłach finansowania oraz o różnym stopniu pokrycia potencjalnych zobowiązań.

W przypadku niektórych z tych instrumentów odnotowano luki w zakresie kontroli wykonania zadań i nie zapewniono nadzoru ze strony Parlamentu Europejskiego.

W trakcie kontroli odnotowano poczynione niedawno postępy w konsolidacji kilku instrumentów. Stwierdzono jednak, że nie wykorzystano jeszcze w pełni możliwości uproszczenia, w szczególności w przypadku instrumentów pomocy finansowej.

Kontrolerzy zalecili Komisji, by:

- oceniała każdą propozycję utworzenia nowego instrumentu i informowała Radę o wynikach tej oceny;
- publikowała informacje na temat całości krajobrazu finansowego UE;
- włączyła fundusz modernizacyjny do budżetu UE;
- skonsolidowała istniejące instrumenty pomocy finansowej.

Źródło: szczegółowe informacje na temat sprawozdań, odnośnych zaleceń i odpowiedzi jednostek kontrolowanych można znaleźć na stronie internetowej Trybunału eca.europa.eu.

Odpowiedzi wspólnych przedsięwzięć na uwagi przedstawione w rozdziale 2

UWAGA 2.38

Należy zauważyć, że główna część budżetu Wspólnego Przedsięwzięcia SESAR 3 w ramach programu „Horyzont 2020” została wykorzystana przez głównych beneficjentów (członków wspólnych przedsięwzięć z sektora prywatnego), którzy realizowali przede wszystkim duże projekty w ramach zaproszeń do podejmowania badań przemysłowych; wszystkich takich beneficjentów poddano kontroli ex post (niekiedy wielokrotnie) w trakcie poprzednich programów. Wspólne Przedsięwzięcie SESAR uznało zatem, że pozostałe ryzyko w odniesieniu do mniejszych beneficjentów i nowych podmiotów (których nie poddano kontroli ex post) jest raczej niskie.

Ponadto, ponieważ liczba projektów w ramach programu „Horyzont 2020” była dość ograniczona i w większości realizowane były one przez znanych beneficjentów i takich, którzy przeszli kontrolę ex post, ocena ogólnego ryzyka związanego z programem „Horyzont 2020” dokonana przez Wspólne Przedsięwzięcie dotyczyła raczej głównych beneficjentów programu niż samych projektów.

UWAGA 2.40

Wspólne Europejskie Przedsięwzięcie Kolejowe (Wspólne Przedsięwzięcie EU-Rail) pragnie podkreślić, że ryzyko błędów w płatnościach z tytułu dotacji w ramach programu „Horyzont 2020” zostało w znacznym stopniu ograniczone dzięki zastosowaniu kwot ryczałtowych. W szczególności Wspólne Przedsięwzięcie EU-Rail zapewniło rozsądne kwoty ryczałtowe: w tym celu skorzystało z ekspertów finansowych na etapie oceny w ramach zaproszenia do składania wniosków oraz starannie zbadało i wynegocjowało wszystkie pozycje kosztów zakwestionowane przez ekspertów finansowych na etapie przygotowywania umowy o udzielenie dotacji, zgodnie z decyzją Komisji C(2017) 7151 z dnia 27 października 2017 r. w sprawie upoważnienia do wykorzystania zwrotu na podstawie kwoty ryczałtowej za koszty kwalifikowalne działań w ramach programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont 2020”.

Wspólne Przedsięwzięcie EU-Rail wdrożyło procedury identyfikacji ex ante czynników wysokiego ryzyka dla umów o udzielenie dotacji w ramach programu „Horyzont 2020”, przyznaje jednak, że procedury te mogłyby być lepiej dostosowane do wytycznych Komisji dotyczących kontroli ex ante opartych na analizie ryzyka.

UWAGA 2.55

W ramach programu „Horyzont Europa” Wspólne Przedsięwzięcie SESAR 3, do którego przystępuje coraz więcej członków z sektora prywatnego, organizuje otwarte zaproszenia do składania wniosków. W 2023 r. zakończono pierwsze zaproszenia do składania wniosków w ramach programu „Horyzont Europa”; Wspólne Przedsięwzięcie SESAR 3 przyjęło wówczas nowe podejście do kontroli ex ante oparte na analizie ryzyka i wprowadziło nowe narzędzia oparte na analizie ryzyka, które umożliwiają przeprowadzenie oceny ryzyka w przypadku nowych podmiotów, a także na poziomie projektów. Wspólne Przedsięwzięcie SESAR 3 przedstawi informacje na temat tych działań w swoim rocznym sprawozdaniu z działalności za 2023 rok.

DZIAŁANIE 7

Wspólne przedsięwzięcia wiedzą o dużej reformie ram kontroli wewnętrznej Komisji w odniesieniu do dotacji przydzielanych w ramach programu „Horyzont Europa”, w wyniku której to reformy wspólne przedsięwzięcia nie mogą już ustalać własnych reprezentatywnych prób ani obliczać własnych reprezentatywnych poziomów błędów i poziomów błędów rezydualnego. W związku z tym wszystkie wspólne przedsięwzięcia przygotowują się już do tej zmiany poprzez opracowanie wspólnego podejścia do wdrażania strategii Komisji w zakresie kontroli w ramach programu „Horyzont Europa”, która to strategia będzie obejmować następujące elementy:

- kontrole ex ante oparte na analizie ryzyka;
- audyty ex post oparte na analizie ryzyka oraz
- roczne sprawozdanie z działalności zawierające informacje na temat najważniejszych wyników audytu ex post (bez podawania poziomów błędów specyficznych dla wspólnego przedsięwzięcia), wykrytych uchybień w zakresie kontroli wewnętrznej oraz efektu korygującego.

Wspólne podejście do wdrażania (obecnie przygotowywane przez wspólne przedsięwzięcia), w którym uwzględnione zostaną uwagi i działania 7 przedstawione przez Trybunał, będzie oparte na nowych elementach dotyczących poświadczenia wiarygodności, istotnych w ramach programu „Horyzont Europa”.

EUROPEJSKI
TRYBUNAŁ
OBRACHUNKOWY

Rozdział 3

**Poświadczenia wiarygodności
wydane w odniesieniu
do wspólnych przedsięwzięć UE**

3.1. Informacje leżące u podstaw poświadczeń wiarygodności

Podstawa do wydania opinii

3.1.1. Trybunał przeprowadził kontrolę zgodnie z wydanymi przez Międzynarodową Federację Księgowych (IFAC) Międzynarodowymi Standardami Rewizji Finansowej (ISA) i kodeksami etyki oraz Międzynarodowymi Standardami Najwyższych Organów Kontroli (ISSAI) wydanymi przez INTOSAI. Obowiązki Trybunału wynikające z tych standardów opisano bardziej szczegółowo w części niniejszego sprawozdania dotyczącej zadań Trybunału. Trybunał spełnił wymogi dotyczące niezależności i wywiązał się z innych obowiązków etycznych określonych w Kodeksie etyki zawodowych księgowych wydanym przez Radę Międzynarodowych Standardów Etycznych dla Księgowych. Trybunał uważa, że uzyskane dowody kontroli stanowią wystarczającą i odpowiednią podstawę do wydania niniejszej opinii.

Zadania kierownictwa i osób odpowiedzialnych za zarządzanie

3.1.2. Na podstawie art. 310–325 TFUE oraz regulaminów finansowych wspólnych przedsięwzięć organy kierownicze poszczególnych wspólnych przedsięwzięć odpowiadają za sporządzenie i prezentację sprawozdań finansowych zgodnie z powszechnie przyjętymi międzynarodowymi standardami rachunkowości sektora publicznego oraz za legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tych sprawozdań. Do zadań kierownictwa należy także zaprojektowanie, wdrożenie i utrzymywanie mechanizmów kontroli wewnętrznej umożliwiających sporządzenie i prezentację sprawozdania finansowego, które nie zawiera istotnych zniekształceń spowodowanych nadużyciem lub błędem. Kierownictwo odpowiada również za dopilnowanie, by ujęte w sprawozdaniu finansowym działania, transakcje finansowe i informacje były zgodne z obowiązującymi przepisami i ramami regulacyjnymi. Kierownictwo poszczególnych wspólnych przedsięwzięć ponosi ostateczną odpowiedzialność za legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw sprawozdania finansowego danego wspólnego przedsięwzięcia.

3.1.3. Przy sporządzaniu sprawozdania finansowego kierownictwo odpowiada za ocenę zdolności wspólnych przedsięwzięć do kontynuacji działalności, za ujawnienie, w stosownych przypadkach, problematycznych kwestii związanych z kontynuacją działalności oraz za prowadzenie rachunkowości przy założeniu kontynuacji działalności, chyba że zamierza ono zlikwidować jednostkę lub zaprzestać działalności albo nie ma żadnej realnej alternatywy dla likwidacji lub zaprzestania działalności.

3.1.4. Do zadań osób odpowiedzialnych za zarządzanie należy nadzór nad sprawozdawczością finansową wspólnego przedsięwzięcia.

Zadania Trybunału dotyczące kontroli sprawozdań finansowych i transakcji leżących u ich podstaw

3.1.5. Celem Trybunału jest uzyskanie wystarczającej pewności, że sprawozdania finansowe wspólnych przedsięwzięć nie zawierają istotnych zniekształceń, a leżące u ich podstaw transakcje są legalne i prawidłowe, a także przedstawienie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie, na podstawie przeprowadzonej przez siebie kontroli, poświadczeń wiarygodności dotyczących wiarygodności rozliczeń oraz legalności i prawidłowości transakcji leżących u ich podstaw. Wystarczająca pewność oznacza wysoki poziom pewności, lecz nie stanowi gwarancji, że kontrola zawsze wykaże istotne zniekształcenia lub niezgodności. Mogą one być spowodowane nadużyciem lub błędem i są uważane za istotne, jeżeli można zasadnie oczekiwać, że pojedynczo lub łącznie wpłyną one na decyzje gospodarcze podejmowane przez użytkowników na podstawie takiego sprawozdania.

3.1.6. Jeżeli chodzi o dochody, Trybunał weryfikuje wkłady otrzymane od Komisji Europejskiej, innych partnerów lub państw uczestniczących i ocenia stosowane przez wspólne przedsięwzięcia procedury poboru opłat i ewentualnych innych dochodów.

3.1.7. Jeżeli chodzi o wydatki, Trybunał bada transakcje płatnicze po tym, jak wydatki zostaną poniesione, zaksięgowane i zatwierdzone. Badanie to obejmuje wszystkie kategorie płatności w chwili wypłaty środków z wyjątkiem zaliczek. Trybunał bada zaliczki po przedstawieniu przez odbiorcę środków uzasadnienia ich właściwego wykorzystania oraz po przyjęciu tego uzasadnienia przez wspólne przedsięwzięcie na drodze rozliczenia danej zaliczki, w tym samym roku lub w latach kolejnych.

3.1.8. Zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Rewizji Finansowej (ISA) i Międzynarodowymi Standardami Najwyższych Organów Kontroli (ISSAI) Trybunał stosuje profesjonalny osąd i zachowuje zawodowy sceptycyzm przez cały okres trwania kontroli. Przeprowadza ponadto wymienione poniżej działania:

- o Trybunał określa i ocenia ryzyko wystąpienia – w wyniku nadużyć lub błędów – istotnego zniekształcenia w sprawozdaniach finansowych lub istotnej niezgodności transakcji leżących u ich podstaw z wymogami ram prawnych Unii Europejskiej. Opracowuje również i przeprowadza procedury kontroli w odpowiedzi na to ryzyko oraz uzyskuje dowody kontroli, które stanowią wystarczającą i odpowiednią podstawę do wydania opinii. Ryzyko niewykrycia istotnego zniekształcenia lub niezgodności jest wyższe, jeśli takie zniekształcenie lub niezgodność wynika z nadużycia, niż gdy wynika z błędu, ponieważ nadużycie może wiązać się ze zмовą, fałszerstwem, umyślnymi zaniechaniami, podaniem fałszywych informacji lub obejściem mechanizmów kontroli wewnętrznej.

- Trybunał dąży do zrozumienia mechanizmów kontroli wewnętrznej istotnych w kontekście prowadzonej przez siebie kontroli, tak by wypracować procedury kontroli stosowne do okoliczności, nie zaś w celu wydania opinii na temat skuteczności tych mechanizmów kontroli.
- Trybunał ocenia stosowność przyjętych zasad (polityki) rachunkowości oraz racjonalność szacunków księgowych i odnośnych informacji podanych przez kierownictwo.
- Trybunał wydaje opinię na temat tego, czy kierownictwo właściwie prowadziło rachunkowość przy założeniu kontynuacji działalności, oraz, na podstawie uzyskanych dowodów kontroli, ocenia, czy występuje istotny poziom niepewności w odniesieniu do zdarzeń lub uwarunkowań, które mogą podać w istotną wątpliwość zdolność wspólnego przedsięwzięcia do kontynuowania działalności. Jeśli Trybunał stwierdzi, że taki poziom niepewności istnieje, ma obowiązek zwrócić uwagę w swoim sprawozdaniu na odpowiednie informacje w sprawozdaniu finansowym bądź – jeśli takie ujawnione informacje są niewystarczające – wydać opinię zmodyfikowaną. Wnioski Trybunału opierają się na dowodach kontroli uzyskanych do momentu sporządzenia sprawozdania. Przyszłe zdarzenia lub okoliczności mogą jednak spowodować, że jednostka zaprzestanie kontynuowania działalności.
- Trybunał ocenia ogólną prezentację, strukturę i treść sprawozdania, w tym przedstawione w nim informacje, a także orzeka, czy sprawozdanie to rzetelnie odzwierciedla transakcje i zdarzenia leżące u jego podstaw.
- Trybunał uzyskuje wystarczające i odpowiednie dowody kontroli dotyczące sytuacji finansowej wspólnych przedsięwzięć, pozwalające wyrazić opinię na temat ich sprawozdań finansowych i transakcji leżących u ich podstaw. Trybunał odpowiada za kierowanie kontrolą, jej nadzór oraz wykonanie. Spoczywa na nim wyłączna odpowiedzialność za opinię pokontrolną.
- Trybunał uwzględnia wyniki badania sprawozdań finansowych wspólnych przedsięwzięć przeprowadzonego przez niezależnego audytora zewnętrznego zgodnie z przepisami art. 70 ust. 6 rozporządzenia finansowego UE¹⁴.

3.1.9. W przypadku wydatków wspólnych przedsięwzięć na badania w ramach programu „Horyzont 2020” audyty *ex post* przeprowadza Wspólna Służba Audytu Dyrekcji Generalnej Komisji ds. Badań Naukowych i Innowacji (DG RTD). Jeśli chodzi o wyniki tych audytów, w swoim wniosku dotyczącym rozporządzenia w sprawie programu „Horyzont 2020”¹⁵ Komisja uznała ryzyko błędu w perspektywie rocznej na poziomie od 2% do 5% za realistyczny cel, zważywszy na koszty kontroli oraz złożoność zasad zwrotu kosztów w przypadku projektów badawczych. Ostatecznym celem przyjętym przez Komisję jest osiągnięcie w momencie

---

¹⁴ Rozporządzenie (UE, Euratom) 2018/1046.

¹⁵ COM(2011) 809.

zamknięcia programu „Horyzont 2020” poziomu błędu rezydualnego możliwie najbardziej zbliżonego do 2%. Także w ramach programu „Horyzont Europa” za audyty *ex post* w odniesieniu do wydatków wspólnych przedsięwzięć na badania odpowiada Wspólna Służba Audytu.

3.1.10. Trybunał informuje kierownictwo o takich kwestiach jak planowany zakres i termin przeprowadzenia kontroli, jak również o istotnych ustaleniach, w tym o wszelkich poważnych uchybieniach w mechanizmach kontroli wewnętrznej wykrytych w trakcie kontroli.

3.1.11. Spośród kwestii zgłoszonych wspólnym przedsięwzięciom Trybunał wskazuje te, które miały największe znaczenie w kontroli sprawozdania finansowego za bieżący okres i które w związku z tym określane są mianem kluczowych obszarów badania. Trybunał opisuje te kwestie w swoim sprawozdaniu, chyba że przepisy prawa zakazują podania ich do wiadomości publicznej bądź jeśli, w niezmiernie rzadkich przypadkach, Trybunał stwierdzi, że dana kwestia nie powinna zostać poruszona w sprawozdaniu, ponieważ można racjonalnie założyć, że negatywne konsekwencje takiego kroku przewyższą korzyści dla interesu publicznego.

Wspólne przedsięwzięcia realizujące programy ramowe UE

3.2. Wspólne Przedsięwzięcie w celu Badań z zakresu Zarządzania Ruchem Lotniczym w Jednolitej Europejskiej Przestrzeni Powietrznej 3 (SESAR 3)

Wstęp

3.2.1. Wspólne Przedsięwzięcie w celu Badań z zakresu Zarządzania Ruchem Lotniczym w Jednolitej Europejskiej Przestrzeni Powietrznej 3 (SESAR 3) z siedzibą w Brukseli zostało ustanowione w listopadzie 2021 r. w ramach programu „Horyzont Europa” na okres kończący się w dniu 31 grudnia 2031 r.¹⁶ Wspólne Przedsięwzięcie SESAR 3 zastąpiło Wspólne Przedsięwzięcie SESAR ustanowione w lutym 2007 r. w ramach siódmego programu ramowego w zakresie badań naukowych (7PR) na okres ośmiu lat¹⁷ (SESAR 1), którego czas trwania został w czerwcu 2014 r. wydłużony w ramach programu „Horyzont 2020” do dnia 31 grudnia 2024 r.¹⁸

3.2.2. Wspólne Przedsięwzięcie SESAR 3 jest partnerstwem publiczno-prywatnym na rzecz opracowania zmodernizowanego systemu zarządzania ruchem lotniczym w Europie i przyspieszenia utworzenia cyfrowej europejskiej przestrzeni powietrznej za pomocą badań naukowych i innowacji. Jego członkami założycielami są UE, reprezentowana przez Komisję, Europejska Organizacja ds. Bezpieczeństwa Żeglugi Powietrznej (**Eurocontrol**) oraz ponad 50 organizacji reprezentujących cały łańcuch wartości w sektorze lotnictwa, w tym porty lotnicze, wszelkiego rodzaju użytkownicy przestrzeni powietrznej, instytucje zapewniające służby żeglugi powietrznej, operatorzy bezałogowych statków powietrznych i dostawcy usług, przedstawiciele przemysłu wytwórczego i społeczność naukowa.

---

¹⁶ Rozporządzenie Rady (UE) 2021/2085 ustanawiające wspólne przedsięwzięcia w ramach programu „Horyzont Europa”.

¹⁷ Rozporządzenie Rady (WE) nr 219/2007 w sprawie utworzenia wspólnego przedsięwzięcia w celu opracowania europejskiego systemu zarządzania ruchem lotniczym nowej generacji (SESAR).

¹⁸ Rozporządzenie Rady (UE) 721/2014 zmieniające rozporządzenie (WE) nr 219/2007.

Wspólne Przedsięwzięcie w celu Badań z zakresu Zarządzania Ruchem Lotniczym w Jednolitej Europejskiej Przestrzeni Powietrznej 3 (SESAR 3)

3.2.3. W *tabeli 3.2.1* przedstawiono najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia.

Tabela 3.2.1 – Najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia

	2022	2021	Zmiana
Dostępny budżet – środki na płatności (mln euro) ⁽¹⁾	146,9	69,9	110%
Dostępny budżet – środki na zobowiązania (mln euro) ⁽¹⁾	158,8	34,8	356%
Stan zatrudnienia na dzień 31 grudnia ⁽²⁾	36	37	-3%

(1) Dostępny budżet obejmuje niewykorzystane środki z poprzednich lat, które zostały ponownie ujęte w budżecie Wspólnego Przedsięwzięcia na bieżący rok, dochody przeznaczone na określony cel i środki przydzielone na następny rok.

(2) W stanie zatrudnienia uwzględniono urzędników, pracowników zatrudnionych na czas określony i pracowników kontraktowych oraz oddelegowanych ekspertów krajowych.

Źródło: dane przekazane przez Wspólne Przedsięwzięcie.

3.2.4. Zmiany w wysokości budżetu Wspólnego Przedsięwzięcia widoczne w *tabeli 3.2.1* wynikają w dużej mierze z tego, na jakim etapie wdrażania są w danym roku wieloletnie programy w dziedzinie badań naukowych i innowacji. W 2022 r. Wspólne Przedsięwzięcie zaczęło wdrażanie programu „Horyzont Europa”. W związku z tym budżet na 2022 r. obejmuje środki na zobowiązania na potrzeby zaplanowanych na ten rok pierwszych zaproszeń do składania wniosków w ramach programu „Horyzont Europa”, a także środki na płatności na potrzeby powiązanych płatności zaliczkowych.

Informacje leżące u podstaw poświadczenia wiarygodności

3.2.5. W sekcji 3.1 sprawozdania opisano podejście kontrolne przyjęte przez Trybunał, podstawę do sporządzenia opinii Trybunału, zadania kierownictwa Wspólnego Przedsięwzięcia SESAR 3 i osób odpowiedzialnych za zarządzanie, a także zadania Trybunału dotyczące kontroli sprawozdania finansowego i transakcji leżących u jego podstaw. Podpisy zamieszczone na s. 166 stanowią integralną część opinii.

Poświadczenie wiarygodności przedstawione przez Europejski Trybunał Obrachunkowy Parlamentowi Europejskiemu i Radzie – sprawozdanie niezależnego kontrolera

Opinia

3.2.6. Trybunał zbadał:

- a) sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia SESAR 3 obejmujące sprawozdanie finansowe¹⁹ oraz sprawozdanie z wykonania budżetu²⁰ za rok budżetowy zakończony 31 grudnia 2022 r.,
- b) legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tego sprawozdania, zgodnie z postanowieniami art. 287 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

Wiarygodność rozliczeń

Opinia na temat wiarygodności rozliczeń

3.2.7. W opinii Trybunału sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia SESAR 3 za rok zakończony 31 grudnia 2022 r. przedstawia rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach jego sytuację finansową na dzień 31 grudnia 2022 r. oraz wyniki transakcji, przepływy pieniężne i zmiany w aktywach netto za zakończony w tym dniu rok budżetowy, zgodnie z przepisami regulaminu finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia i z regułami rachunkowości przyjętymi przez księgowego Komisji. Reguły te opierają się na powszechnie przyjętych międzynarodowych standardach rachunkowości sektora publicznego.

¹⁹ Sprawozdanie finansowe składa się z bilansu, sprawozdania z finansowych wyników działalności, rachunku przepływów pieniężnych, zestawienia zmian w aktywach netto oraz opisu znaczących zasad (polityki) rachunkowości i informacji dodatkowej.

²⁰ Sprawozdanie z wykonania budżetu obejmuje sprawozdanie, które przedstawia zbiorczo wszystkie operacje budżetowe, i informację dodatkową.

Legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw rozliczeń

Dochody

Opinia na temat legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw rozliczeń

3.2.8. W opinii Trybunału dochody leżące u podstaw rozliczeń Wspólnego Przedsięwzięcia SESAR 3 za rok zakończony w dniu 31 grudnia 2022 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

Płatności

Opinia na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń

3.2.9. W opinii Trybunału płatności leżące u podstaw rozliczeń Wspólnego Przedsięwzięcia SESAR 3 za rok zakończony 31 grudnia 2022 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

3.2.10. Przedstawione poniżej uwagi nie podważają opinii Trybunału.

Uwagi dotyczące zarządzania budżetem

Niedostateczne informacje na temat wkładów członków na poziomie programów

3.2.11. W sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia za 2022 r. występują znaczne różnice, jeśli chodzi o kwoty wkładów uznanych w przypadku poszczególnych kategorii członków (UE, członkowie prywatni i Eurocontrol). Różnice te wynikają z faktu, że wkłady pieniężne wnoszone przez UE są zatwierdzane i uznawane w momencie wypłacenia środków Wspólnemu Przedsięwzięciu na początku wdrażania projektu, natomiast wkłady rzeczowe członków są uznawane dopiero po zatwierdzeniu kosztów poniesionych i zgłoszonych w ramach realizacji projektu. Ta rozbieżność między uznaną kwotą wkładów pieniężnych a kwotą wkładów rzeczowych nie została w wystarczającym stopniu wyjaśniona w sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia za 2022 r. Nie podano w nim bowiem informacji na temat zobowiązań prawnych członków Wspólnego Przedsięwzięcia na koniec roku w odniesieniu do podpisanych umów o udzielenie dotacji i udzielonych zamówień.

Wspólne Przedsięwzięcie w celu Badań z zakresu Zarządzania Ruchem Lotniczym w Jednolitej Europejskiej Przestrzeni Powietrznej 3 (SESAR 3)

3.2.12. Poniżej Trybunał przedstawił ogólne zestawienie poziomu wkładów wniesionych przez członków w 2022 r. w podziale na programy.

Wdrażanie programu „Horyzont 2020”

3.2.13. W *tabeli 3.2.2.* przedstawiono przegląd docelowych wartości wkładów, które mają zostać wniesione przez członków Wspólnego Przedsięwzięcia na poczet programu „Horyzont 2020”, w porównaniu z poziomem wniesionych przez członków wkładów (pieniężnych i rzeczowych), które zostały uznane za zatwierdzone i zgłoszone na koniec 2022 r.

**Tabela 3.2.2 – Wkłady członków na rzecz programu „Horyzont 2020”
(w mln euro)**

Członkowie	Wkłady członków (zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym i porozumieniami dwustronnymi)				Wkłady wniesione przez członków (według stanu na 31.12.2022 r.)				
	Działalność operacyjna	Koszty administracyjne	Działalność dodatkowa ⁽¹⁾	Łącznie	Wkłady pieniężne	Zatwierdzone wkłady rzeczowe	Zgłoszone, lecz niezatwierdzone wkłady rzeczowe	Wkłady rzeczowe z tytułu działalności dodatkowej	Łącznie
UE (DG MOVE)	555,8	29,3	nie dot.	585,0	537,3	nie dot.	nie dot.	nie dot.	537,3
Eurocontrol	467,0	25,0	nie dot.	492,0	16,8	274,1	39,5	nie dot.	330,4
Członkowie prywatni	280,0	18,5	nie dot.	298,5	10,8	234,1	44,5	nie dot.	289,4
Łącznie	1 302,8	72,8	nie dot.	1 375,5	564,9	508,2	84,0	nie dot.	1 157,1

(1) Działalność dodatkowa znajduje się poza zakresem kontroli Europejskiego Trybunału Obrachunkowego.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych uzyskanych od Wspólnego Przedsięwzięcia i rozporządzenia ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie.

Wysokość zobowiązań członków sięga docelowego poziomu wkładów

3.2.14. Aby uzyskać pełen obraz tego, co udało się osiągnąć w ramach Wspólnego Przedsięwzięcia, należy również wziąć pod uwagę bieżący poziom zobowiązań operacyjnych jego członków, jeśli chodzi o podpisane umowy o udzielenie dotacji i udzielone zamówienia. Według stanu na koniec 2022 r. Wspólne Przedsięwzięcie zaciągnęło zobowiązania w wysokości 555,8 mln euro na poczet podpisanych umów o udzielenie dotacji i zamówień w ramach programu „Horyzont 2020”. Tym samym wykorzystało ono w pełni maksymalną kwotę wkładu UE na rzecz działalności operacyjnej. Około 65,7 mln euro z tej kwoty objętej zobowiązaniami (tj. 11,8%) pozostaje do wypłaty w nadchodzących latach na projekty i zamówienia, które nie zostały jeszcze ukończone. Z kolei członkowie prywatni zobowiązali się przekazać w całości wkłady rzeczowe na poziomie 280 mln euro, czyli docelową kwotę określoną w porozumieniu z członkami z branży. Z tej kwoty członkowie z branży zgłosili 278,5 mln euro (czyli 99,5%) na koniec 2022 r. Eurocontrol zobowiązał się do wniesienia całości docelowej kwoty wkładów na rzecz działalności operacyjnej w wysokości 467 mln euro, która to kwota została określona w porozumieniu dwustronnym. Z tej kwoty Eurocontrol zgłosił 313,6 mln euro (czyli 67% docelowej kwoty) na koniec 2022 r.

Wspólne Przedsięwzięcie w celu Badań z zakresu Zarządzania Ruchem Lotniczym w Jednolitej Europejskiej Przestrzeni Powietrznej 3 (SESAR 3)

Wskaźnik wykonania płatności z budżetu na 2022 r. na działania w ramach programu „Horyzont 2020” jest niższy niż w poprzednim roku, gdyż beneficjenci mierzyli się z rosnącymi kosztami i problemami z dostawami

3.2.15. Jeśli chodzi o działania w ramach programu „Horyzont 2020”, Wspólne Przedsięwzięcie nie uzyskało żadnych nowych środków na zobowiązania z tytułu działalności operacyjnej, ponieważ ostatni ogłoszony przez nie nabór wniosków zakończył się z końcem 2020 r. Wskaźnik wykorzystania środków na płatności z tytułu działalności operacyjnej spadł do poziomu 54% (wskaźnik za 2021 r. wynosił 93%). W sprawozdaniu Wspólnego Przedsięwzięcia z zarządzania budżetem i finansami za 2022 r. spadek ten przypisano rosnącym kosztom i problemom z dostawami, z którymi mierzyli się beneficjenci z powodu kryzysu związanego z pandemią COVID-19. W związku z tym stanem rzeczy konieczne było wydłużenie czasu trwania większości projektów w ramach programu „Horyzont 2020” i przeniesieniu płatności końcowych na 2023 r.

Wdrażanie programu „Horyzont Europa”

3.2.16. W *tabeli 3.2.3.* przedstawiono przegląd docelowych wartości wkładów, które mają zostać wniesione przez członków Wspólnego Przedsięwzięcia na poczet programu „Horyzont Europa”, w porównaniu z poziomem wniesionych przez członków wkładów (pieniężnych i rzeczowych), które zostały uznane za zatwierdzone i zgłoszone na koniec 2022 r.

Tabela 3.2.3 – Wkłady członków na rzecz programu „Horyzont Europa” (w mln euro)

Członkowie	Wkłady wniesione przez członków (zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym)			Wkłady wniesione przez członków (według stanu na 31.12.2022 r.)			
	Działalność operacyjna	Koszty administracyjne	łącznie	Wkłady pieniężne	Zatwierdzone wkłady rzeczowe ⁽¹⁾	Zgłoszone, lecz niezatwierdzone wkłady rzeczowe	łącznie
UE (DG MOVE)	570,0	30,0	600,0	83,5	nie dot.	nie dot.	83,5
Członkowie prywatni	475,0	25,0	500,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Eurocontrol	475,0	25,0	500,0	1,5	0,0	0,0	1,5
łącznie	1 520,0	80,0	1 600,0	85,0	0,0	0,0	85,0

(1) Obejmują wkłady rzeczowe z tytułu działalności operacyjnej oraz wkłady rzeczowe z tytułu działalności dodatkowej.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych uzyskanych od Wspólnego Przedsięwzięcia i rozporządzenia ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie.

3.2.17. Środki na zobowiązania na 2022 r. w ramach programu „Horyzont Europa” zostały w całości wykorzystane w pierwszych dwóch naborach wniosków projektowych ogłoszonych w kwietniu 2022 r. Komisja wniosła wkład pieniężny w wysokości 83,5 mln euro na rzecz realizacji tych projektów w 2022 r. Niemniej, jako że do końca roku nie zakończono etapu oceny, wkłady pieniężne będzie można wykorzystać dopiero w pierwszej połowie

Wspólne Przedsięwzięcie w celu Badań z zakresu Zarządzania Ruchem Lotniczym w Jednolitej Europejskiej Przestrzeni Powietrznej 3 (SESAR 3)

2023 r., po podpisaniu umów o udzielenie dotacji i dokonaniu powiązanych płatności zaliczkowych.

Uwagi dotyczące systemów zarządzania i kontroli

3.2.18. Jeśli chodzi o wydatki w ramach programów „Horyzont 2020” i „Horyzont Europa”, audyty *ex post* przeprowadziła Wspólna Służba Audytu DG RTD Komisji. Wspólne Przedsięwzięcie poinformowało o reprezentatywnym poziomie błędów wynoszącym 2,4% i poziomie błędów rezydualnego sięgającym 1,8%²¹ w wydatkach w ramach programu „Horyzont 2020” (rozliczenia i płatności końcowe). Co się tyczy programu „Horyzont Europa”, nie przeprowadzono dotychczas audytów *ex post*, ponieważ pierwsze płatności okresowe są planowane dopiero na 2024 r.

3.2.19. W ramach oceny mechanizmów kontroli mających zastosowanie do płatności z tytułu działalności operacyjnej Wspólnego Przedsięwzięcia Trybunał zbadał losowo dobraną próbę płatności z programu „Horyzont 2020” dokonanych w 2022 r. na poziomie beneficjentów końcowych²². Nie wykrył poważnych błędów kwantyfikowalnych na poziomie beneficjentów dobranych do próby. W jednym przypadku odnotował problem systemowy wynikający z tego, że beneficjent zadeklarował niekwalifikowalne koszty w nieobowiązkowych poświadczeniach sprawozdania finansowego, w związku ze śródrocznym sprawozdaniem finansowym.

Monitorowanie działań podjętych w związku z uwagami z ubiegłych lat

3.2.20. Przegląd działań naprawczych podjętych w wyniku uwag zgłoszonych przez Trybunał w ubiegłych latach przedstawiono w [załączniku](#).

---

²¹ Skonsolidowane roczne sprawozdanie z działalności Wspólnego Przedsięwzięcia SESAR za 2022 r., rozdział 4.1.1.2.3.

²² W przypadku transakcji płatniczych z tytułu umów o udzielenie dotacji skontrolowanych u beneficjentów próg, powyżej którego zgłasza się błędy kwantyfikowalne, wynosi 1% kosztów objętych kontrolą.

Załącznik – Monitorowanie działań podjętych w związku z uwagami z ubiegłych lat

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze lub inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału (kwestia otwarta / zamknięta)
1	2021	<p>Od stycznia 2016 r. wspólne przedsięwzięcia powinny odprowadzać do systemu emerytalnego UE część składek należnych od pracodawcy. Ponieważ Komisja nie przewidziała środków na pokrycie takich wydatków w budżetach Wspólnego Przedsięwzięcia ani nie wystąpiła formalnie o płatności, Wspólne Przedsięwzięcie SESAR 3 (podobnie jak jego poprzednik) nie odprowadziło jeszcze takich składek.</p> <p>Zgodnie z regulaminem pracowniczym²³ i wytycznymi Komisji roczna składka należna od poszczególnych wspólnych przedsięwzięć jako pracodawców powinna odpowiadać odsetkowi, jaki stanowią dochody bez dotacji z budżetu UE w całkowitych dochodach danego wspólnego przedsięwzięcia. W przypadku Wspólnego Przedsięwzięcia SESAR 3 odsetek ten sięga 7,7% (na podstawie danych za 2021 r.). Tymczasem w myśl Jednolitego Aktu Podstawowego koszty administracyjne należy podzielić równo</p>	<p>Wspólne Przedsięwzięcie SESAR 3 odprowadziło do systemu emerytalnego UE należne składki pracodawcy za 2022 r. w kwocie zafakturowanej przez Komisję. Roczna składka została obliczona w oparciu o wytyczne Komisji.</p> <p>Kwestia zostaje uznana za zamkniętą. Podjęcie dodatkowych działań dotyczących sprzecznych przepisów prawnych nie wchodzi w zakres</p>	Kwestia zamknięta

²³ Art. 83a.

Wspólne Przedsięwzięcie w celu Badań z zakresu Zarządzania Ruchem Lotniczym w Jednolitej Europejskiej Przestrzeni Powietrznej 3 (SESAR 3)

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze lub inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału (kwestia otwarta / zamknięta)
		w skali rocznej między UE i pozostałych członków. Współistnienie tych różnych przepisów rodzi ryzyko powstania odmiennych interpretacji, o różnym wpływie finansowym.	kompetencji Wspólnego Przedsięwzięcia.	

Odpowiedź Wspólnego Przedsięwzięcia

3.2.11. Wspólne Przedsięwzięcie przyjmuje do wiadomości uwagę Europejskiego Trybunału Obrachunkowego i w pełni odniesie się do tej kwestii w sprawozdaniu finansowym za kolejny rok.

3.2.13. Chociaż poziom wkładu Eurocontrol był zgodny z oczekiwaniami do 2020 r., później uległ on obniżeniu z powodu pandemii COVID-19, ze względu na:

- zmniejszenie działalności partnerów prywatnych do 2022 r., co miało bezpośredni wpływ na wkład związany z Eurocontrol, w tym ćwiczenia i walidacje; oraz
- wniosek skierowany do Eurocontrol przez należące do niego państwa członkowskie o zmniejszenie jego całkowitego budżetu w kontekście planu solidarności związanego z pandemią. W związku z tym Wspólne Przedsięwzięcie musiało zmniejszyć swój budżet na outsourcing i odłożyć rekrutację na dwa lata (podczas gdy znaczna liczba ekspertów odchodziła na emeryturę).

Jednak większość projektów realizowanych przez Wspólne Przedsięwzięcie w ramach programu „Horyzont 2020” zostało zrealizowanych i osiągnęło oczekiwany poziom zaawansowania zgodnie z planem. W kontekście Wspólnego Przedsięwzięcia SESAR 3 Eurocontrol odnowił swoje zobowiązanie, wnosząc wkład w wysokości do 500 mln EUR.

3.2.17. Późne wejście w życie rozporządzenia Rady z dnia 30 listopada 2021 r. ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie w ramach WRF na lata 2021–2027 opóźniło utworzenie pełnej struktury zarządzania Wspólnym Przedsięwzięciem, a tym samym przyjęcie pierwszego programu prac i ogłoszenie pierwszych zaproszeń do składania wniosków, które mogły zostać opublikowane dopiero w dniu 7 kwietnia 2022 r.

3.2.19. Wspólne Przedsięwzięcie SESAR 3 odzyska od beneficjenta zawyżone kwoty.

3.3. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Ekologicznego Lotnictwa (CA)

Wstęp

3.3.1. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Ekologicznego Lotnictwa (CA) z siedzibą w Brukseli zostało ustanowione w listopadzie 2021 r. w ramach programu „Horyzont Europa” na okres kończący się 31 grudnia 2031 r.²⁴ Zastąpiło ono Wspólne Przedsiębiorstwo na rzecz Realizacji Wspólnej Inicjatywy Technologicznej w zakresie Aeronautyki, ustanowione w grudniu 2007 r. w ramach siódmego programu ramowego w zakresie badań naukowych (7PR) na okres 10 lat²⁵ (Wspólne Przedsiębiorstwo „Czyste Niebo 1”), którego czas trwania został w maju 2014 r. wydłużony w ramach programu „Horyzont 2020” do dnia 31 grudnia 2024 r.²⁶ (Wspólne Przedsięwzięcie „Czyste Niebo 2”).

3.3.2. Wspólne Przedsięwzięcie CA to partnerstwo publiczno-prywatne ukierunkowane na badania naukowe i innowacje na rzecz transformacji lotnictwa w kierunku zrównoważonej i neutralnej dla klimatu przyszłości. Jego członkami założycielami są UE, reprezentowana przez Komisję, oraz organizacje z branży lotniczej wymienione w załączniku I do Jednolitego Aktu Podstawowego²⁷. Ponadto do Wspólnego Przedsięwzięcia należą członkowie stowarzyszeni wyłonieni w drodze zaproszeń do wyrażenia zainteresowania.

---

²⁴ Rozporządzenie Rady (UE) 2021/2085 ustanawiające wspólne przedsięwzięcia w ramach programu „Horyzont Europa”.

²⁵ Rozporządzenie Rady (WE) nr 71/2007 ustanawiające wspólne przedsiębiorstwo „Czyste niebo”.

²⁶ Rozporządzenie Rady (UE) nr 558/2014 w sprawie ustanowienia Wspólnego Przedsięwzięcia „Czyste Niebo 2”.

²⁷ Rozporządzenie Rady (UE) 2021/2085 ustanawiające wspólne przedsięwzięcia w ramach programu „Horyzont Europa”.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Ekologicznego Lotnictwa (CA)

3.3.3. W *tabeli 3.3.1* przedstawiono najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia.

Tabela 3.3.1 – Najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia

	2022	2021	Zmiana
Dostępny budżet – środki na płatności (mln euro) ⁽¹⁾	415,3	189,9	119%
Dostępny budżet – środki na zobowiązania (mln euro) ⁽¹⁾	411,2	182,6	125%
Stan zatrudnienia na dzień 31 grudnia ⁽²⁾	41	42	-2%

(1) Dostępny budżet obejmuje niewykorzystane środki z poprzednich lat, które zostały ponownie ujęte w budżecie Wspólnego Przedsięwzięcia na bieżący rok, dochody przeznaczone na określony cel i środki przydzielone na następny rok.

(2) W stanie zatrudnienia uwzględniono urzędników, pracowników zatrudnionych na czas określony i pracowników kontraktowych oraz oddelegowanych ekspertów krajowych.

Źródło: dane przekazane przez Wspólne Przedsięwzięcie.

3.3.4. Zmiany w wysokości budżetu Wspólnego Przedsięwzięcia widoczne w *tabeli 3.3.1* wynikają w dużej mierze z tego, na jakim etapie wdrażania są w danym roku wieloletnie programy w dziedzinie badań naukowych i innowacji. W 2022 r. Wspólne Przedsięwzięcie zaczęło wdrażanie programu „Horyzont Europa”. W związku z tym budżet na 2022 r. obejmuje środki na zobowiązania na potrzeby zaplanowanych na ten rok pierwszych zaproszeń do składania wniosków w ramach programu „Horyzont Europa”, a także środki na płatności na potrzeby powiązanych płatności zaliczkowych.

Informacje leżące u podstaw poświadczenia wiarygodności

3.3.5. W sekcji 3.1 sprawozdania opisano podejście kontrolne przyjęte przez Trybunał, podstawę do sporządzenia opinii Trybunału, zadania kierownictwa Wspólnego Przedsięwzięcia CA i osób odpowiedzialnych za zarządzanie, a także zadania Trybunału dotyczące kontroli sprawozdania finansowego i transakcji leżących u jego podstaw. Podpisy zamieszczone na s. 166 stanowią integralną część opinii.

Poświadczenie wiarygodności przedstawione przez Europejski Trybunał Obrachunkowy Parlamentowi Europejskiemu i Radzie – sprawozdanie niezależnego kontrolera

Opinia

3.3.6. Trybunał zbadał:

- a) sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia CA obejmujące sprawozdanie finansowe²⁸ oraz sprawozdanie z wykonania budżetu²⁹ za rok budżetowy zakończony 31 grudnia 2022 r.,
- b) legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tego sprawozdania, zgodnie z postanowieniami art. 287 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

Wiarygodność rozliczeń

Opinia na temat wiarygodności rozliczeń

3.3.7. W opinii Trybunału sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia CA za rok zakończony 31 grudnia 2022 r. przedstawia rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach jego sytuację finansową na dzień 31 grudnia 2022 r. oraz wyniki transakcji, przepływy pieniężne i zmiany w aktywach netto za zakończony w tym dniu rok budżetowy, zgodnie z przepisami regulaminu finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia i z regułami rachunkowości przyjętymi przez księgowego Komisji. Reguły te opierają się na powszechnie przyjętych międzynarodowych standardach rachunkowości sektora publicznego.

---

²⁸ Sprawozdanie finansowe składa się z bilansu, sprawozdania z finansowych wyników działalności, rachunku przepływów pieniężnych, zestawienia zmian w aktywach netto oraz opisu znaczących zasad (polityki) rachunkowości i informacji dodatkowej.

²⁹ Sprawozdanie z wykonania budżetu obejmuje sprawozdanie, które przedstawia zbiorczo wszystkie operacje budżetowe, i informację dodatkową.

Legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw rozliczeń

Dochody

Opinia na temat legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw rozliczeń

3.3.8. W opinii Trybunału dochody leżące u podstaw rozliczeń Wspólnego Przedsięwzięcia CA za rok zakończony w dniu 31 grudnia 2022 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

Płatności

Opinia na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń

3.3.9. W opinii Trybunału płatności leżące u podstaw rozliczeń Wspólnego Przedsięwzięcia CA za rok zakończony 31 grudnia 2022 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

3.3.10. Przedstawione poniżej uwagi nie podważają opinii Trybunału.

Uwagi dotyczące zarządzania budżetem

Niedostateczne informacje na temat wkładów członków na poziomie programów

3.3.11. W sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia za 2022 r. występują znaczne różnice, jeśli chodzi o kwoty wkładów uznanych w przypadku poszczególnych kategorii członków (UE, członkowie prywatni). Różnice te wynikają z faktu, że wkłady pieniężne wnoszone przez UE są zatwierdzane i uznawane w momencie wypłacenia środków Wspólnemu Przedsięwzięciu na początku wdrażania projektu, natomiast wkłady rzeczowe członków są uznawane dopiero po zatwierdzeniu kosztów poniesionych i zgłoszonych w ramach realizacji projektu. Ta rozbieżność między uznaną kwotą wkładów pieniężnych a kwotą wkładów rzeczowych nie została w wystarczającym stopniu wyjaśniona w sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia za 2022 r. Nie podano w nim bowiem informacji na temat zobowiązań prawnych członków Wspólnego Przedsięwzięcia na koniec roku.

3.3.12. Poniżej Trybunał przedstawił ogólne zestawienie poziomu wkładów wniesionych przez członków w 2022 r. w podziale na programy.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Ekologicznego Lotnictwa (CA)

Wdrażanie programu „Horyzont 2020”

3.3.13. W tabeli 3.3.2. przedstawiono przegląd docelowych wartości wkładów, które mają zostać wniesione przez członków Wspólnego Przedsięwzięcia na poczet programu „Horyzont 2020”, w porównaniu z poziomem wniesionych przez członków wkładów (pieniężnych i rzeczowych) uznanych na koniec 2022 r.

Tabela 3.3.2 – Wkłady członków na rzecz programu „Horyzont 2020” (w mln euro)

Członkowie	Wkłady członków (zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym i decyzjami prawnymi)				Wkłady wniesione przez członków (według stanu na 31.12.2022 r.)				
	Działalność operacyjna	Koszty administracyjne	Działalność dodatkowa ⁽¹⁾	Łącznie	Wkłady pieniężne	Zatwierdzone wkłady rzeczowe	Zgłoszone, lecz niezatwierdzone wkłady rzeczowe	Wkłady rzeczowe z tytułu działalności dodatkowej	Łącznie
UE (DG RTD)	1 716,0	39,0	nie dot.	1 755,0	1 682,7	nie dot.	nie dot.	nie dot.	1 682,7
Członkowie prywatni	1 189,6	39,0	965,3	2 193,8	30,5	829,3	139,0	1 223,1	2 221,9
Łącznie	2 905,6	78,0	965,3	3 948,8	1 713,2	829,3	139,0	1 223,1	3 904,6

(1) Działalność dodatkowa znajduje się poza zakresem kontroli Europejskiego Trybunału Obrachunkowego.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych uzyskanych od Wspólnego Przedsięwzięcia i rozporządzenia ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie.

Wysokość zobowiązań członków sięga docelowego poziomu wkładów

3.3.14. Aby uzyskać pełen obraz tego, co udało się osiągnąć w ramach Wspólnego Przedsięwzięcia w odniesieniu do programu „Horyzont 2020”, należy również wziąć pod uwagę bieżący poziom zobowiązań operacyjnych jego członków, jeśli chodzi o podpisane umowy o udzielenie dotacji. Według stanu na koniec 2022 r. Wspólne Przedsięwzięcie zaciągnęło zobowiązania w wysokości 1 716 mln euro na poczet podpisanych umów o udzielenie dotacji w ramach programu „Horyzont 2020”. Tym samym wykorzystało ono w pełni maksymalną kwotę wkładu UE na rzecz działalności operacyjnej. Około 70,1 mln euro z tej kwoty objętej zobowiązaniami (tj. 4,1%) pozostaje do wypłaty w nadchodzących latach na projekty, które nie zostały jeszcze ukończone. Z kolei członkowie prywatni zobowiązali się przekazać wkłady rzeczowe z tytułu działalności operacyjnej Wspólnego Przedsięwzięcia na poziomie 968,3 mln euro oraz wkłady rzeczowe z tytułu działalności dodatkowej na poziomie 1 223,1 mln euro, co odpowiada 101,6% minimalnej wartości docelowej w wysokości 2 154,9 mln euro. Powyższe kwoty objęte zobowiązaniami zostały w całości zgłoszone na koniec 2022 r.

Wskaźnik wykonania płatności z budżetu na 2022 r. na działania w ramach programu „Horyzont 2020” jest niższy niż w poprzednim roku, gdyż beneficjenci mierzyli się z problemami spowodowanymi pandemią COVID-19

3.3.15. Jeśli chodzi o działania w ramach programu „Horyzont 2020”, Wspólne Przedsięwzięcie nie uzyskało żadnych nowych środków na zobowiązania z tytułu działalności operacyjnej, ponieważ ostatni ogłoszony przez nie nabór wniosków zakończył się z końcem 2020 r. Wskaźnik wykorzystania środków na płatności z tytułu działalności operacyjnej wyniósł 78% (wskaźnik za 2021 r. wynosił 83%). Działania techniczne w ramach wielu trwających

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Ekologicznego Lotnictwa (CA)

projektów z programu „Horyzont 2020” opóźniły się lub zostały ograniczone ze względu na pandemię COVID-19. W związku z tym w projektach tych wprowadzono zmiany lub przedłużono je, a płatności końcowe przełożono na 2023 r.

Wdrażanie programu „Horyzont Europa”

3.3.16. W tabeli 3.3.3. przedstawiono przegląd docelowych wartości wkładów, które mają zostać wniesione przez członków Wspólnego Przedsięwzięcia na poczet programu „Horyzont Europa”, w porównaniu z poziomem wniesionych przez członków wkładów (pieniężnych i rzeczowych), które zostały uznane za zatwierdzone i zgłoszone na koniec 2022 r.

Tabela 3.3.3 – Wkłady członków na rzecz programu „Horyzont Europa” (w mln euro)

Członkowie	Wkłady wniesione przez członków (zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym)			Wkłady wniesione przez członków (według stanu na 31.12.2022 r.)			
	Działalność operacyjna	Koszty administracyjne	łącznie	Wkłady pieniężne	Zatwierdzone wkłady rzeczowe ⁽¹⁾	Zgłoszone, lecz niezatwierdzone wkłady rzeczowe	łącznie
UE (DG RTD)	1 660,8	39,2	1 700,0	178,0	nie dot.	nie dot.	178,0
Członkowie prywatni	2 360,8	39,2	2 400,0	1,9	0,0	0,0	1,9
łącznie	4 021,6	78,4	4 100,0	179,9	0,0	0,0	179,9

(1) Obejmują wkłady rzeczowe z tytułu działalności operacyjnej oraz wkłady rzeczowe z tytułu działalności dodatkowej.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych uzyskanych od Wspólnego Przedsięwzięcia i rozporządzenia ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie.

3.3.17. W 2022 r. Komisja wniosła wkłady pieniężne w wysokości 178 mln euro. Wspólne Przedsięwzięcie prawie w pełni wykorzystało wkład na rzecz działalności operacyjnej w wysokości 176 mln euro na płatności zaliczkowe związane z pierwszymi umowami o udzielenie dotacji zawartymi w ramach programu „Horyzont Europa”.

Niski wskaźnik wykonania budżetu administracyjnego na 2022 r.

3.3.18. Na koniec 2022 r. wskaźnik wykonania budżetu na płatności administracyjne Wspólnego Przedsięwzięcia (tytuł 2) był na niskim poziomie 54%. W sprawozdaniu Wspólnego Przedsięwzięcia z zarządzania budżetem i finansami poinformowano, że ten niski wynik był spowodowany przez usługi informatyczne i komunikacyjne świadczone w ostatnim kwartale 2022 r., które miały zostać opłacone w 2023 r., oraz niższe koszty usług świadczonych przez Komisję.

Uwagi dotyczące systemów zarządzania i kontroli

3.3.19. Jeśli chodzi o wydatki w ramach programów „Horyzont 2020” i „Horyzont Europa”, audyty *ex post* przeprowadziła Wspólna Służba Audytu DG RTD Komisji. Wspólne Przedsięwzięcie poinformowało o reprezentatywnym poziomie błędów wynoszącym 1,6% i poziomie błędów rezydualnego sięgającym 0,4%³⁰ w wydatkach w ramach programu „Horyzont 2020” (rozliczenia i płatności końcowe). Co się tyczy programu „Horyzont Europa”, nie przeprowadzono dotychczas audytów *ex post*, ponieważ pierwsze płatności okresowe są planowane dopiero na 2024 r.

3.3.20. W ramach oceny mechanizmów kontroli mających zastosowanie do płatności z tytułu działalności operacyjnej Wspólnego Przedsięwzięcia Trybunał zbadał losowo dobraną próbę płatności z programu „Horyzont 2020” dokonanych w 2022 r. na poziomie beneficjentów końcowych³¹. W jednym przypadku Trybunał wykrył i skwantyfikował poważny błąd wynikający z zawyżenia kosztów osobowych, spowodowany tym, że beneficjent złożył deklarację kosztów na podstawie kosztów osobowych przewidzianych w budżecie.

Monitorowanie działań podjętych w związku z uwagami z ubiegłych lat

3.3.21. Przegląd działań naprawczych podjętych w wyniku uwag zgłoszonych przez Trybunał w ubiegłych latach przedstawiono w [załączniku](#).

---

³⁰ Skonsolidowane roczne sprawozdanie z działalności Wspólnego Przedsięwzięcia CA za 2022 r., rozdział 4.1.1.

³¹ W przypadku transakcji płatniczych z tytułu umów o udzielenie dotacji skontrolowanych u beneficjentów próg, powyżej którego zgłasza się błędy kwantyfikowalne, wynosi 1% kosztów objętych kontrolą.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Ekologicznego Lotnictwa (CA)

Załącznik – Monitorowanie działań podjętych w związku z uwagami z ubiegłych lat

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze lub inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału (kwestia otwarta / zamknięta)
1	2020	Wspólne Przedsięwzięcie na znacznie większą skalę korzystało z usług pracowników tymczasowych. Taka praktyka jest równoznaczna z tworzeniem <i>de facto</i> stanowisk stałych w liczbie przekraczającej maksymalną liczbę przewidzianą w planie zatrudnienia Wspólnego Przedsięwzięcia, co z kolei wskazuje na to, że liczba pracowników etatowych Wspólnego Przedsięwzięcia jest niewystarczająca do tego, by mogło ono zrealizować swój program badań naukowych i innowacji oraz powiązane plany prac. Sytuacja taka wiąże się z istotnymi zagrożeniami dla Wspólnego Przedsięwzięcia, jeżeli chodzi o zachowanie kluczowych kompetencji, brak jasno zdefiniowanych kanałów rozliczalności oraz mniejszą wydajność pracowników ze względu na zdecentralizowane zarządzanie. Zagrożenia te mogą mieć negatywny wpływ na ogólne wyniki osiągnięte przez Wspólne Przedsięwzięcie.	W 2022 r. Wspólne Przedsięwzięcie nadal korzystało z usług znacznej liczby pracowników tymczasowych, co wyjaśniło ograniczeniem liczby pracowników stałych w planie zatrudnienia oraz wyjątkowym obciążeniem pracą spowodowanym jednoczesnym wdrażaniem programów „Horyzont 2020” i „Horyzont Europa”.	Kwestia otwarta
2	2021	Od stycznia 2016 r. wspólne przedsięwzięcia powinny odprowadzać do systemu emerytalnego UE część składek należnych od pracodawcy. Ponieważ Komisja nie przewidziała	Wspólne Przedsięwzięcie CA odprowadziło do systemu emerytalnego UE należne	Kwestia zamknięta

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Ekologicznego Lotnictwa (CA)

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze lub inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału (kwestia otwarta / zamknięta)
		<p>środków na pokrycie takich wydatków w budżetach Wspólnego Przedsięwzięcia ani nie wystąpiła formalnie o płatności, Wspólne Przedsięwzięcie CA (podobnie jak jego poprzednik) nie odprowadziło jeszcze takich składek.</p> <p>Zgodnie z regulaminem pracowniczym³² i wytycznymi Komisji roczna składka należna od poszczególnych wspólnych przedsięwzięć jako pracodawców powinna odpowiadać odsetkowi, jaki stanowią dochody bez dotacji z budżetu UE w całkowitych dochodach danego wspólnego przedsięwzięcia. W przypadku Wspólnego Przedsięwzięcia CA odsetek ten sięga 2,3% (na podstawie danych za 2021 r.). Tymczasem w myśl Jednolitego Aktu Podstawowego koszty administracyjne należy podzielić równo w skali rocznej między UE i pozostałych członków. Współistnienie tych różnych przepisów rodzi ryzyko powstania odmiennych interpretacji, o różnym wpływie finansowym.</p>	<p>składki pracodawcy za 2022 r. w kwocie zafakturowanej przez Komisję. Roczna składka została obliczona w oparciu o wytyczne Komisji.</p> <p>Kwestia zostaje uznana za zamkniętą. Podjęcie dodatkowych działań dotyczących sprzecznych przepisów prawnych nie wchodzi w zakres kompetencji Wspólnego Przedsięwzięcia.</p>	
3	2021	<p>W 2021 r. ważne dokumenty zostały zatwierdzone poprzez skopiowanie i wklejenie obrazka z podpisem właściwego urzędnika zatwierdzającego do dokumentu w formacie Word, a następnie wyeksportowanie tego pliku do formatu PDF. Taka praktyka może wiązać się z ryzykiem natury prawnej, ponieważ</p>	<p>W 2022 r. CA wprowadziła odpowiedni podpis elektroniczny.</p>	Kwestia zamknięta

³² Art. 83a.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Ekologicznego Lotnictwa (CA)

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze lub inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału (kwestia otwarta / zamknięta)
		prawidłowość podpisanych w ten sposób dokumentów może zostać zakwestionowana.		

Odpowiedź Wspólnego Przedsięwzięcia

3.3.11. Wspólne Przedsięwzięcie przyjmuje do wiadomości uwagę Europejskiego Trybunału Obrachunkowego i w pełni odniesie się do tej kwestii w sprawozdaniu finansowym za kolejny rok.

3.3.20. Wspólne Przedsięwzięcie zgadza się z ustaleniami z kontroli. W tym kontekście Wspólne Przedsięwzięcie wdrożyło szereg działań *ex ante* mających na celu ograniczenie podobnych błędów poprzez podnoszenie świadomości wśród beneficjentów i pracowników Wspólnego Przedsięwzięcia odpowiedzialnych za wdrażanie dotacji. Działania te obejmują:

- organizację wydarzeń informacyjnych;
- udostępnianie linków do webinarów oferowanych przez unijny portal „Funding & Tenders”;
- informacje dla beneficjentów (w szczególności dla MŚP i nowych przedsiębiorstw), wyjaśniające jak unikać najczęstszych błędów przy zgłaszaniu kosztów do dotacji unijnych.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inicjatywy w dziedzinie Innowacji w Ochronie Zdrowia (IHI)

3.4. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inicjatywy w dziedzinie Innowacji w Ochronie Zdrowia (IHI)

Wstęp

3.4.1. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inicjatywy w dziedzinie Innowacji w Ochronie Zdrowia (IHI) z siedzibą w Brukseli zostało ustanowione w listopadzie 2021 r. w ramach programu „Horyzont Europa” na okres kończący się w dniu 31 grudnia 2031 r.³³ Wspólne Przedsięwzięcie IHI zastąpiło Wspólne Przedsiębiorstwo na rzecz Realizacji Wspólnej Inicjatywy Technologicznej w zakresie Leków Innowacyjnych ustanowione w grudniu 2007 r. w ramach siódmego programu ramowego w zakresie badań naukowych (7PR) na okres dziesięciu lat³⁴ (Wspólne Przedsiębiorstwo IMI 1), którego czas trwania został w maju 2014 r. wydłużony w ramach programu „Horyzont 2020” na okres do dnia 31 grudnia 2024 r.³⁵ (Wspólne Przedsięwzięcie IMI 2).

3.4.2. Wspólne Przedsięwzięcie IHI jest partnerstwem publiczno-prywatnym skupiającym się na interdyscyplinarnych, zrównoważonych i ukierunkowanych na pacjenta badaniach i innowacjach w dziedzinie zdrowia. Członkami założycielami są UE, reprezentowana przez Komisję, europejskie stowarzyszenie branżowe COCIR oraz Europejska Federacja Przemysłu i Stowarzyszeń Farmaceutycznych, w tym Vaccines Europe, EuropaBio i MedTech Europe.

---

³³ Rozporządzenie Rady (UE) 2021/2085 ustanawiające wspólne przedsięwzięcia w ramach programu „Horyzont Europa”.

³⁴ Rozporządzenie Rady (WE) nr 73/2008 ustanawiające Wspólne Przedsiębiorstwo na rzecz Realizacji Wspólnej Inicjatywy Technologicznej w zakresie Leków Innowacyjnych.

³⁵ Rozporządzenie Rady (UE) nr 557/2014 w sprawie ustanowienia Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Drugiej Inicjatywy w zakresie Leków Innowacyjnych.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inicjatywy w dziedzinie Innowacji w Ochronie Zdrowia (IHI)

3.4.3. W *tabeli 3.4.1* przedstawiono najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia.

Tabela 3.4.1 – Najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia

	2022	2021	Zmiana
Dostępny budżet – środki na płatności (mln euro) ⁽¹⁾	174,8	210,4	-17%
Dostępny budżet – środki na zobowiązania (mln euro) ⁽¹⁾	272,4	11,0	2 376%
Stan zatrudnienia na dzień 31 grudnia ⁽²⁾	49	50	-2%

(1) Dostępny budżet obejmuje niewykorzystane środki z poprzednich lat, które zostały ponownie ujęte w budżecie Wspólnego Przedsięwzięcia na bieżący rok, dochody przeznaczone na określony cel i środki przydzielone na następny rok.

(2) W stanie zatrudnienia uwzględniono urzędników, pracowników zatrudnionych na czas określony i pracowników kontraktowych oraz oddelegowanych ekspertów krajowych.

Źródło: dane przekazane przez Wspólne Przedsięwzięcie.

3.4.4. Zmiany w wysokości budżetu Wspólnego Przedsięwzięcia widoczne w *tabeli 3.4.1* wynikają w dużej mierze z tego, na jakim etapie wdrażania są w danym roku wieloletnie programy w dziedzinie badań naukowych i innowacji. W 2022 r. Wspólne Przedsięwzięcie zaczęło wdrażanie programu „Horyzont Europa”, w związku z czym budżet na 2022 r. obejmuje środki na zobowiązania na potrzeby zaplanowanych na ten rok pierwszych zaproszeń do składania wniosków w ramach programu „Horyzont Europa”.

Informacje leżące u podstaw poświadczenia wiarygodności

3.4.5. W sekcji 3.1 sprawozdania opisano podejście kontrolne przyjęte przez Trybunał, podstawę do sporządzenia opinii Trybunału, zadania kierownictwa Wspólnego Przedsięwzięcia IHI i osób odpowiedzialnych za zarządzanie, a także zadania Trybunału dotyczące kontroli sprawozdania finansowego i transakcji leżących u jego podstaw. Podpisy zamieszczone na s. 166 stanowią integralną część opinii.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inicjatywy w dziedzinie Innowacji w Ochronie Zdrowia (IHI)

Poświadczenie wiarygodności przedstawione przez Europejski Trybunał Obrachunkowy Parlamentowi Europejskiemu i Radzie – sprawozdanie niezależnego kontrolera

Opinia

3.4.6. Trybunał zbadał:

- a) sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia IHI obejmujące sprawozdanie finansowe³⁶ oraz sprawozdanie z wykonania budżetu³⁷ za rok budżetowy zakończony 31 grudnia 2022 r.,
- b) legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tego sprawozdania, zgodnie z postanowieniami art. 287 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

Wiarygodność rozliczeń

Opinia na temat wiarygodności rozliczeń

3.4.7. W opinii Trybunału sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia IHI za rok zakończony 31 grudnia 2022 r. przedstawia rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach jego sytuację finansową na dzień 31 grudnia 2022 r. oraz wyniki transakcji, przepływy pieniężne i zmiany w aktywach netto za zakończony w tym dniu rok budżetowy, zgodnie z przepisami regulaminu finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia i z regułami rachunkowości przyjętymi przez księgowego Komisji. Reguły te opierają się na powszechnie przyjętych międzynarodowych standardach rachunkowości sektora publicznego.

---

³⁶ Sprawozdanie finansowe składa się z bilansu, sprawozdania z finansowych wyników działalności, rachunku przepływów pieniężnych, zestawienia zmian w aktywach netto oraz opisu znaczących zasad (polityki) rachunkowości i informacji dodatkowej.

³⁷ Sprawozdanie z wykonania budżetu obejmuje sprawozdanie, które przedstawia zbiorczo wszystkie operacje budżetowe, i informację dodatkową.

Legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw rozliczeń

Dochody

Opinia na temat legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw rozliczeń

3.4.8. W opinii Trybunału dochody leżące u podstaw rozliczeń Wspólnego Przedsięwzięcia IHI za rok zakończony w dniu 31 grudnia 2022 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

Płatności

Opinia na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń

3.4.9. W opinii Trybunału płatności leżące u podstaw rozliczeń Wspólnego Przedsięwzięcia IHI za rok zakończony 31 grudnia 2022 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

3.4.10. Przedstawione poniżej uwagi nie podważają opinii Trybunału.

Uwagi dotyczące zarządzania budżetem

Niedostateczne informacje na temat wkładów członków na poziomie programów

3.4.11. W sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia za 2022 r. występują znaczne różnice, jeśli chodzi o kwoty wkładów uznanych w przypadku poszczególnych kategorii członków (UE, członkowie prywatni). Różnice te wynikają z faktu, że wkłady pieniężne wnoszone przez UE są zatwierdzane i uznawane w momencie wypłacenia środków Wspólnemu Przedsięwzięciu na początku wdrażania projektu, natomiast wkłady rzeczowe członków są uznawane dopiero po zatwierdzeniu kosztów poniesionych i zgłoszonych w ramach realizacji projektu. Ta rozbieżność między uznaną kwotą wkładów pieniężnych a kwotą wkładów rzeczowych nie została w wystarczającym stopniu wyjaśniona w sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia za 2022 r. Nie podano w nim bowiem informacji na temat zobowiązań prawnych członków Wspólnego Przedsięwzięcia na koniec roku w odniesieniu do podpisanych umów o udzielenie dotacji i udzielonych zamówień.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inicjatywy w dziedzinie Innowacji w Ochronie Zdrowia (IH)

3.4.12. Poniżej Trybunał przedstawił ogólne zestawienie poziomu wkładów wniesionych przez członków w 2022 r. w podziale na programy.

Wdrażanie programu 7PR

Wspólne Przedsięwzięcie nie zakończyło jeszcze realizacji programu

3.4.13. W *tabeli 3.4.2* przedstawiono przegląd wkładów wniesionych przez członków na rzecz Wspólnego Przedsięwzięcia w ramach 7PR według stanu na koniec 2022 r.

Tabela 3.4.2 – Wkłady członków na rzecz 7PR (w mln euro)

Członkowie	Wkłady wniesione przez członków (zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym)				Wkłady wniesione przez członków (według stanu na 31.12.2022 r.)				
	Działalność operacyjna	Koszty administracyjne	Działalność dodatkowa ⁽¹⁾	łącznie	Wkłady pieniężne	Zatwierdzone wkłady rzeczowe	Zgłoszone, lecz niezatwierdzone wkłady rzeczowe	Wkłady rzeczowe z tytułu działalności dodatkowej	łącznie
UE (DG RTD)	966,0	34,0	nie dot.	1 000,0	938,4	nie dot.	nie dot.	nie dot.	938,4
Członkowie prywatni	966,0	34,0	nie dot.	1 000,0	21,9	808,9	23,0	nie dot.	853,8
Łącznie	1 932,0	68,0	nie dot.	2 000,0	960,3	808,9	23,0	nie dot.	1 792,2

(1) Działalność dodatkowa znajduje się poza zakresem kontroli Europejskiego Trybunału Obrachunkowego.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych uzyskanych od Wspólnego Przedsięwzięcia i rozporządzenia ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie.

3.4.14. Według stanu na koniec 2022 r. Wspólne Przedsięwzięcie zaciągnęło zobowiązania w wysokości 966 mln euro na poczet podpisanych umów o udzielenie dotacji w ramach 7PR. Tym samym wykorzystało ono w pełni maksymalną kwotę wkładów UE na rzecz działalności operacyjnej. Dziesięć lat po zakończeniu 7PR nadal pozostaje do wypłaty około 44,9 mln euro (czyli 5%) na rzecz projektów, które nie zostały dotychczas ukończone. Członkowie prywatni zobowiązali się przekazać wkłady rzeczowe w wysokości 914,2 mln euro, co odpowiada 94,6% minimalnej wartości docelowej wkładów z tytułu działalności operacyjnej w wysokości 966 mln euro. Z tej kwoty objętej zobowiązaniami zgłosili oni 831,9 mln euro (czyli 86% docelowej kwoty) na koniec 2022 r.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inicjatywy w dziedzinie Innowacji w Ochronie Zdrowia (IHI)

Wdrażanie programu „Horyzont 2020”

3.4.15. W tabeli 3.4.3. przedstawiono przegląd docelowych wartości wkładów, które mają zostać wniesione przez członków Wspólnego Przedsięwzięcia na poczet programu „Horyzont 2020”, w porównaniu z poziomem wniesionych przez członków wkładów (pieniężnych i rzeczowych), które zostały uznane za zatwierdzone i zgłoszone na koniec 2022 r.

Tabela 3.4.3 – Wkłady członków na rzecz programu „Horyzont 2020” (w mln euro)

Członkowie	Wkłady wniesione przez członków (zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym)				Wkłady wniesione przez członków (według stanu na 31.12.2022 r.)				
	Działalność operacyjna	Koszty administracyjne	Działalność dodatkowa ⁽¹⁾	łącznie	Wkłady pieniężne	Zatwierdzone wkłady rzeczowe	Zgłoszone, lecz niezatwierdzone wkłady rzeczowe	Wkłady rzeczowe z tytułu działalności dodatkowej	łącznie
UE (DG RTD)	1 595,4	42,6	nie dot.	1 638,0	991,7	nie dot.	nie dot.	nie dot.	991,7
EFPIA i partnerzy stowarzyszeni	1 595,4	42,6	nie dot.	1 638,0	36,3	854,0	224,0	nie dot.	1 114,3
łącznie	3 190,8	85,2	nie dot.	3 276,0	1 028,0	854,0	224,0	nie dot.	2 106,0

(1) Działalność dodatkowa znajduje się poza zakresem kontroli Europejskiego Trybunału Obrachunkowego.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych uzyskanych od Wspólnego Przedsięwzięcia i rozporządzenia ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie.

Wysokość zobowiązań członków sięga docelowego poziomu wkładów

3.4.16. Aby uzyskać pełen obraz tego, co udało się osiągnąć w ramach Wspólnego Przedsięwzięcia w odniesieniu do programu „Horyzont 2020”, należy również wziąć pod uwagę bieżący poziom zobowiązań operacyjnych jego członków, jeśli chodzi o podpisane umowy o udzielenie dotacji. Według stanu na koniec 2022 r. Wspólne Przedsięwzięcie zaciągnęło zobowiązania w wysokości 1 452,1 mln euro na poczet podpisanych umów o udzielenie dotacji w ramach programu „Horyzont 2020”. Tym samym wykorzystano ono 91% maksymalnej kwoty wkładu UE na rzecz działalności operacyjnej w wysokości 1 595, 4 mln euro. Około 484,8 mln euro z tej kwoty objętej zobowiązaniami (tj. 33,4%) pozostaje do wypłaty w nadchodzących latach na projekty, które nie zostały jeszcze ukończone. Z kolei członkowie prywatni i stowarzyszeni zobowiązali się przekazać wkłady rzeczowe w wysokości 1 499,4 mln euro, co odpowiada 94% minimalnej wartości docelowej wynoszącej 1 595,4 mln euro. Z tej kwoty objętej zobowiązaniami zgłoszili oni 1 078,9 mln euro (czyli 67,6% docelowej kwoty) na koniec 2022 r.

Płatności z budżetu na działania w ramach programu „Horyzont 2020” na 2022 r. wykonano w 87%

3.4.17. Jeśli chodzi o działania w ramach programu „Horyzont 2020”, Wspólne Przedsięwzięcie nie uzyskało żadnych nowych środków na zobowiązania z tytułu działalności operacyjnej, ponieważ ostatni ogłoszony przez nie nabór wniosków zakończył się z końcem 2020 r. Wskaźnik wykorzystania środków na płatności z tytułu działalności operacyjnej Wspólnego Przedsięwzięcia spadł do 87% (w 2021 r. – 96%).

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inicjatywy w dziedzinie Innowacji w Ochronie Zdrowia (IHI)

Wdrażanie programu „Horyzont Europa”

3.4.18. W tabeli 3.4.4. przedstawiono przegląd docelowych wartości wkładów, które mają zostać wniesione przez członków Wspólnego Przedsięwzięcia na poczet programu „Horyzont Europa”, w porównaniu z poziomem wniesionych przez członków wkładów (pieniężnych i rzeczowych), które zostały uznane za zatwierdzone i zgłoszone na koniec 2022 r.

Tabela 3.4.4 – Wkłady członków na rzecz programu „Horyzont Europa” (w mln euro)

Członkowie	Wkłady wniesione przez członków (zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym)			Wkłady wniesione przez członków (według stanu na 31.12.2022 r.)			
	Działalność operacyjna	Koszty administracyjne	łącznie	Wkłady pieniężne	Zatwierdzone wkłady rzeczowe ⁽¹⁾	Zgłoszone, lecz niezatwierdzone wkłady rzeczowe	łącznie
UE (DG RTD)	1 169,8	30,2	1 200,0	1,4	nie dot.	nie dot.	1,4
Członkowie prywatni	969,8	30,2	1 000,0	1,4	0,0	0,0	1,4
Wnoszący wkład partnerzy	200,0	0,0	200,0	nie dot.	0,0	0,0	0,0
łącznie	2 339,6	60,4	2 400,0	2,8	0,0	0,0	2,8

(1) Obejmują wkłady rzeczowe z tytułu działalności operacyjnej oraz wkłady rzeczowe z tytułu działalności dodatkowej.

Na poziomie Wspólnego Przedsięwzięcia wkłady rzeczowe z tytułu działalności dodatkowej nie mogą przekroczyć 40% łącznych wkładów rzeczowych wnoszonych przez członków prywatnych.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych uzyskanych od Wspólnego Przedsięwzięcia i rozporządzenia ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie.

3.4.19. W 2022 r. Komisja wniosła jedynie wkłady pieniężne w wysokości 1,4 mln euro na pokrycie kosztów administracyjnych Wspólnego Przedsięwzięcia. Wspólne Przedsięwzięcie nie zwróciło się o wkłady pieniężne na działania w ramach programu „Horyzont Europa”, ponieważ dwa pierwsze nabory wniosków ogłoszone w ramach tego programu w 2022 r. zakończą się dopiero w 2023 r.

Uwagi dotyczące systemów zarządzania i kontroli

3.4.20. W odniesieniu do wydatków w ramach 7PR audyty *ex post* przeprowadziło Wspólne Przedsięwzięcie, natomiast w przypadku wydatków w ramach programów „Horyzont 2020” i „Horyzont Europa” za audyty *ex post* odpowiada Wspólna Służba Audytu DG RTD Komisji. Wspólne Przedsięwzięcie poinformowało o reprezentatywnym poziomie błędów wynoszącym 2,1% oraz poziomie błędów rezydualnego wynoszącym 0,8% w wydatkach dokonanych w ramach 7PR, a także o reprezentatywnym poziomie błędów wynoszącym 2,7% oraz poziomie błędów rezydualnego wynoszącym 0,9% w wydatkach w ramach programu „Horyzont 2020” (rozliczenia i płatności końcowe)³⁸. Co się tyczy programu „Horyzont Europa”,

³⁸ Skonsolidowane roczne sprawozdanie z działalności Wspólnego Przedsięwzięcia IHI za 2022 r., rozdział 4.1.1.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inicjatywy w dziedzinie Innowacji w Ochronie Zdrowia (IHI)

nie przeprowadzono dotychczas audytów *ex post*, ponieważ pierwsze płatności okresowe są planowane dopiero na 2024 r.

3.4.21. W ramach oceny mechanizmów kontroli mających zastosowanie do płatności z tytułu działalności operacyjnej Wspólnego Przedsięwzięcia Trybunał zbadał losowo dobraną próbę płatności z programu „Horyzont 2020” dokonanych w 2022 r. na poziomie beneficjentów końcowych³⁹. Trybunał nie stwierdził błędów ani uchybień w tych mechanizmach w przypadku beneficjentów dobranych do próby kontrolnej.

Monitorowanie działań podjętych w związku z uwagami z ubiegłych lat

3.4.22. Przegląd działań naprawczych podjętych w wyniku uwag zgłoszonych przez Trybunał w ubiegłych latach przedstawiono w [załączniku](#).

---

³⁹ W przypadku transakcji płatniczych z tytułu umów o udzielenie dotacji skontrolowanych u beneficjentów próg, powyżej którego zgłasza się błędy kwantyfikowalne, wynosi 1% kosztów objętych kontrolą.

Załącznik – Monitorowanie działań podjętych w związku z uwagami z ubiegłych lat

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze lub inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału (kwestia otwarta / zamknięta)
1	2021	<p>Od stycznia 2016 r. wspólne przedsięwzięcia powinny odprowadzać do systemu emerytalnego UE część składek należnych od pracodawcy. Ponieważ Komisja nie przewidziała środków na pokrycie takich wydatków w budżetach Wspólnego Przedsięwzięcia ani nie wystąpiła formalnie o płatności, Wspólne Przedsięwzięcie IHI (podobnie jak jego poprzednik) nie odprowadziło jeszcze takich składek.</p> <p>Zgodnie z regulaminem pracowniczym⁴⁰ i wytycznymi Komisji roczna składka należna od poszczególnych wspólnych przedsięwzięć jako pracodawców powinna odpowiadać odsetkowi, jaki stanowią dochody bez dotacji z budżetu UE w całkowitych dochodach danego wspólnego przedsięwzięcia. W przypadku Wspólnego Przedsięwzięcia IHI odsetek ten sięga 2,5% (na podstawie danych za 2021 r.). Tymczasem w myśl Jednolitego Aktu Podstawowego koszty administracyjne należy</p>	<p>Wspólne Przedsięwzięcie IHI odprowadziło do systemu emerytalnego UE należne składki pracodawcy za 2022 r. w kwocie zafakturowanej przez Komisję. Roczna składka została obliczona w oparciu o wytyczne Komisji.</p> <p>Kwestia zostaje uznana za zamkniętą. Podjęcie dodatkowych działań dotyczących sprzecznych przepisów prawnych nie wchodzi w zakres</p>	Kwestia zamknięta

⁴⁰ Art. 83a.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inicjatywy w dziedzinie Innowacji w Ochronie Zdrowia (IHI)

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze lub inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału (kwestia otwarta / zamknięta)
		podzielić równo w skali rocznej między UE i pozostałych członków (na podstawie danych za 2021 r.). Współistnienie tych różnych przepisów rodzi ryzyko powstania odmiennych interpretacji, o różnym wpływie finansowym.	kompetencji Wspólnego Przedsięwzięcia.	

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inicjatywy w dziedzinie Innowacji w Ochronie Zdrowia (IHI)

Odpowiedź Wspólnego Przedsięwzięcia

3.4.11. W odniesieniu do rocznego sprawozdania finansowego za 2023 r. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Innowacji w Ochronie Zdrowia dostosuje prezentację.

3.4.16. Początkowa wartość wkładów została zmniejszona w porozumieniu z Komisją Europejską. Wskaźnik osiągnięcia obniżonych docelowych wartości wkładów wynosi 74%.

3.5. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czystego Wodoru (Clean H2)

Wstęp

3.5.1. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czystego Wodoru (Clean H2) z siedzibą w Brukseli zostało ustanowione w listopadzie 2021 r. w ramach programu „Horyzont Europa” na okres kończący się w dniu 31 grudnia 2031 r.⁴¹ Wspólne Przedsięwzięcie Clean H2 zastąpiło Wspólne Przedsiębiorstwo na rzecz Technologii Ogniw Paliwowych i Technologii Wodorowych, ustanowione w maju 2008 r. w ramach siódmego programu ramowego w zakresie badań naukowych (7PR) na okres do 31 grudnia 2017 r.⁴² (Wspólne Przedsiębiorstwo FCH 1), którego czas trwania w maju 2014 r. został wydłużony w ramach programu „Horyzont 2020” na okres do dnia 31 grudnia 2024 r.⁴³ (Wspólne Przedsięwzięcie FCH 2).

3.5.2. Wspólne Przedsięwzięcie Clean H2 jest partnerstwem publiczno-prywatnym działającym w zakresie badań i innowacji w dziedzinie technologii ogniw paliwowych i technologii wodorowych. Jego członkami założycielami są UE, reprezentowana przez Komisję, zrzeszenie branżowe (Hydrogen Europe) oraz zrzeszenie podmiotów badawczych (Hydrogen Europe Research).

---

⁴¹ Rozporządzenie Rady (UE) 2021/2085 ustanawiające wspólne przedsięwzięcia w ramach programu „Horyzont Europa”.

⁴² Rozporządzenie Rady (WE) nr 521/2008 ustanawiające wspólne przedsiębiorstwo na rzecz technologii ogniw paliwowych i technologii wodorowych.

⁴³ Rozporządzenie Rady (UE) nr 559/2014 w sprawie ustanowienia Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Technologii Ogniw Paliwowych i Technologii Wodorowych 2.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czystego Wodoru (Clean H2)

3.5.3. W *tabeli 3.5.1* przedstawiono najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia.

Tabela 3.5.1 – Najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia

	2022	2021	Zmiana
Dostępny budżet – środki na płatności (mln euro) ⁽¹⁾	118,3	56,2	110%
Dostępny budżet – środki na zobowiązania (mln euro) ⁽¹⁾	314,3	15,8	1 889%
Stan zatrudnienia na dzień 31 grudnia ⁽²⁾	29	27	7%

(1) Dostępny budżet obejmuje niewykorzystane środki z poprzednich lat, które zostały ponownie ujęte w budżecie Wspólnego Przedsięwzięcia na bieżący rok, dochody przeznaczone na określony cel i środki przydzielone na następny rok.

(2) W stanie zatrudnienia uwzględniono urzędników, pracowników zatrudnionych na czas określony i pracowników kontraktowych oraz oddelegowanych ekspertów krajowych.

Źródło: dane przekazane przez Wspólne Przedsięwzięcie.

3.5.4. Zmiany w wysokości budżetu Wspólnego Przedsięwzięcia widoczne w *tabeli 3.5.1* wynikają w dużej mierze z tego, na jakim etapie wdrażania są w danym roku wieloletnie programy w dziedzinie badań naukowych i innowacji. W 2022 r. Wspólne Przedsięwzięcie zaczęło wdrażanie programu „Horyzont Europa”. W związku z tym budżet na 2022 r. obejmuje środki na zobowiązania na potrzeby zaplanowanych na ten rok pierwszych zaproszeń do składania wniosków w ramach programu „Horyzont Europa”, a także środki na płatności na potrzeby powiązanych płatności zaliczkowych.

Informacje leżące u podstaw poświadczenia wiarygodności

3.5.5. W sekcji 3.1 sprawozdania opisano podejście kontrolne przyjęte przez Trybunał, podstawę do sporządzenia opinii Trybunału, zadania kierownictwa Wspólnego Przedsięwzięcia Clean H2 i osób odpowiedzialnych za zarządzanie, a także zadania Trybunału dotyczące kontroli sprawozdania finansowego i transakcji leżących u jego podstaw. Podpisy zamieszczone na s. 166 stanowią integralną część opinii.

Poświadczenie wiarygodności przedstawione przez Europejski Trybunał Obrachunkowy Parlamentowi Europejskiemu i Radzie – sprawozdanie niezależnego kontrolera

Opinia

3.5.6. Trybunał zbadał:

- a) sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia Clean H2 obejmujące sprawozdanie finansowe⁴⁴ oraz sprawozdanie z wykonania budżetu⁴⁵ za rok budżetowy zakończony 31 grudnia 2022 r.,
- b) legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tego sprawozdania, zgodnie z postanowieniami art. 287 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

Wiarygodność rozliczeń

Opinia na temat wiarygodności rozliczeń

3.5.7. W opinii Trybunału sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia Clean H2 za rok zakończony 31 grudnia 2022 r. przedstawia rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach jego sytuację finansową na dzień 31 grudnia 2022 r. oraz wyniki transakcji, przepływy pieniężne i zmiany w aktywach netto za zakończony w tym dniu rok budżetowy, zgodnie z przepisami regulaminu finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia i z regułami rachunkowości przyjętymi przez księgowego Komisji. Reguły te opierają się na powszechnie przyjętych międzynarodowych standardach rachunkowości sektora publicznego.

---

⁴⁴ Sprawozdanie finansowe składa się z bilansu, sprawozdania z finansowych wyników działalności, rachunku przepływów pieniężnych, zestawienia zmian w aktywach netto oraz opisu znaczących zasad (polityki) rachunkowości i informacji dodatkowej.

⁴⁵ Sprawozdanie z wykonania budżetu obejmuje sprawozdanie, które przedstawia zbiorczo wszystkie operacje budżetowe, i informację dodatkową.

Legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw rozliczeń

Dochody

Opinia na temat legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw rozliczeń

3.5.8. W opinii Trybunału dochody leżące u podstaw rozliczeń Wspólnego Przedsięwzięcia Clean H2 za rok zakończony w dniu 31 grudnia 2022 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

Płatności

Opinia na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń

3.5.9. W opinii Trybunału płatności leżące u podstaw rozliczeń Wspólnego Przedsięwzięcia Clean H2 za rok zakończony 31 grudnia 2022 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

3.5.10. Przedstawione poniżej uwagi nie podważają opinii Trybunału.

Uwagi dotyczące zarządzania budżetem

Niedostateczne informacje na temat wkładów członków na poziomie programów

3.5.11. W sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia za 2022 r. występują znaczne różnice, jeśli chodzi o kwoty wkładów uznanych w przypadku poszczególnych kategorii członków (UE, członkowie prywatni). Różnice te wynikają z faktu, że wkłady pieniężne wnoszone przez UE są zatwierdzane i uznawane w momencie wypłacenia środków Wspólnemu Przedsięwzięciu na początku wdrażania projektu, natomiast wkłady rzeczowe członków są uznawane dopiero po zatwierdzeniu kosztów poniesionych i zgłoszonych w ramach realizacji projektu. Ta rozbieżność między uznaną kwotą wkładów pieniężnych a kwotą wkładów rzeczowych nie została w wystarczającym stopniu wyjaśniona w sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia za 2022 r. Nie podano w nim bowiem informacji na temat zobowiązań prawnych członków Wspólnego Przedsięwzięcia na koniec roku w odniesieniu do podpisanych umów o udzielenie dotacji i udzielonych zamówień.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czystego Wodoru (Clean H2)

3.5.12. Poniżej Trybunał przedstawił ogólne zestawienie poziomu wkładów wniesionych przez członków w 2022 r. w podziale na programy.

Wdrażanie programu 7PR

Wspólne Przedsięwzięcie osiągnęło docelową wartość wkładów członków

3.5.13. W *tabeli 3.5.2.* przedstawiono przegląd docelowych wartości wkładów, które mają zostać wniesione przez członków Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz 7PR, w porównaniu z poziomem wniesionych przez członków wkładów (pieniężnych i rzeczowych) uznanych na koniec 2022 r.

Tabela 3.5.2 – Wkłady członków na rzecz 7PR (w mln euro)

Członkowie	Wkłady członków (zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym i decyzjami prawnymi)				Wkłady wniesione przez członków (według stanu na 31.12.2022 r.)				
	Działalność operacyjna	Koszty administracyjne	Działalność dodatkowa ⁽¹⁾	łącznie	Wkłady pieniężne	Zatwierdzone wkłady rzeczowe	Zgłoszone, lecz niezatwierdzone wkłady rzeczowe	Wkłady rzeczowe z tytułu działalności dodatkowej	łącznie
UE (DG RTD)	450,0	20,0	nie dot.	470,0	407,4	19,1	nie dot.	nie dot.	426,5
Członkowie prywatni	450,0	20,0	nie dot.	470,0	17,9	450,0	10,7	nie dot.	478,6
łącznie	900,0	40,0	nie dot.	940,0	425,3	469,1	10,7	nie dot.	905,1

(1) Działalność dodatkowa znajduje się poza zakresem kontroli Europejskiego Trybunału Obrachunkowego.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych uzyskanych od Wspólnego Przedsięwzięcia i rozporządzenia ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie.

3.5.14. Według stanu na koniec 2022 r. Wspólne Przedsięwzięcie zaciągnęło zobowiązania w wysokości 425,8 mln euro na poczet podpisanych umów o udzielenie dotacji w ramach 7PR. Tym samym wykorzystało ono 95% maksymalnej kwoty wkładu UE na rzecz działalności operacyjnej w wysokości 450 mln euro. Około 3 mln euro z tej kwoty objętej zobowiązaniami (tj. 0,7%) pozostaje do wypłaty w 2023 r. w momencie zamknięcia ostatniego projektu z 7PR będącego w toku. Z kolei na koniec 2022 r. członkowie prywatni zobowiązali się przekazać wkłady rzeczowe na poziomie minimalnej wartości docelowej w kwocie 450 mln euro, która została w pełni zatwierdzona przez Wspólne Przedsięwzięcie.

Wdrażanie programu „Horyzont 2020”

3.5.15. W *tabeli 3.5.3.* przedstawiono przegląd docelowych wartości wkładów, które mają zostać wniesione przez członków Wspólnego Przedsięwzięcia na poczet programu

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czystego Wodoru (Clean H2)

„Horyzont 2020”, w porównaniu z poziomem wniesionych przez członków wkładów (pieniężnych i rzeczowych), które zostały uznane za zatwierdzone i zgłoszone na koniec 2022 r.

Tabela 3.5.3 – Wkłady członków na rzecz programu „Horyzont 2020” (w mln euro)

Członkowie	Wkłady członków (zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym i decyzjami prawnymi)				Wkłady wniesione przez członków (według stanu na 31.12.2022 r.)				
	Działalność operacyjna	Koszty administracyjne	Działalność dodatkowa ⁽¹⁾	Łącznie	Wkłady pieniężne	Zatwierdzone wkłady rzeczowe	Zgłoszone, lecz niezatwierdzone wkłady rzeczowe	Wkłady rzeczowe z tytułu działalności dodatkowej	Łącznie
UE (DG RTD)	646,0	19,0	nie dot.	665,0	573,1	nie dot.	nie dot.	nie dot.	573,1
Członkowie prywatni	76,0	19,0	285,0	380,0	14,8	51,7	47,3	1 039,0	1 152,8
Łącznie	722,0	38,0	285,0	1 045,0	587,9	51,7	47,3	1 039,0	1 725,9

(1) Działalność dodatkowa znajduje się poza zakresem kontroli Europejskiego Trybunału Obrachunkowego.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych uzyskanych od Wspólnego Przedsięwzięcia i rozporządzenia ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie.

3.5.16. Niski poziom zatwierdzonych wkładów rzeczowych wniesionych przez członków prywatnych na rzecz działalności operacyjnej, wynoszący 51,7 mln euro (w 2021 r.: 38,6 mln euro), wynika z tego, że Wspólne Przedsięwzięcie poświadcza te wkłady na późniejszym etapie, tj. w momencie dokonywania płatności końcowych z tytułu projektów w ramach programu „Horyzont 2020” i składania poświadczeń sprawozdań finansowych.

Wysokość zobowiązań członków sięga docelowego poziomu wkładów

3.5.17. Aby uzyskać pełen obraz tego, co udało się osiągnąć w ramach Wspólnego Przedsięwzięcia w odniesieniu do programu „Horyzont 2020”, należy również wziąć pod uwagę bieżący poziom zobowiązań operacyjnych jego członków, jeśli chodzi o podpisane umowy o udzielenie dotacji i udzielone zamówienia. Według stanu na koniec 2022 r. Wspólne Przedsięwzięcie zaciągnęło zobowiązania w wysokości 646 mln euro na poczet podpisanych umów o udzielenie dotacji i zamówień w ramach programu „Horyzont 2020”. Tym samym wykorzystało ono w pełni maksymalną kwotę wkładu UE na rzecz działalności operacyjnej. Około 88,5 mln euro z tej kwoty objętej zobowiązaniami (tj. 13,7%) pozostaje do wypłaty w nadchodzących latach na projekty i zamówienia, które nie zostały jeszcze ukończone. Z kolei członkowie prywatni zobowiązali się przekazać wkłady rzeczowe z tytułu działalności operacyjnej Wspólnego Przedsięwzięcia na poziomie 190,5 mln euro oraz wkłady rzeczowe z tytułu działalności dodatkowej na poziomie 1 039 mln euro, co odpowiada 340,6% minimalnej wartości docelowej w wysokości 361 mln euro. Powyższe kwoty objęte zobowiązaniami zostały w całości zgłoszone na koniec 2022 r.

Wskaźnik wykonania płatności z budżetu na 2022 r. na działania w ramach programu „Horyzont 2020” jest niższy niż w poprzednim roku, gdyż beneficjenci mierzyli się z rosnącymi kosztami i problemami z dostawami

3.5.18. Jeśli chodzi o działania w ramach programu „Horyzont 2020”, Wspólne Przedsięwzięcie nie uzyskało żadnych nowych środków na zobowiązania z tytułu działalności

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czystego Wodoru (Clean H2)

operacyjnej, ponieważ ostatni ogłoszony przez nie nabór wniosków zakończył się z końcem 2020 r. Wskaźnik wykorzystania środków na płatności z tytułu działalności operacyjnej wyniósł 81% (wskaźnik za 2021 r. sięgnął 88%), co według Wspólnego Przedsięwzięcia wynikało z rosnących kosztów i problemów z dostawami, z jakimi mierzyli się beneficjenci w związku z kryzysem związanym z COVID-19 i wojną w Ukrainie. W związku z tym stanem rzeczy konieczne było wydłużenie czasu trwania większości projektów w ramach programu „Horyzont 2020” i przeniesieniu płatności końcowych na 2023 r.

Wdrażanie programu „Horyzont Europa”

3.5.19. W tabeli 3.5.4. przedstawiono przegląd docelowych wartości wkładów, które mają zostać wniesione przez członków Wspólnego Przedsięwzięcia na poczet programu „Horyzont Europa”, w porównaniu z poziomem wniesionych przez członków wkładów (pieniężnych i rzeczowych), które zostały uznane za zatwierdzone i zgłoszone na koniec 2022 r.

Tabela 3.5.4 – Wkłady członków na rzecz programu „Horyzont Europa” (w mln euro)

Członkowie	Wkłady wniesione przez członków (zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym)			Wkłady wniesione przez członków (według stanu na 31.12.2022 r.)			
	Działalność operacyjna	Koszty administracyjne	Łącznie	Wkłady pieniężne	Zatwierdzone wkłady rzeczowe ⁽¹⁾	Zgłoszone, lecz niezatwierdzone wkłady rzeczowe	Łącznie
UE (DG RTD)	969,8	30,2	1 000,0	80,0	nie dot.	nie dot.	80,0
Członkowie prywatni	969,8	30,2	1 000,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Łącznie	1 939,6	60,4	2 000,0	80,0	0,0	0,0	80,0

(1) Obejmują wkłady rzeczowe z tytułu działalności operacyjnej oraz wkłady rzeczowe z tytułu działalności dodatkowej.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych uzyskanych od Wspólnego Przedsięwzięcia i rozporządzenia ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie.

3.5.20. W 2022 r. Komisja wniosła wkłady pieniężne w wysokości 80 mln euro, z czego Wspólne Przedsięwzięcie wykorzystało kwotę 47 mln euro (tj. 59%) na płatności zaliczkowe związane z pierwszymi umowami o udzielenie dotacji zawartymi w ramach programu „Horyzont Europa”. Etap oceny w ramach naboru w 2022 r. zakończył się wycofaniem czterech tematów, w ramach których nie złożono odpowiednich wniosków. Wspólne Przedsięwzięcie przeniosło niewykorzystany budżet na płatności w wysokości 33 mln euro na 2023 r. z przeznaczeniem na płatności zaliczkowe związane z nowymi umowami o udzielenie dotacji, które mają zostać podpisane na początku 2023 r.

Niski wskaźnik wykonania budżetu administracyjnego na 2022 r.

3.5.21. Na koniec 2022 r. wskaźniki wykonania budżetu administracyjnego (tytuł 2) były na niskim poziomie – 62% w przypadku środków na zobowiązania i 51% w przypadku środków

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czystego Wodoru (Clean H2)

na płatności. Wspólne Przedsięwzięcie wyjaśniło, że ten niski poziom wykonania budżetu administracyjnego był spowodowany zawieszeniem płatności w związku z organizacją Tygodnia Wodoru, przełożonym zamówieniem na remont budynku biurowego oraz opóźnionym zawarciem ważnej umowy ramowej o świadczenie usług.

Uwagi dotyczące systemów zarządzania i kontroli

3.5.22. W odniesieniu do wydatków w ramach 7PR audyty *ex post* przeprowadziło Wspólne Przedsięwzięcie, natomiast w przypadku wydatków w ramach programów „Horyzont 2020” i „Horyzont Europa” za audyty *ex post* odpowiada Wspólna Służba Audytu DG RTD Komisji. Wspólne Przedsięwzięcie nie przeprowadziło kontroli *ex post* ostatecznych wydatków w ramach 7PR dokonanych w 2022 r. ze względu na ich nieznaczne kwoty. W związku z tym jako ostateczne poziomy błędu dla wydatków w ramach 7PR przyjęto reprezentatywny poziom błędu wynoszący 2,0% oraz poziom błędu rezydualnego wynoszący 1,1%, czyli wartości osiągnięte na koniec 2021 r. Wspólne Przedsięwzięcie poinformowało o reprezentatywnym poziomie błędu wynoszącym 2,9% i poziomie błędu rezydualnego sięgającym 0,9%⁴⁶ w wydatkach w ramach programu „Horyzont 2020” (rozliczenia i płatności końcowe). Jeśli chodzi o program „Horyzont Europa”, nie przeprowadzono dotychczas audytów *ex post*, ponieważ pierwsze płatności okresowe są planowane dopiero na 2024 r.

3.5.23. W ramach oceny mechanizmów kontroli mających zastosowanie do płatności z tytułu działalności operacyjnej Wspólnego Przedsięwzięcia Trybunał zbadał losowo dobraną próbę płatności z programu „Horyzont 2020” dokonanych w 2022 r. na poziomie beneficjentów końcowych⁴⁷. W jednym przypadku Trybunał wykrył i skwantyfikował poważny błąd wynikający z kosztów osobowych – beneficjent zadeklarował godziny przepracowane w okresie urlopu i uwzględnił w zadeklarowanych kosztach niekwalifikowalne dodatkowe koszty wynagrodzenia. W innym przypadku Trybunał wykrył i skwantyfikował poważny błąd wynikający z zadeklarowanych kosztów sprzętów, których beneficjent nie wykorzystał w okresie sprawozdawczym, oraz z nieprawidłowo obliczonych kosztów osobowych.

---

⁴⁶ Skonsolidowane roczne sprawozdanie z działalności Wspólnego Przedsięwzięcia Clean H2 za 2022 r., rozdział 4.1.1.1.

⁴⁷ W przypadku transakcji płatniczych z tytułu umów o udzielenie dotacji skontrolowanych u beneficjentów próg, powyżej którego zgłasza się błędy kwantyfikowalne, wynosi 1% kosztów objętych kontrolą.

Uwagi dotyczące innych kwestii

3.5.24. Zgodnie z [regulaminem pracowniczym](#)⁴⁸ i wytycznymi Wspólnego Przedsięwzięcia komitet pracowniczy powinien wyznaczyć co najmniej jednego członka komisji rekrutacyjnej przeprowadzającej nabór zewnętrzny. Trybunał ustalił, że w skład komisji rekrutacyjnej przeprowadzającej nabór objęty kontrolą nie wchodził członek wyznaczony przez komitet pracowniczy. Wspólnemu Przedsięwzięciu nie udało się ustanowić komitetu pracowniczego pomimo kilkukrotnego zaproszenia chętnych pracowników do wejścia w skład komitetu.

Monitorowanie działań podjętych w związku z uwagami z ubiegłych lat

3.5.25. Przegląd działań naprawczych podjętych w wyniku uwag zgłoszonych przez Trybunał w ubiegłych latach przedstawiono w [załączniku](#).

---

⁴⁸ Art. 9 w związku z art. 1a.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czystego Wodoru (Clean H2)

Załącznik – Monitorowanie działań podjętych w związku z uwagami z ubiegłych lat

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze lub inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału (kwestia otwarta / zamknięta)
1	2021	<p>Od stycznia 2016 r. wspólne przedsięwzięcia powinny odprowadzać do systemu emerytalnego UE część składek należnych od pracodawcy. Ponieważ Komisja nie przewidziała środków na pokrycie takich wydatków w budżetach Wspólnego Przedsięwzięcia ani nie wystąpiła formalnie o płatności, Wspólne Przedsięwzięcie Clean H2 (podobnie jak jego poprzednik) nie odprowadziło jeszcze takich składek.</p> <p>Zgodnie z regulaminem pracowniczym⁴⁹ i wytycznymi Komisji roczna składka należna od poszczególnych wspólnych przedsięwzięć jako pracodawców powinna odpowiadać odsetkowi, jaki stanowią dochody bez dotacji z budżetu UE w całkowitych dochodach danego wspólnego przedsięwzięcia. W przypadku Wspólnego Przedsięwzięcia Clean H2 odsetek ten sięga 2,9% (na podstawie danych za 2021 r.). Tymczasem w myśl Jednolitego Aktu Podstawowego koszty administracyjne należy podzielić równo w skali rocznej między UE i pozostałych</p>	<p>Wspólne Przedsięwzięcie Clean H2 odprowadziło do systemu emerytalnego UE należne składki pracodawcy za 2022 r. w kwocie zafakturowanej przez Komisję. Roczna składka została obliczona w oparciu o wytyczne Komisji.</p> <p>Kwestia zostaje uznana za zamkniętą. Podjęcie dodatkowych działań dotyczących sprzecznych przepisów prawnych nie wchodzi w zakres</p>	Kwestia zamknięta

⁴⁹ Art. 83a.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czystego Wodoru (Clean H2)

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze lub inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału (kwestia otwarta / zamknięta)
		członków. Współistnienie tych różnych przepisów rodzi ryzyko powstania odmiennych interpretacji, o różnym wpływie finansowym.	kompetencji Wspólnego Przedsięwzięcia.	

Odpowiedź Wspólnego Przedsięwzięcia

3.5.11. Wspólne Przedsięwzięcie przyjmuje do wiadomości uwagę Europejskiego Trybunału Obrachunkowego i odniesie się do tej kwestii w sprawozdaniu finansowym za kolejny rok.

3.5.23. W pierwszej kolejności Wspólne Przedsięwzięcie wykorzysta uwagi Trybunału do dalszej poprawy swojej istniejącej strategii kontroli opartej na analizie ryzyka w kierunku środków zapobiegawczych, stosowanej do określonej warstwy płatności Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz mniejszych beneficjentów i nowych podmiotów.

W drugiej kolejności uwaga Trybunału odnosi się do różnicy w czasie w zakresie kwalifikowalności kosztów. Przed zatwierdzeniem płatności Wspólne Przedsięwzięcie zobowiązało beneficjenta do usunięcia powiązanych kosztów wyposażenia z bieżącego sprawozdania finansowego. Jednak zasada uproszczenia programu „Horyzont 2020” pozwala beneficjentom nie wyszczególniać kosztów poniżej 15% progu deklarowanych wydatków na personel. W związku z tym nie wszystkie koszty wyposażenia były w pełni jawne dla Wspólnego Przedsięwzięcia. W przyszłości, jako środek naprawczy, Wspólne Przedsiębiorstwo poinstruuje swoich beneficjentów, aby zawsze uwzględniali i wyszczególniali najdroższe elementy wyposażenia w ich pełnej wartości.

3.5.24. Ze względu na okoliczności związane z pandemią COVID-19, pomimo kilku prób w ciągu ostatnich dwóch lat, ustanowienie nowego komitetu pracowniczego nie było praktycznie możliwe. Jednak od początku 2023 r. komitet pracowniczy już istnieje i działa w pełnym zakresie.

3.6. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Kluczowych Technologii Cyfrowych (KDT)

Wstęp

3.6.1. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Kluczowych Technologii Cyfrowych (KDT) z siedzibą w Brukseli zostało ustanowione w listopadzie 2021 r. w ramach programu „Horyzont Europa” na okres kończący się w dniu 31 grudnia 2031 r.⁵⁰ Wspólne Przedsięwzięcie KDT zastąpiło Wspólne Przedsięwzięcie „Podzespoły i układy elektroniczne w służbie wiodącej pozycji Europy” (Wspólne Przedsięwzięcie ECSEL) z siedzibą w Brukseli, ustanowione w maju 2014 r. w ramach programu „Horyzont 2020” na okres do 31 grudnia 2024 r.⁵¹ W dniu 26 czerwca 2014 r. Wspólne Przedsięwzięcie ECSEL zastąpiło Wspólne Przedsiębiorstwo ENIAC (radę doradczą europejskiej inicjatywy w dziedzinie nanoelektroniki) i Wspólne Przedsiębiorstwo ARTEMIS (Wspólne Przedsiębiorstwo ARTEMIS w celu realizacji wspólnej inicjatywy technologicznej w zakresie systemów wbudowanych).

3.6.2. Wspólne Przedsięwzięcie KDT jest partnerstwem publiczno-prywatnym ukierunkowanym na badania naukowe i innowacje w kluczowe technologie cyfrowe na rzecz wiodącej roli Unii pod względem konkurencyjności w gospodarce cyfrowej, w szczególności w sektorze podzespołów i układów. Jego członkami założycielami są UE, reprezentowana przez Komisję, państwa uczestniczące oraz trzy stowarzyszenia branżowe: Europejskie Stowarzyszenie ds. Integracji Systemów Inteligentnych (EPoSS), Stowarzyszenie na rzecz Europejskiej Działalności w zakresie Nanoelektroniki (AENEAS) i stowarzyszenie branżowe INSIDE, które reprezentują zainteresowane strony – odpowiednio – w sektorach mikro- i nanoelektroniki, zintegrowanych systemów inteligentnych oraz systemów wbudowanych/cyberfizycznych.

---

⁵⁰ Rozporządzenie Rady (UE) 2021/2085 ustanawiające wspólne przedsięwzięcia w ramach programu „Horyzont Europa”.

⁵¹ Rozporządzenie Rady (UE) nr 561/2014 w sprawie ustanowienia Wspólnego Przedsięwzięcia ECSEL.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Kluczowych Technologii Cyfrowych (KDT)

3.6.3. W lipcu 2023 r. Rada przyjęła rozporządzenie zmieniające, na mocy którego Wspólne Przedsięwzięcie KDT przekształcono we Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów⁵². Zgodnie z tą zmianą poszerzone kompetencje Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Czipów mają obejmować wspieranie rozwoju innowacyjnych technologii półprzewodnikowych nowej generacji i wzmocnienie europejskich zdolności w zakresie produkcji czipów w ramach inicjatywy „Czipy dla Europy”. W tym celu wkład UE na rzecz Wspólnego Przedsięwzięcia ma wzrosnąć z 1,8 mld euro do 4,2 mld euro, przy czym finansowanie z programu „Horyzont Europa” wyniesie 2,7 mld euro, a z programu „Cyfrowa Europa” – 1,5 mld euro.

3.6.4. W *tabeli 3.6.1* przedstawiono najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia.

Tabela 3.6.1 – Najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia

	2022	2021	Zmiana
Dostępny budżet – środki na płatności (mln euro) ⁽¹⁾	222,2	199,3	11%
Dostępny budżet – środki na zobowiązania (mln euro) ⁽¹⁾	261,4	214,0	22%
Stan zatrudnienia na dzień 31 grudnia ⁽²⁾	25	29	-14%

(1) Dostępny budżet obejmuje niewykorzystane środki z poprzednich lat, które zostały ponownie ujęte w budżecie Wspólnego Przedsięwzięcia na bieżący rok, dochody przeznaczone na określony cel i środki przydzielone na następny rok.

(2) W stanie zatrudnienia uwzględniono urzędników, pracowników zatrudnionych na czas określony i pracowników kontraktowych oraz oddelegowanych ekspertów krajowych.

Źródło: dane przekazane przez Wspólne Przedsięwzięcie.

3.6.5. Zmiany w wysokości budżetu Wspólnego Przedsięwzięcia widoczne w *tabeli 3.6.1* wynikają w dużej mierze z tego, na jakim etapie wdrażania są w danym roku wieloletnie programy w dziedzinie badań naukowych i innowacji realizowane przez Wspólne Przedsięwzięcie. Wspólne Przedsięwzięcie rozpoczęło ogłaszanie pierwszych zaproszeń do składania wniosków w ramach programu „Horyzont Europa” już pod koniec 2021 r. Budżet na 2022 r. obejmuje środki na zobowiązania na potrzeby zaplanowanych na ten rok zaproszeń do składania wniosków w ramach programu „Horyzont Europa”, a także środki na płatności na potrzeby powiązanych płatności zaliczkowych.

⁵² Rozporządzenie Rady (UE) 2023/1782 w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) 2021/2085 ustanawiającego wspólne przedsięwzięcia w ramach programu „Horyzont Europa” w odniesieniu do Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Czipów.

Informacje leżące u podstaw poświadczenia wiarygodności

3.6.6. W sekcji 3.1 sprawozdania opisano podejście kontrolne przyjęte przez Trybunał, podstawę do sporządzenia opinii Trybunału, zadania kierownictwa Wspólnego Przedsięwzięcia KDT i osób odpowiedzialnych za zarządzanie, a także zadania Trybunału dotyczące kontroli sprawozdania finansowego i transakcji leżących u jego podstaw. Podpisy zamieszczone na s. 166 stanowią integralną część opinii.

Poświadczenie wiarygodności przedstawione przez Europejski Trybunał Obrachunkowy Parlamentowi Europejskiemu i Radzie – sprawozdanie niezależnego kontrolera

Opinia

3.6.7. Trybunał zbadał:

- a) sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia KDT obejmujące sprawozdanie finansowe⁵³ oraz sprawozdanie z wykonania budżetu⁵⁴ za rok budżetowy zakończony 31 grudnia 2022 r.,
- b) legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tego sprawozdania, zgodnie z postanowieniami art. 287 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

Wiarygodność rozliczeń

Opinia na temat wiarygodności rozliczeń

3.6.8. W opinii Trybunału sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia KDT za rok zakończony 31 grudnia 2022 r. przedstawia rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach jego sytuację finansową na dzień 31 grudnia 2022 r. oraz wyniki transakcji, przepływy pieniężne i zmiany w aktywach netto za zakończony w tym dniu rok

⁵³ Sprawozdanie finansowe składa się z bilansu, sprawozdania z finansowych wyników działalności, rachunku przepływów pieniężnych, zestawienia zmian w aktywach netto oraz opisu znaczących zasad (polityki) rachunkowości i informacji dodatkowej.

⁵⁴ Sprawozdanie z wykonania budżetu obejmuje sprawozdanie, które przedstawia zbiorczo wszystkie operacje budżetowe, i informację dodatkową.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Kluczowych Technologii Cyfrowych (KDT)

budżetowy, zgodnie z przepisami regulaminu finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia i z regułami rachunkowości przyjętymi przez księgowego Komisji. Reguły te opierają się na powszechnie przyjętych międzynarodowych standardach rachunkowości sektora publicznego.

Legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw rozliczeń

Dochody

Opinia na temat legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw rozliczeń

3.6.9. W opinii Trybunału dochody leżące u podstaw rozliczeń Wspólnego Przedsięwzięcia KDT za rok zakończony w dniu 31 grudnia 2022 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

Płatności

Opinia na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń

3.6.10. W opinii Trybunału płatności leżące u podstaw rozliczeń Wspólnego Przedsięwzięcia KDT za rok zakończony 31 grudnia 2022 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

3.6.11. Przedstawione poniżej uwagi nie podważają opinii Trybunału.

Uwagi dotyczące zarządzania budżetem

Niedostateczne informacje na temat wkładów członków na poziomie programów

3.6.12. W sprawozdaniu finansowym za 2022 r. Wspólne Przedsięwzięcie nie podało ważnych informacji dotyczących wkładów członków na poziomie programów, istotnych dla ukazania pełnych osiągnięć Wspólnego Przedsięwzięcia na koniec roku. W szczególności Wspólne Przedsięwzięcie nie porównało kwot wkładów wniesionych przez poszczególne kategorie członków w ramach poszczególnych programów według stanu na koniec roku z docelowymi wartościami wkładów przewidzianymi dla danego programu. Ponadto Wspólne

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Kluczowych Technologii Cyfrowych (KDT)

Przedsięwzięcie nie uwzględniło w sprawozdaniu finansowym wkładów wniesionych na jego rzecz przez państwa uczestniczące.

3.6.13. Poniżej Trybunał przedstawił ogólne zestawienie poziomu wkładów wniesionych przez członków w 2022 r. w podziale na programy.

Wdrażanie programu „Horyzont 2020”

3.6.14. W tabeli 3.6.2. przedstawiono przegląd docelowych wartości wkładów, które mają zostać wniesione przez członków Wspólnego Przedsięwzięcia na poczet programu „Horyzont 2020”, w porównaniu z poziomem wniesionych przez członków wkładów (pieniężnych i rzeczowych), które zostały uznane za zatwierdzone i zgłoszone na koniec 2022 r.

**Tabela 3.6.2 – Wkłady członków na rzecz programu „Horyzont 2020”
(w mln euro)**

Członkowie	Wkłady wniesione przez członków (zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym)				Wkłady wniesione przez członków (według stanu na 31.12.2022 r.)				
	Działalność operacyjna	Koszty administracyjne	Działalność dodatkowa ⁽¹⁾	Łącznie	Wkłady pieniężne	Zatwierdzone wkłady rzeczowe	Orientacyjne, niezatwierdzone wkłady rzeczowe	Wkłady rzeczowe z tytułu działalności dodatkowej	Łącznie
UE (DG CNCT)	1 169,7	15,3	nie dot.	1 185,0	1 158,6	nie dot.	nie dot.	nie dot.	1 158,6
Członkowie prywatni	1 617,5	40,0	nie dot.	1 657,5	24,3	406,5	1 172,5	nie dot.	1 603,3
Państwa uczestniczące ⁽²⁾	1 170,0	nie dot.	nie dot.	1 170,0	495,3	nie dot.	nie dot.	nie dot.	495,3
Łącznie	3 957,2	55,3	nie dot.	4 012,5	1 678,2	406,5	1 172,5	nie dot.	3 257,2

(1) Działalność dodatkowa znajduje się poza zakresem kontroli Europejskiego Trybunału Obrachunkowego.

(2) Państwa uczestniczące przekazują swoje wkłady bezpośrednio beneficjentom. Te wkłady pieniężne nie są ujmowane w rocznym sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych uzyskanych od Wspólnego Przedsięwzięcia i rozporządzenia ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie.

Większa część wkładów rzeczowych wnoszonych przez członków prywatnych Wspólnego Przedsięwzięcia musi jeszcze zostać zatwierdzona

3.6.15. Aby uzyskać pełen obraz tego, co udało się osiągnąć w ramach Wspólnego Przedsięwzięcia, należy również wziąć pod uwagę bieżący poziom zobowiązań operacyjnych jego członków, jeśli chodzi o umowy o udzielenie dotacji. Według stanu na koniec 2022 r. Wspólne Przedsięwzięcie zaciągnęło zobowiązania w wysokości 1 169,7 mln euro na poczet podpisanych umów o udzielenie dotacji w ramach programu „Horyzont 2020”. Tym samym wykorzystało ono w pełni maksymalną kwotę wkładu UE na rzecz działalności operacyjnej. Około 139,2 mln euro z tej kwoty objętej zobowiązaniami (tj. 11,9%) pozostaje do wypłaty w nadchodzących latach na projekty, które nie zostały jeszcze ukończone.

3.6.16. Na koniec 2022 r. Wspólne Przedsięwzięcie oszacowało, że potencjalne ostateczne wkłady rzeczowe na rzecz działalności operacyjnej w ramach programu „Horyzont 2020” wniesione przez członków z sektora prywatnego wynosiły 1 579 mln euro, czyli 97,6%

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Kluczowych Technologii Cyfrowych (KDT)

docelowej kwoty na poziomie 1 617,5 mln euro. Należy przy tym zauważyć, że Wspólne Przedsięwzięcie może obliczyć i zatwierdzić faktyczną kwotę wkładów rzeczowych wniesionych przez członków prywatnych dopiero wówczas, gdy zarówno Wspólne Przedsięwzięcie, jak i państwa uczestniczące dokonają wszystkich płatności, a także gdy przekazane zostaną wszystkie świadectwa zakończenia projektu i poświadczenia sprawozdań finansowych. W tym kontekście, biorąc po uwagę fakt, że na koniec 2022 r. tylko niewiele projektów realizowanych w ramach programu „Horyzont 2020” zostało ukończonych, zatwierdzone wkłady rzeczowe przekazane przez członków z branży wynosiły 406,5 mln euro (czyli 25% wartości docelowej).

3.6.17. Na podstawie decyzji Rady Władz Publicznych Wspólnego Przedsięwzięcia dotyczących finansowania zaproszeń do składania wniosków w latach 2014–2020 Trybunał oszacował, że według stanu na koniec 2022 r. państwa uczestniczące podpisały zobowiązania umowne na kwotę 1 106,2 mln euro (tj. 95% wartości docelowej). Z tej kwoty zadeklarowały one łączne wkłady finansowe w wysokości 495,3 mln euro, które wypłaciły bezpośrednio krajowym beneficjentom realizującym wspierane przez nie projekty z programu „Horyzont 2020”. Różnica w kwocie wynika z faktu, że państwa członkowskie uznają koszty i ujmują je w sprawozdaniach przekazywanych Wspólnemu Przedsięwzięciu dopiero po ukończeniu tych projektów.

Wskaźnik wykonania płatności z budżetu na 2022 r. na działania w ramach programu „Horyzont 2020” jest niższy niż w poprzednim roku, gdyż beneficjenci mierzyli się z rosnącymi kosztami i problemami z dostawami

3.6.18. Jeśli chodzi o działania w ramach programu „Horyzont 2020”, Wspólne Przedsięwzięcie nie uzyskało żadnych nowych środków na zobowiązania z tytułu działalności operacyjnej, ponieważ ostatni ogłoszony przez nie nabór wniosków zakończył się z końcem 2020 r. Wskaźnik wykorzystania środków na płatności z tytułu działalności operacyjnej spadł do poziomu 74% (wskaźnik za 2021 r. wynosił 85%), co według Wspólnego Przedsięwzięcia wynikało z problemów, z jakimi mierzyli się beneficjenci z powodu pandemii COVID-19. W przypadku znacznej liczby trwających projektów realizowanych w ramach programu „Horyzont 2020” działania techniczne opóźniły się albo z powodu niedoboru materiałów do produkcji czipów, albo dlatego, że pracownicy nie mogli uzyskać dostępu do infrastruktury do prac rozwojowych i testowania. W związku z tym w projektach tych wprowadzono zmiany lub przedłużono je, a płatności końcowe przełożono na 2023 r.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Kluczowych Technologii Cyfrowych (KDT)

Wdrażanie programu „Horyzont Europa”

3.6.19. W tabeli 3.6.3. przedstawiono przegląd docelowych wartości wkładów, które mają zostać wniesione przez członków Wspólnego Przedsięwzięcia na poczet programu „Horyzont Europa”, w porównaniu z poziomem wniesionych przez członków wkładów (pieniężnych i rzeczowych), które zostały uznane za zatwierdzone i zgłoszone na koniec 2022 r.

Tabela 3.6.3 – Wkłady członków na rzecz programu „Horyzont Europa” (w mln euro)

Członkowie	Wkłady wniesione przez członków (zgodnie z Jednolitym Aktem Podstawowym)			Wkłady wniesione przez członków (według stanu na 31.12.2022 r.)			
	Działalność operacyjna	Koszty administracyjne	łącznie	Wkłady pieniężne	Zatwierdzone wkłady rzeczowe ⁽²⁾	Orientacyjne, niezatwierdzone wkłady rzeczowe	łącznie
UE (DG CNCT)	1 773,7	26,3	1 800,0	171,7	nie dot.	nie dot.	171,7
Członkowie prywatni	2 484,8	26,3	2 511,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Państwa uczestniczące ⁽¹⁾	1 773,7	nie dot.	1 773,7	0,0	nie dot.	nie dot.	0,0
łącznie	6 032,2	52,6	6 084,8	171,7	0,0	0,0	171,7

(1) Państwa uczestniczące przekazują wkłady bezpośrednio beneficjentom. Te wkłady pieniężne nie są ujmowane w rocznym sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia.

(2) Obejmują wkłady rzeczowe z tytułu działalności operacyjnej oraz wkłady rzeczowe z tytułu działalności dodatkowej.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych uzyskanych od Wspólnego Przedsięwzięcia i rozporządzenia ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie.

3.6.20. Według stanu na koniec 2022 r. Komisja wniosła wkłady pieniężne w wysokości 171,7 mln euro, z czego Wspólne Przedsięwzięcie wykorzystało kwotę 42,3 mln euro (tj. 25%) na płatności zaliczkowe związane z pierwszymi umowami o udzielenie dotacji zawartymi w ramach programu „Horyzont Europa”.

Niski wskaźnik wykonania budżetu administracyjnego na 2022 r.

3.6.21. Na koniec 2022 r. wskaźnik wykonania budżetu, jeśli chodzi o płatności administracyjne Wspólnego Przedsięwzięcia (tytuł 2), był na niskim poziomie 63%. Ze sprawozdania Wspólnego Przedsięwzięcia z zarządzania budżetem i finansami za 2022 r. wynika, że powodem tak niskiego poziomu tego wskaźnika było głównie przełożenie wprowadzenia narzędzi informatycznych wspierających centralny system zarządzania wkładami finansowymi, a także ograniczenie działań komunikacyjnych.

Uwagi dotyczące systemów zarządzania i kontroli

3.6.22. Jeśli chodzi o wydatki w ramach programów „Horyzont 2020” i „Horyzont Europa”, za audyty *ex post* odpowiada Wspólna Służba Audytu DG RTD Komisji. Wspólne Przedsięwzięcie poinformowało o reprezentatywnym poziomie błędów wynoszącym 2,6% i poziomie błędów rezydualnego sięgającym 0,8%⁵⁵ w wydatkach w ramach programu „Horyzont 2020” (rozliczenia i płatności końcowe). Co się tyczy programu „Horyzont Europa”, nie przeprowadzono dotychczas audytów *ex post*, ponieważ pierwsze płatności okresowe są planowane dopiero na 2024 r.

3.6.23. W ramach oceny mechanizmów kontroli mających zastosowanie do płatności z tytułu działalności operacyjnej Wspólnego Przedsięwzięcia Trybunał zbadał losowo dobraną próbę płatności z programu „Horyzont 2020” dokonanych w 2022 r. na poziomie beneficjentów końcowych⁵⁶. Trybunał nie stwierdził błędów ani uchybień w tych mechanizmach w przypadku beneficjentów dobranych do próby kontrolnej.

Monitorowanie działań podjętych w związku z uwagami z ubiegłych lat

3.6.24. Przegląd działań naprawczych podjętych w wyniku uwag zgłoszonych przez Trybunał w ubiegłych latach przedstawiono w [załączniku](#).

---

⁵⁵ Skonsolidowane roczne sprawozdanie z działalności Wspólnego Przedsięwzięcia KDT za 2022 r., rozdział 4.1.1.1.

⁵⁶ W przypadku transakcji płatniczych z tytułu umów o udzielenie dotacji skontrolowanych u beneficjentów próg, powyżej którego zgłasza się błędy kwantyfikowalne, wynosi 1% kosztów objętych kontrolą.

Załącznik – Monitorowanie działań podjętych w związku z uwagami z ubiegłych lat

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze lub inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału (kwestia otwarta / zamknięta)
1	2021	<p>Od stycznia 2016 r. wspólne przedsięwzięcia powinny odprowadzać do systemu emerytalnego UE część składek należnych od pracodawcy. Ponieważ Komisja nie przewidziała środków na pokrycie takich wydatków w budżetach Wspólnego Przedsięwzięcia ani nie wystąpiła formalnie o płatności, Wspólne Przedsięwzięcie KDT (podobnie jak jego poprzednik) nie odprowadziło jeszcze takich składek.</p> <p>Zgodnie z regulaminem pracowniczym⁵⁷ i wytycznymi Komisji roczna składka należna od poszczególnych wspólnych przedsięwzięć jako pracodawców powinna odpowiadać odsetkowi, jaki stanowią dochody bez dotacji z budżetu UE w całkowitych dochodach danego wspólnego przedsięwzięcia. W przypadku Wspólnego Przedsięwzięcia KDT odsetek ten sięga 50,1% (na podstawie danych za 2021 r.). Tymczasem w myśl Jednolitego Aktu Podstawowego koszty administracyjne należy podzielić równo w skali rocznej między UE i pozostałych członków. Współistnienie tych różnych przepisów rodzi ryzyko powstania odmiennych interpretacji, o różnym wpływie finansowym.</p>	<p>Wspólne Przedsięwzięcie KDT odprowadziło do systemu emerytalnego UE należne składki pracodawcy za 2022 r. w kwocie zafakturowanej przez Komisję. Roczna składka została obliczona w oparciu o wytyczne Komisji.</p> <p>Kwestia zostaje uznana za zamkniętą. Podjęcie dodatkowych działań dotyczących sprzecznych przepisów prawnych nie wchodzi w zakres kompetencji Wspólnego Przedsięwzięcia.</p>	Kwestia zamknięta

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Kluczowych Technologii Cyfrowych (KDT)

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze lub inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału (kwestia otwarta / zamknięta)
2	2021	Komisja nie oszacowała, jakich dodatkowych zasobów Wspólne Przedsięwzięcie będzie potrzebować, aby wdrożyć zaplanowany centralny system zarządzania wkładami finansowymi. Zasoby te nie zostały również przewidziane we wstępnych szacunkach zasobów kadrowych Wspólnego Przedsięwzięcia na potrzeby wdrożenia programu „Horyzont Europa”.	Działania te nie wchodzą w zakres kompetencji Wspólnego Przedsięwzięcia.	Kwestia zamknięta
3	2021	Zgodnie z wnioskiem Komisji w sprawie zmiany Jednolitego Aktu Podstawowego ⁵⁸ Wspólne Przedsięwzięcie KDT zostanie w przyszłości przekształcone we Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów. We wniosku przewidziano, że w WRF na lata 2021–2027 Wspólne Przedsięwzięcie wdroży projekty o wartości około 10,9 mld euro i powinno pozyskać 19 dodatkowych pracowników, tak aby do 2025 r. osiągnąć zaplanowaną liczbę 50 pracowników etatowych. Na koniec 2021 r. Wspólne Przedsięwzięcie zatrudniało jedynie 29 pracowników. W związku z tym może mieć duże trudności kadrowe, jeśli chodzi o zarządzanie nowymi pracownikami, szczególnie w świetle nowych – nadal opracowywanych – procedur administracyjnych i operacyjnych.	Według stanu na koniec 2022 r. liczba pracowników etatowych zatrudnionych przez Wspólne Przedsięwzięcie spadła do 25, podczas gdy w planie zatrudnienia na 2022 r. zaproponowano 30 stanowisk.	Kwestia otwarta

⁵⁷ Art. 83a.

⁵⁸ [Wniosek dotyczący rozporządzenia Rady](#) zmieniającego rozporządzenie (UE) 2021/2085 ustanawiające wspólne przedsięwzięcia w ramach programu „Horyzont Europa” w odniesieniu do Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Czipów, COM(2022) 47 final.

Odpowiedź Wspólnego Przedsięwzięcia

3.6.12. W odniesieniu do przyszłych rocznych sprawozdań finansowych Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Kluczowych Technologii Cyfrowych rozważy udoskonalenie tych informacji, w szczególności w odniesieniu do porównania z celami prawnymi odpowiednich programów. W związku z tym będzie ono współpracować z innymi wspólnymi przedsiębiorstwami nad zharmonizowanym wzorem rocznego sprawozdania finansowego. Ponadto wymagane informacje zostaną również przedstawione w sprawozdaniu z zarządzania budżetem i finansami.

3.6.16. Art. 16 ust. 3 lit. c) rozporządzenia Rady w sprawie Wspólnego Przedsięwzięcia KDT określa wkłady rzeczowe członków prywatnych jako łączne koszty poniesione przez członków prywatnych pomniejszone o wkład finansowy Wspólnego Przedsięwzięcia KDT oraz o wkład finansowy państw uczestniczących. Ponieważ państwa uczestniczące nie rejestrują faktycznych kosztów ani płatności do czasu ukończenia projektów, członkowie prywatni mogą przekazać jedynie szacunkowe kwoty wkładów rzeczowych.

3.6.18. Wskaźnik wykonania budżetu na 2022 r. na działania w ramach programu „Horyzont 2020” jest niższy niż w poprzednim roku, gdyż beneficjenci mierzyli się z rosnącymi kosztami i problemami z dostawami związanymi z pandemią COVID-19.

3.7. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Biotechnologicznej Europy Opartej na Obiegu Zamkniętym (CBE)

Wstęp

3.7.1. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Biotechnologicznej Europy Opartej na Obiegu Zamkniętym (CBE) z siedzibą w Brukseli zostało ustanowione w listopadzie 2021 r. w ramach programu „Horyzont Europa” na okres kończący się w dniu 31 grudnia 2031 r.⁵⁹ Wspólne Przedsięwzięcie CBE zastąpiło Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Bioprzemysłu (BBI) ustanowione w maju 2014 r. w ramach programu „Horyzont 2020” na okres do 31 grudnia 2024 r.⁶⁰

3.7.2. Wspólne Przedsięwzięcie CBE jest partnerstwem publiczno-prywatnym skupiającym się na badaniach naukowych i innowacjach na rzecz zrównoważonego i konkurencyjnego sektora bioprzemysłu o obiegu zamkniętym. Jego członkami założycielami są UE, reprezentowana przez Komisję, i partnerzy z branży reprezentowani przez Konsorcjum Bioprzemysłu.

---

⁵⁹ Rozporządzenie Rady (UE) 2021/2085 ustanawiające wspólne przedsięwzięcia w ramach programu „Horyzont Europa”.

⁶⁰ Rozporządzenie Rady (UE) nr 560/2014 w sprawie ustanowienia Wspólnego Przedsięwzięcia BBI.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Biotechnologicznej Europy Opartej na Obiegu Zamkniętym (CBE)

3.7.3. W *tabeli 3.7.1* przedstawiono najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia.

Tabela 3.7.1 – Najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia

	2022	2021	Zmiana
Dostępny budżet – środki na płatności (mln euro) ⁽¹⁾	80,3	174,8	-54%
Dostępny budżet – środki na zobowiązania (mln euro) ⁽¹⁾	264,2	5,3	4 885%
Stan zatrudnienia na dzień 31 grudnia ⁽²⁾	26	22	18%

(1) Dostępny budżet obejmuje niewykorzystane środki z poprzednich lat, które zostały ponownie ujęte w budżecie Wspólnego Przedsięwzięcia na bieżący rok, dochody przeznaczone na określony cel i środki przydzielone na następny rok.

(2) W stanie zatrudnienia uwzględniono urzędników, pracowników zatrudnionych na czas określony i pracowników kontraktowych oraz oddelegowanych ekspertów krajowych.

Źródło: dane przekazane przez Wspólne Przedsięwzięcie.

3.7.4. Zmiany w wysokości budżetu Wspólnego Przedsięwzięcia widoczne w *tabeli 3.7.1* wynikają w dużej mierze z tego, na jakim etapie wdrażania są w danym roku wieloletnie programy w dziedzinie badań naukowych i innowacji. W 2022 r. Wspólne Przedsięwzięcie zaczęło wdrażanie programu „Horyzont Europa”. W związku z tym budżet na 2022 r. obejmuje środki na zobowiązania na potrzeby pierwszych zaproszeń do składania wniosków w ramach programu „Horyzont Europa” zaplanowanych na 2021 i 2022 r.

Informacje leżące u podstaw poświadczenia wiarygodności

3.7.5. W sekcji 3.1 sprawozdania opisano podejście kontrolne przyjęte przez Trybunał, podstawę do sporządzenia opinii Trybunału, zadania kierownictwa Wspólnego Przedsięwzięcia CBE i osób odpowiedzialnych za zarządzanie, a także zadania Trybunału dotyczące kontroli sprawozdania finansowego i transakcji leżących u jego podstaw. Podpisy zamieszczone na s. 166 stanowią integralną część opinii.

Poświadczenie wiarygodności przedstawione przez Europejski Trybunał Obrachunkowy Parlamentowi Europejskiemu i Radzie – sprawozdanie niezależnego kontrolera

Opinia

3.7.6. Trybunał zbadał:

- a) sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia CBE obejmujące sprawozdanie finansowe⁶¹ oraz sprawozdanie z wykonania budżetu⁶² za rok budżetowy zakończony 31 grudnia 2022 r.,
- b) legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tego sprawozdania, zgodnie z postanowieniami art. 287 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

Wiarygodność rozliczeń

Opinia na temat wiarygodności rozliczeń

3.7.7. W opinii Trybunału sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia CBE za rok zakończony 31 grudnia 2022 r. przedstawia rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach jego sytuację finansową na dzień 31 grudnia 2022 r. oraz wyniki transakcji, przepływy pieniężne i zmiany w aktywach netto za zakończony w tym dniu rok budżetowy, zgodnie z przepisami regulaminu finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia i z regułami rachunkowości przyjętymi przez księgowego Komisji. Reguły te opierają się na powszechnie przyjętych międzynarodowych standardach rachunkowości sektora publicznego.

---

⁶¹ Sprawozdanie finansowe składa się z bilansu, sprawozdania z finansowych wyników działalności, rachunku przepływów pieniężnych, zestawienia zmian w aktywach netto oraz opisu znaczących zasad (polityki) rachunkowości i informacji dodatkowej.

⁶² Sprawozdanie z wykonania budżetu obejmuje sprawozdanie, które przedstawia zbiorczo wszystkie operacje budżetowe, i informację dodatkową.

Legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw rozliczeń

Dochody

Opinia na temat legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw rozliczeń

3.7.8. W opinii Trybunału dochody leżące u podstaw rozliczeń Wspólnego Przedsięwzięcia CBE za rok zakończony w dniu 31 grudnia 2022 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

Płatności

Opinia na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń

3.7.9. W opinii Trybunału płatności leżące u podstaw rozliczeń Wspólnego Przedsięwzięcia CBE za rok zakończony 31 grudnia 2022 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

3.7.10. Przedstawione poniżej uwagi nie podważają opinii Trybunału.

Uwagi dotyczące zarządzania budżetem

Niedostateczne informacje na temat wkładów członków na poziomie programów

3.7.11. W sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia za 2022 r. występują znaczne różnice, jeśli chodzi o kwoty wkładów uznanych w przypadku poszczególnych kategorii członków (UE, członkowie prywatni). Różnice te wynikają z faktu, że wkłady pieniężne wnoszone przez UE są zatwierdzane i uznawane w momencie wypłacenia środków Wspólnemu Przedsięwzięciu na początku wdrażania projektu, natomiast wkłady rzeczowe członków są uznawane dopiero po zatwierdzeniu kosztów poniesionych i zgłoszonych w ramach realizacji projektu. Ta rozbieżność między uznaną kwotą wkładów pieniężnych a kwotą wkładów rzeczowych nie została w wystarczającym stopniu wyjaśniona w sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia za 2022 r. Nie podano w nim bowiem informacji na temat zobowiązań prawnych członków Wspólnego Przedsięwzięcia na koniec roku w odniesieniu do podpisanych umów o udzielenie dotacji i udzielonych zamówień.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Biotechnologicznej Europy Opartej na Obiegu Zamkniętym
(CBE)

3.7.12. Poniżej Trybunał przedstawił ogólne zestawienie poziomu wkładów wniesionych przez członków w 2022 r. w podziale na programy.

Wdrażanie programu „Horyzont 2020”

3.7.13. W *tabeli 3.7.2.* przedstawiono przegląd docelowych wartości wkładów, które mają zostać wniesione przez członków Wspólnego Przedsięwzięcia na poczet programu „Horyzont 2020”, w porównaniu z poziomem wniesionych przez członków wkładów (pieniężnych i rzeczowych), które zostały uznane za zatwierdzone i zgłoszone na koniec 2022 r.

**Tabela 3.7.2 – Wkłady członków na rzecz programu „Horyzont 2020”
(w mln euro)**

Członkowie	Wkłady członków (zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym i decyzjami prawnymi)				Wkłady wniesione przez członków (według stanu na 31.12.2022 r.)				
	Działalność operacyjna ⁽¹⁾	Koszty administracyjne	Działalność dodatkowa ⁽²⁾	Łącznie	Wkłady pieniężne	Zatwierdzone wkłady rzeczowe	Orientacyjne, niezatwierdzone wkłady rzeczowe	Wkłady rzeczowe z tytułu działalności dodatkowej	Łącznie
UE (DG RTD)	815,8	19,2	nie dot.	835,0	770,3	nie dot.	nie dot.	nie dot.	770,3
Członkowie prywatni	475,3	19,2	2 235,5	2 730,0	22,5	65,9	67,6	1 797,9	1 953,9
Łącznie	1 291,1	38,4	2 235,5	3 565,0	792,8	65,9	67,6	1 797,9	2 724,2

(1) Docelowe wartości wkładów pieniężnych wniesionych przez UE i członków prywatnych po obniżeniu o 140 mln euro. Docelowe wartości wkładów rzeczowych wniesionych przez członków prywatnych zgodnie z rocznymi programami prac Wspólnego Przedsięwzięcia.

(2) Działalność dodatkowa znajduje się poza zakresem kontroli Europejskiego Trybunału Obrachunkowego. Jej minimalna wartość docelowa wynosząca 1 755 mln euro w przypadku członków prywatnych została zwiększona do 2 235,5 mln euro, tak aby osiągnąć minimalny wymagany wkład wynoszący co najmniej 2 730 mln euro.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych uzyskanych od Wspólnego Przedsięwzięcia i rozporządzenia ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie.

3.7.14. Poziom zatwierdzonych wkładów rzeczowych wniesionych przez członków prywatnych z tytułu działalności operacyjnej, wynoszący 65,9 mln euro, pozostał niski ze względu na to, że Wspólne Przedsięwzięcie poświadcza te wkłady dopiero w momencie dokonywania płatności końcowych z tytułu projektów w ramach programu „Horyzont 2020” i składania poświadczeń sprawozdań finansowych.

Członkowie prywatni nie wniosą wkładów z tytułu działalności operacyjnej na poziomie wartości docelowej do końca okresu wdrażania programu

3.7.15. Aby uzyskać pełen obraz tego, co udało się osiągnąć w ramach Wspólnego Przedsięwzięcia w odniesieniu do programu „Horyzont 2020”, należy również wziąć pod uwagę bieżący poziom zobowiązań operacyjnych jego członków, jeśli chodzi o podpisane umowy o udzielenie dotacji. Według stanu na koniec 2022 r. Wspólne Przedsięwzięcie zaciągnęło zobowiązania w wysokości 815,8 mln euro na poczet podpisanych umów o udzielenie dotacji w ramach programu „Horyzont 2020”. Tym samym wykorzystało ono w pełni maksymalną kwotę wkładu UE na rzecz działalności operacyjnej. Około 94 mln euro z tej kwoty objętej

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Biotechnologicznej Europy Opartej na Obiegu Zamkniętym (CBE)

zobowiązaniami (tj. 11,5%) pozostaje do wypłaty w nadchodzących latach na projekty, które nie zostały jeszcze ukończone.

3.7.16. Jednocześnie według stanu na koniec 2022 r. członkowie prywatni zobowiązali się przekazać wkłady rzeczowe i finansowe z tytułu działalności operacyjnej Wspólnego Przedsięwzięcia w wysokości 258,4 mln euro. Kwota ta stanowi 54% orientacyjnej wartości docelowej, którą w rocznych programach prac przyjętych przez Wspólne Przedsięwzięcie określono na poziomie 475,3 mln euro. Z tej kwoty objętej zobowiązaniami zgłosili oni 154,7 mln euro (czyli 32,5% docelowej kwoty) na koniec 2022 r. W tym samym roku Wspólne Przedsięwzięcie musiało anulować podpisane projekty na kwotę około 8,2 mln euro ze względu na nieprzewidziane zakończenie jednego ze sztandarowych projektów w ramach programu „Horyzont 2020” i zawieszenie kilku innych projektów. Wszystkie nabory wniosków w ramach programu „Horyzont 2020” zostały zamknięte z końcem 2020 r., zatem do końca programu Wspólne Przedsięwzięcie nie osiągnie orientacyjnej wartości docelowej w zakresie wkładów członków prywatnych z tytułu działalności operacyjnej. Choć Wspólne Przedsięwzięcie stwierdziło, że osiągnęło cele operacyjne określone w naborach wniosków w ramach programu „Horyzont 2020”, znaczny spadek poziomu wkładów wnoszonych przez członków prywatnych stanowi ryzyko dla ogólnej realizacji programu „Horyzont 2020” przez to Wspólne Przedsięwzięcie.

3.7.17. Aby do końca programu osiągnąć łączną wartość docelową wkładu członków prywatnych na poziomie 2 730 mln euro, określoną w rozporządzeniu ustanawiającym Wspólne Przedsięwzięcie, Wspólne Przedsięwzięcie skorygowało w górę wartość docelową wkładu rzeczowego członków prywatnych z tytułu działalności dodatkowej do poziomu 2 235,5 mln euro. Na koniec 2022 r. członkowie prywatni zadeklarowali, że łączny poziom wkładów rzeczowych z tytułu działalności dodatkowej wyniósł 1 797,9 mln euro, czyli 73,8% nowej wartości docelowej, ale w przypadku 658 mln euro, czyli 37% zgłoszonej kwoty, proces poświadczania nie został zakończony. Aby ograniczyć ryzyko, że Wspólne Przedsięwzięcie nie osiągnie nowego celu w zakresie wkładów rzeczowych z tytułu działalności dodatkowej do końca programu, w listopadzie 2022 r. Konsorcjum Bioprzemysłu zaproponowało Radzie Zarządzającej Wspólnego Przedsięwzięcia zatwierdzenie dodatkowych inwestycji członków prywatnych na działania dodatkowe w 2023 r. w wysokości 416 mln euro.

Wskaźnik wykonania płatności z budżetu na 2022 r. na działania w ramach programu „Horyzont 2020” jest niższy niż w poprzednim roku, gdyż beneficjenci mierzyli się z rosnącymi kosztami i problemami z dostawami

3.7.18. Jeśli chodzi o działania w ramach programu „Horyzont 2020”, Wspólne Przedsięwzięcie nie uzyskało żadnych nowych środków na zobowiązania z tytułu działalności operacyjnej, ponieważ ostatni ogłoszony przez nie nabór wniosków zakończył się z końcem 2020 r. Wskaźnik wykorzystania środków na płatności z tytułu działalności operacyjnej spadł do poziomu 65% (wskaźnik za 2021 r. sięgnął 85%), co według Wspólnego Przedsięwzięcia

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Biotechnologicznej Europy Opartej na Obiegu Zamkniętym (CBE)

wynikało z rosnących kosztów i problemów z dostawami, z jakimi mierzyli się beneficjenci w związku z kryzysem związanym z COVID-19 i wojną w Ukrainie. W związku z tym stanem rzeczy konieczne było wydłużenie czasu trwania większości projektów w ramach programu „Horyzont 2020” i przeniesieniu płatności końcowych na 2023 r.

Wdrażanie programu „Horyzont Europa”

3.7.19. W tabeli 3.7.3. przedstawiono przegląd docelowych wartości wkładów, które mają zostać wniesione przez członków Wspólnego Przedsięwzięcia na poczet programu „Horyzont Europa”, w porównaniu z poziomem wniesionych przez członków wkładów (pieniężnych i rzeczowych), które zostały uznane za zatwierdzone i zgłoszone na koniec 2022 r.

Tabela 3.7.3 – Wkłady członków na rzecz programu „Horyzont Europa” (w mln euro)

Członkowie	Wkłady wniesione przez członków (zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym)			Wkłady wniesione przez członków (według stanu na 31.12.2022 r.)			
	Działalność operacyjna	Koszty administracyjne	łącznie	Wkłady pieniężne	Zatwierdzone wkłady rzeczowe ⁽¹⁾	Orientacyjne, niezatwierdzone wkłady rzeczowe	łącznie
UE (DG RTD)	976,5	23,5	1 000,0	0,8	nie dot.	nie dot.	0,8
Członkowie prywatni	976,5	23,5	1 000,0	0,8	0,0	0,0	0,8
łącznie	1 953,0	47,0	2 000,0	1,7	0,0	0,0	1,7

(1) Obejmują wkłady rzeczowe z tytułu działalności operacyjnej oraz wkłady rzeczowe z tytułu działalności dodatkowej.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych uzyskanych od Wspólnego Przedsięwzięcia i rozporządzenia ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie.

3.7.20. W 2022 r. Wspólne Przedsięwzięcie wykonało jedynie 47% swojego budżetu na zobowiązania, realizując projekty w ramach pierwszego szeroko zakrojonego zaproszenia do składania wniosków z programu „Horyzont Europa”, które opiewało na kwotę 120 mln euro i zostało ogłoszone w tym właśnie roku.

3.7.21. W 2022 r. Komisja i członkowie prywatni wnieśli wkłady pieniężne – po 0,8 mln euro – na pokrycie kosztów administracyjnych Wspólnego Przedsięwzięcia. Wspólne Przedsięwzięcie nie zwróciło się o wkłady pieniężne na działania w ramach programu „Horyzont Europa”, ponieważ spodziewało się, że pierwszy nabór wniosków w ramach tego programu, ogłoszony na początku 2022 r., zakończy się dopiero w pierwszej połowie 2023 r.

Niski wskaźnik wykonania budżetu administracyjnego na 2022 r.

3.7.22. Na koniec 2022 r. wskaźnik wykonania budżetu Wspólnego Przedsięwzięcia, jeśli chodzi o wypłatę wynagrodzeń (tytuł 1), był na niskim poziomie 55%. Jak poinformowało

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Biotechnologicznej Europy Oparte na Obiegu Zamkniętym (CBE)

Wspólne Przedsięwzięcie, wynikało to z późnego rozpoczęcia obowiązywania umów nowych pracowników zatrudnionych w 2022 r.

Uwagi dotyczące systemów zarządzania i kontroli

3.7.23. Jeśli chodzi o wydatki w ramach programów „Horyzont 2020” i „Horyzont Europa”, za audyty *ex post* odpowiada Wspólna Służba Audytu DG RTD Komisji. Wspólne Przedsięwzięcie poinformowało o reprezentatywnym poziomie błędów wynoszącym 1,9% i poziomie błędów rezydualnego sięgającym 1,2%⁶³ w wydatkach w ramach programu „Horyzont 2020” (rozliczenia i płatności końcowe). Co się tyczy programu „Horyzont Europa”, nie przeprowadzono dotychczas audytów *ex post*, ponieważ pierwsze płatności okresowe są planowane dopiero na 2024 r.

3.7.24. W ramach oceny mechanizmów kontroli mających zastosowanie do płatności z tytułu działalności operacyjnej Wspólnego Przedsięwzięcia Trybunał zbadał losowo dobraną próbę płatności z programu „Horyzont 2020” dokonanych w 2022 r. na poziomie beneficjentów końcowych⁶⁴. W jednym przypadku Trybunał wykrył i skwantyfikował poważny błąd wynikający z zawyżenia kosztów osobowych, spowodowany tym, że beneficjent zmienił metodę obliczania stawki godzinowej w ciągu roku budżetowego i uwzględnił w zadeklarowanych kosztach niekwalifikowalne koszty świadczeń emerytalnych i premie.

Monitorowanie działań podjętych w związku z uwagami z ubiegłych lat

3.7.25. Przegląd działań naprawczych podjętych w wyniku uwag zgłoszonych przez Trybunał w ubiegłych latach przedstawiono w [załączniku](#).

---

⁶³ Skonsolidowane roczne sprawozdanie z działalności Wspólnego Przedsięwzięcia CBE za 2022 r., rozdział 4.1.2.

⁶⁴ W przypadku transakcji płatniczych z tytułu umów o udzielenie dotacji skontrolowanych u beneficjentów próg, powyżej którego zgłasza się błędy kwantyfikowalne, wynosi 1% kosztów objętych kontrolą.

Załącznik – Monitorowanie działań podjętych w związku z uwagami z ubiegłych lat

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze lub inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału (kwestia otwarta / zamknięta)
1	2020, 2021	<p>Zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym Wspólne Przedsięwzięcie członkowie z branży powinni wnieść wkłady pieniężne w kwocie co najmniej 182,5 mln euro na poczet kosztów operacyjnych Wspólnego Przedsięwzięcia. Wkłady te pozostały jednak na niskim poziomie i wyniosły 3,3 mln euro. Z tego powodu Komisja zmniejszyła docelową wartość swoich wkładów pieniężnych na rzecz Wspólnego Przedsięwzięcia o 140 mln euro.</p> <p>Na koniec 2021 r. członkowie prywatni zobowiązali się przekazać wkłady rzeczowe i pieniężne w wysokości 266,5 mln euro. Kwota ta stanowi 56% orientacyjnej wartości docelowej, którą w rocznych programach prac przyjętych przez Wspólne Przedsięwzięcie określono na poziomie 475,3 mln euro. Wszystkie nabory wniosków w ramach programu „Horyzont 2020” zostały zamknięte z końcem 2020 r., zatem do końca programu Wspólne Przedsięwzięcie nie osiągnie orientacyjnej wartości docelowej w zakresie wkładów członków prywatnych.</p>	<p>Sytuację na koniec 2022 r. przedstawiono w pkt 3.7.16.</p> <p>Wspólne Przedsięwzięcie CBE utrzymało wkłady pieniężne członków prywatnych na pokrycie swoich kosztów operacyjnych na niskim poziomie 3,3 mln euro.</p>	Kwestia otwarta

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Biotechnologicznej Europy Opartej na Obiegu Zamkniętym (CBE)

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze lub inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału (kwestia otwarta / zamknięta)
2	2021	Według stanu na koniec 2021 r. kwota wkładów rzeczowych wniesionych przez członków z branży z tytułu działalności dodatkowej wyniosła 1 646,5 mln euro, tj. 74% docelowej kwoty 2 225,4 mln euro. W przypadku środków w wysokości 715,6 mln euro (tj. 43% zgłoszonej kwoty) proces poświadczenia nie został zakończony. To zobowiązanie podjęte przez członków prywatnych może zniwelować ryzyko, że na koniec programu „Horyzont 2020” Wspólne Przedsięwzięcie nie osiągnie wartości docelowej, jeśli chodzi o wkłady rzeczowe z tytułu działalności dodatkowej.	Sytuację na koniec 2022 r. przedstawiono w pkt 3.7.17 . Aby zapewnić osiągnięcie kwoty docelowej na koniec programu, w lutym 2022 r. Rada Zarządzająca Wspólnego Przedsięwzięcia zatwierdziła dodatkowe inwestycje członków z branży w wysokości 658 mln euro na rzecz prowadzonych w 2022 r. działań ściśle powiązanych z celami strategicznymi Wspólnego Przedsięwzięcia.	Kwestia otwarta

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Biotechnologicznej Europy Opartej na Obiegu Zamkniętym (CBE)

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze lub inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału (kwestia otwarta / zamknięta)
3	2021	<p>Od stycznia 2016 r. wspólne przedsięwzięcia powinny odprowadzać do systemu emerytalnego UE część składek należnych od pracodawcy. Ponieważ Komisja nie przewidziała środków na pokrycie takich wydatków w budżetach Wspólnego Przedsięwzięcia ani nie wystąpiła formalnie o płatności, Wspólne Przedsięwzięcie CBE (podobnie jak jego poprzednik) nie odprowadziło jeszcze takich składek.</p> <p>Zgodnie z regulaminem pracowniczym⁶⁵ i wytycznymi Komisji roczna składka należna od poszczególnych wspólnych przedsięwzięć jako pracodawców powinna odpowiadać odsetkowi, jaki stanowią dochody bez dotacji z budżetu UE w całkowitych dochodach danego wspólnego przedsięwzięcia. W przypadku Wspólnego Przedsięwzięcia CBE odsetek ten sięga 2,3% (na podstawie danych za 2021 r.). Tymczasem w myśl Jednolitego Aktu Podstawowego koszty administracyjne należy podzielić równo w skali rocznej między UE i pozostałych członków. Współistnienie tych różnych przepisów rodzi ryzyko powstania odmiennych interpretacji, o różnym wpływie finansowym.</p>	<p>Wspólne Przedsięwzięcie CBE odprowadziło do systemu emerytalnego UE należne składki pracodawcy za 2022 r. w kwocie zafakturowanej przez Komisję. Roczna składka została obliczona w oparciu o wytyczne Komisji.</p> <p>Kwestia zostaje uznana za zamkniętą. Podjęcie dodatkowych działań dotyczących sprzecznych przepisów prawnych nie wchodzi w zakres kompetencji Wspólnego Przedsięwzięcia.</p>	Kwestia zamknięta

---

⁶⁵ Art. 83a.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Biotechnologicznej Europy Opartej na Obiegu Zamkniętym
(CBE)

Odpowiedź Wspólnego Przedsięwzięcia

3.7.11. Wspólne Przedsięwzięcie przyjmuje do wiadomości uwagę Europejskiego Trybunału Obrachunkowego i podejmie tę kwestię w rocznym sprawozdaniu finansowym za kolejny rok.

3.7.14. Wspólne Przedsięwzięcie przyjmuje do wiadomości uwagę Europejskiego Trybunału Obrachunkowego i podejmie tę kwestię w rocznym sprawozdaniu finansowym za kolejny rok.

3.7.16. Wspólne Przedsięwzięcie przyjmuje do wiadomości niski poziom wkładów rzeczowych wniesionych przez członków prywatnych na rzecz jego działalności operacyjnej. Sytuację tę można częściowo wytłumaczyć otwartością zaproszeń Wspólnego Przedsięwzięcia do składania wniosków, w ramach których również podmioty niebędące członkami BIC mogą ubiegać się o dotacje z BBI bez żadnego obowiązku wspierania inicjatywy Wspólnego Przedsięwzięcia wkładami rzeczowymi. Liczba wybranych wnioskodawców z BIC zmniejszyła się do minimum w przypadku trzech ostatnich zaproszeń do składania wniosków, co spowodowało znaczny spadek wkładów rzeczowych.

3.8. Wspólne Europejskie Przedsięwzięcie Kolejowe (EU-Rail)

Wstęp

3.8.1. Wspólne Europejskie Przedsięwzięcie Kolejowe (EU-Rail) z siedzibą w Brukseli zostało ustanowione w listopadzie 2021 r. w ramach programu „Horyzont Europa” na okres kończący się w dniu 31 grudnia 2031 r.⁶⁶ Wspólne Przedsięwzięcie EU-Rail zastąpiło Wspólne Przedsięwzięcie Shift2Rail (Wspólne Przedsięwzięcie S2R) ustanowione w czerwcu 2014 r. w ramach programu „Horyzont 2020” na okres do 31 grudnia 2024 r.⁶⁷

3.8.2. Wspólne Przedsięwzięcie EU-Rail jest partnerstwem publiczno-prywatnym w dziedzinie badań i innowacji w sektorze kolei. Jego członkami założycielami są UE, reprezentowana przez Komisję, i partnerzy z sektora kolejowego (w tym producenci urządzeń kolejowych, przedsiębiorstwa kolejowe, podmioty zarządzające infrastrukturą i ośrodki badawcze).

3.8.3. W tabeli 3.8.1 przedstawiono najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia.

Tabela 3.8.1 – Najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia

	2022	2021	Zmiana
Dostępny budżet – środki na płatności (mln euro) ⁽¹⁾	180,8	68,4	164%
Dostępny budżet – środki na zobowiązania (mln euro) ⁽¹⁾	171,4	13,6	1 160%
Stan zatrudnienia na dzień 31 grudnia ⁽²⁾	28	19	47%

(1) Dostępny budżet obejmuje niewykorzystane środki z poprzednich lat, które zostały ponownie ujęte w budżecie Wspólnego Przedsięwzięcia na bieżący rok, dochody przeznaczone na określony cel i środki przydzielone na następny rok.

(2) W stanie zatrudnienia uwzględniono urzędników, pracowników zatrudnionych na czas określony i pracowników kontraktowych oraz oddelegowanych ekspertów krajowych.

Źródło: dane przekazane przez Wspólne Przedsięwzięcie.

⁶⁶ Rozporządzenie Rady (UE) 2021/2085 ustanawiające wspólne przedsięwzięcia w ramach programu „Horyzont Europa”.

⁶⁷ Rozporządzenie Rady (UE) nr 642/2014 w sprawie ustanowienia Wspólnego Przedsięwzięcia Shift2Rail.

Wspólne Europejskie Przedsięwzięcie Kolejowe (EU-Rail)

3.8.4. Zmiany w wysokości budżetu Wspólnego Przedsięwzięcia widoczne w *tabeli 3.8.1* wynikają w dużej mierze z tego, na jakim etapie wdrażania są w danym roku wieloletnie programy w dziedzinie badań naukowych i innowacji. W 2022 r. Wspólne Przedsięwzięcie zaczęło wdrażanie programu „Horyzont Europa”. W związku z tym budżet na 2022 r. obejmuje środki na zobowiązania na potrzeby zaplanowanych na ten rok pierwszych zaproszeń do składania wniosków w ramach programu „Horyzont Europa”, a także środki na płatności na potrzeby powiązanych płatności zaliczkowych.

Informacje leżące u podstaw poświadczenia wiarygodności

3.8.5. W sekcji 3.1 sprawozdania opisano podejście kontrolne przyjęte przez Trybunał, podstawę do sporządzenia opinii Trybunału, zadania kierownictwa Wspólnego Przedsięwzięcia EU-Rail i osób odpowiedzialnych za zarządzanie, a także zadania Trybunału dotyczące kontroli sprawozdania finansowego i transakcji leżących u jego podstaw. Podpisy zamieszczone na s. 166 stanowią integralną część opinii.

Poświadczenie wiarygodności przedstawione przez Europejski Trybunał Obrachunkowy Parlamentowi Europejskiemu i Radzie – sprawozdanie niezależnego kontrolera

Opinia

3.8.6. Trybunał zbadał:

- a) sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia EU-Rail obejmujące sprawozdanie finansowe⁶⁸ oraz sprawozdanie z wykonania budżetu⁶⁹ za rok budżetowy zakończony 31 grudnia 2022 r.,
- b) legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tego sprawozdania, zgodnie z postanowieniami art. 287 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

⁶⁸ Sprawozdanie finansowe składa się z bilansu, sprawozdania z finansowych wyników działalności, rachunku przepływów pieniężnych, zestawienia zmian w aktywach netto oraz opisu znaczących zasad (polityki) rachunkowości i informacji dodatkowej.

⁶⁹ Sprawozdanie z wykonania budżetu obejmuje sprawozdanie, które przedstawia zbiorczo wszystkie operacje budżetowe, i informację dodatkową.

Wiarygodność rozliczeń

Opinia na temat wiarygodności rozliczeń

3.8.7. W opinii Trybunału sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia EU-Rail za rok zakończony 31 grudnia 2022 r. przedstawia rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach jego sytuację finansową na dzień 31 grudnia 2022 r. oraz wyniki transakcji, przepływy pieniężne i zmiany w aktywach netto za zakończony w tym dniu rok budżetowy, zgodnie z przepisami regulaminu finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia i z regułami rachunkowości przyjętymi przez księgowego Komisji. Reguły te opierają się na powszechnie przyjętych międzynarodowych standardach rachunkowości sektora publicznego.

Legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw rozliczeń

Dochody

Opinia na temat legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw rozliczeń

3.8.8. W opinii Trybunału dochody leżące u podstaw rozliczeń Wspólnego Przedsięwzięcia EU-Rail za rok zakończony w dniu 31 grudnia 2022 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

Płatności

Opinia na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń

3.8.9. W opinii Trybunału płatności leżące u podstaw rozliczeń Wspólnego Przedsięwzięcia EU-Rail za rok zakończony 31 grudnia 2022 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

3.8.10. Przedstawione poniżej uwagi nie podważają opinii Trybunału.

Uwagi dotyczące zarządzania budżetem

Niedostateczne informacje na temat wkładów członków na poziomie programów

3.8.11. W sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia za 2022 r. występują znaczne różnice, jeśli chodzi o kwoty wkładów uznanych w przypadku poszczególnych kategorii członków (UE, członkowie prywatni). Różnice te wynikają z faktu, że wkłady pieniężne wnoszone przez UE są zatwierdzane i uznawane w momencie wypłacenia środków Wspólnemu Przedsięwzięciu na początku wdrażania projektu, natomiast wkłady rzeczowe członków są uznawane dopiero po zatwierdzeniu kosztów poniesionych i zgłoszonych w ramach realizacji projektu. Ta rozbieżność między uznaną kwotą wkładów pieniężnych a kwotą wkładów rzeczowych nie została w wystarczającym stopniu wyjaśniona w sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia za 2022 r. Nie podano w nim bowiem informacji na temat zobowiązań prawnych członków Wspólnego Przedsięwzięcia na koniec roku w odniesieniu do podpisanych umów o udzielenie dotacji i udzielonych zamówień.

3.8.12. Poniżej Trybunał przedstawił ogólne zestawienie poziomu wkładów wniesionych przez członków w 2022 r. w podziale na programy.

Wdrażanie programu „Horyzont 2020”

3.8.13. W *tabeli 3.8.2.* przedstawiono przegląd docelowych wartości wkładów, które mają zostać wniesione przez członków Wspólnego Przedsięwzięcia na poczet programu „Horyzont 2020”, w porównaniu z poziomem wniesionych przez członków wkładów (pieniężnych i rzeczowych), które zostały uznane za zatwierdzone i zgłoszone na koniec 2022 r.

**Tabela 3.8.2 – Wkłady członków na rzecz programu „Horyzont 2020”
(w mln euro)**

Członkowie	Wkłady wniesione przez członków (zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym)				Wkłady wniesione przez członków (według stanu na 31.12.2022 r.)				
	Działalność operacyjna	Koszty administracyjne	Działalność dodatkowa ⁽¹⁾	Łącznie	Wkłady pieniężne	Zatwierdzone wkłady rzeczowe	Zgłoszone, lecz niezatwierdzone wkłady rzeczowe	Wkłady rzeczowe z tytułu działalności dodatkowej	Łącznie
UE (DG MOVE)	384,5	13,5	0,0	398,0	383,8	nie dot.	nie dot.	nie dot.	383,8
Członkowie prywatni	336,5	13,5	120,0	470,0	11,7	253,2	67,5	244,0	576,4
Łącznie	721,0	27,0	120,0	868,0	395,5	253,2	67,5	244,0	960,2

(1) Działalność dodatkowa znajduje się poza zakresem kontroli Europejskiego Trybunału Obrachunkowego.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych uzyskanych od Wspólnego Przedsięwzięcia i rozporządzenia ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie.

Wysokość zobowiązań członków sięga docelowego poziomu wkładów

3.8.14. Aby uzyskać pełen obraz tego, co udało się osiągnąć w ramach Wspólnego Przedsięwzięcia w odniesieniu do programu „Horyzont 2020”, należy również wziąć pod uwagę bieżący poziom zobowiązań operacyjnych jego członków, jeśli chodzi o podpisane umowy o udzielenie dotacji i udzielone zamówienia. Według stanu na koniec 2022 r. Wspólne Przedsięwzięcie zaciągnęło zobowiązania w wysokości 384,5 mln euro na poczet podpisanych umów o udzielenie dotacji i zamówień w ramach programu „Horyzont 2020”. Tym samym wykorzystało ono w pełni maksymalną kwotę wkładu UE na rzecz działalności operacyjnej. Około 68,2 mln euro z tej kwoty objętej zobowiązaniami (tj. 18%) pozostaje do wypłaty w nadchodzących latach na projekty, które nie zostały jeszcze ukończone. Z kolei członkowie prywatni zobowiązali się przekazać wkłady rzeczowe z tytułu działalności operacyjnej Wspólnego Przedsięwzięcia na poziomie 320,7 mln euro oraz wkłady rzeczowe z tytułu działalności dodatkowej na poziomie 244 mln euro, co odpowiada 123,7% minimalnej wartości docelowej w wysokości 456,5 mln euro. Powyższe kwoty objęte zobowiązaniami zostały w całości zgłoszone na koniec 2022 r.

Wskaźnik wykonania płatności z budżetu na 2022 r. na działania w ramach programu „Horyzont 2020” jest niższy niż w poprzednim roku, gdyż beneficjenci mierzyli się z rosnącymi kosztami i problemami z dostawami

3.8.15. Jeśli chodzi o działania w ramach programu „Horyzont 2020”, Wspólne Przedsięwzięcie nie uzyskało żadnych nowych środków na zobowiązania z tytułu działalności operacyjnej, ponieważ ostatni ogłoszony przez nie nabór wniosków zakończył się z końcem 2021 r. Wskaźnik wykorzystania środków na płatności z tytułu działalności operacyjnej Wspólnego Przedsięwzięcia, w tym niewykorzystane i przeniesione środki na płatności z tytułu działalności operacyjnej, spadł do 47% (w 2021 r. wynosił 61%). Według Wspólnego Przedsięwzięcia spadek ten wynikał z rosnących kosztów i problemów z dostawami, z jakimi mierzyli się beneficjenci w związku z kryzysem związanym z COVID-19 i wojną w Ukrainie. W związku z tym stanem rzeczy konieczne było wydłużenie czasu trwania większości projektów w ramach programu „Horyzont 2020” i przeniesienie płatności końcowych na 2023 r.

Wspólne Europejskie Przedsięwzięcie Kolejowe (EU-Rail)

Wdrażanie programu „Horyzont Europa”

3.8.16. W tabeli 3.8.3. przedstawiono przegląd docelowych wartości wkładów, które mają zostać wniesione przez członków Wspólnego Przedsięwzięcia na poczet programu „Horyzont Europa”, w porównaniu z poziomem wniesionych przez członków wkładów (pieniężnych i rzeczowych), które zostały uznane za zatwierdzone i zgłoszone na koniec 2022 r.

Tabela 3.8.3 – Wkłady członków na rzecz programu „Horyzont Europa” (w mln euro)

Członkowie	Wkłady wniesione przez członków (zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym)			Wkłady wniesione przez członków (według stanu na 31.12.2022 r.)			
	Działalność operacyjna	Koszty administracyjne	łącznie	Wkłady pieniężne	Zatwierdzone wkłady rzeczowe ⁽¹⁾	Zgłoszone, lecz niezatwierdzone wkłady rzeczowe	łącznie
UE (DG RTD)	576,0	24,0	600,0	108,9	nie dot.	nie dot.	108,9
Członkowie prywatni	576,0	24,0	600,0	3,5	0,0	4,5	8,0
łącznie	1 152,0	48,0	1 200,0	112,4	0,0	4,5	116,9

(1) Obejmują wkłady rzeczowe z tytułu działalności operacyjnej oraz wkłady rzeczowe z tytułu działalności dodatkowej.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych uzyskanych od Wspólnego Przedsięwzięcia i rozporządzenia ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie.

3.8.17. W 2022 r. Komisja wniosła wkłady pieniężne w wysokości 108,9 mln euro. Wspólne Przedsięwzięcie pomyślnie zakończyło dwa pierwsze nabory wniosków w ramach programu „Horyzont Europa” i niemal w pełni wykorzystało część wkładu przeznaczoną na działalność operacyjną w wysokości 107,5 mln euro na płatności zaliczkowe w ramach pierwszych umów o udzielenie dotacji zawartych w ramach programu.

Uwagi dotyczące systemów zarządzania i kontroli

3.8.18. Jeśli chodzi o wydatki w ramach programów „Horyzont 2020” i „Horyzont Europa”, za audyty *ex post* odpowiada Wspólna Służba Audytu DG RTD Komisji. Wspólne Przedsięwzięcie poinformowało o reprezentatywnym poziomie błędów wynoszącym 2,2% i poziomie błędów rezydualnego sięgającym 1,3%⁷⁰ w wydatkach w ramach programu „Horyzont 2020” (rozliczenia i płatności końcowe). Co się tyczy programu „Horyzont Europa”, nie przeprowadzono dotychczas audytów *ex post*, ponieważ pierwsze płatności okresowe są planowane dopiero na 2024 r.

⁷⁰ Skonsolidowane roczne sprawozdanie z działalności Wspólnego Przedsięwzięcia EU-Rail za 2022 r., rozdział 4.1.1.

Wspólne Europejskie Przedsięwzięcie Kolejowe (EU-Rail)

3.8.19. W ramach oceny mechanizmów kontroli mających zastosowanie do płatności z tytułu działalności operacyjnej Wspólnego Przedsięwzięcia Trybunał zbadał losowo dobraną próbę płatności z programu „Horyzont 2020” dokonanych w 2022 r. na poziomie beneficjentów końcowych⁷¹. W jednym przypadku Trybunał wykrył i skwantyfikował poważny błąd wynikający z zawyżenia kosztów osobowych, spowodowany tym, że beneficjent uwzględnił koszty pośrednie w podstawie służącej do obliczenia stawek kosztów jednostkowych miejsc powstawania kosztów. Tego rodzaju koszty są jednak objęte stawką zryczałtowaną w wysokości 25% w ramach kosztów pośrednich.

Monitorowanie działań podjętych w związku z uwagami z ubiegłych lat

3.8.20. Przegląd działań naprawczych podjętych w wyniku uwag zgłoszonych przez Trybunał w ubiegłych latach przedstawiono w [załączniku](#).

---

⁷¹ W przypadku transakcji płatniczych z tytułu umów o udzielenie dotacji skontrolowanych u beneficjentów próg, powyżej którego zgłasza się błędy kwantyfikowalne, wynosi 1% kosztów objętych kontrolą.

Wspólne Europejskie Przedsięwzięcie Kolejowe (EU-Rail)

Załącznik – Monitorowanie działań podjętych w związku z uwagami z ubiegłych lat

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze lub inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału (kwestia otwarta / zamknięta)
1	2021	<p>Od stycznia 2016 r. wspólne przedsięwzięcia powinny odprowadzać do systemu emerytalnego UE część składek należnych od pracodawcy. Ponieważ Komisja nie przewidziała środków na pokrycie takich wydatków w budżetach Wspólnego Przedsięwzięcia ani nie wystąpiła formalnie o płatności, Wspólne Przedsięwzięcie EU-Rail (podobnie jak jego poprzednik) nie odprowadziło jeszcze takich składek.</p> <p>Zgodnie z regulaminem pracowniczym⁷² i wytycznymi Komisji roczna składka należna od poszczególnych wspólnych przedsięwzięć jako pracodawców powinna odpowiadać odsetkowi, jaki stanowią dochody bez dotacji z budżetu UE w całkowitych dochodach danego wspólnego przedsięwzięcia. W przypadku Wspólnego Przedsięwzięcia EU-Rail odsetek ten sięga 3,8% (na podstawie danych za 2021 r.). Tymczasem w myśl Jednolitego Aktu Podstawowego koszty administracyjne należy podzielić równo</p>	<p>Wspólne Przedsięwzięcie EU-Rail odprowadziło do systemu emerytalnego UE należne składki pracodawcy za 2022 r. w kwocie zafakturowanej przez Komisję. Roczna składka została obliczona w oparciu o wytyczne Komisji.</p> <p>Kwestia zostaje uznana za zamkniętą. Podjęcie dodatkowych działań dotyczących sprzecznych przepisów prawnych nie</p>	Kwestia zamknięta

⁷² Art. 83a.

Wspólne Europejskie Przedsięwzięcie Kolejowe (EU-Rail)

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze lub inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału (kwestia otwarta / zamknięta)
		w skali rocznej między UE i pozostałych członków. Współistnienie tych różnych przepisów rodzi ryzyko powstania odmiennych interpretacji, o różnym wpływie finansowym.	wchodzi w zakres kompetencji Wspólnego Przedsięwzięcia.	
2	2021	Wskaźnik wykorzystania środków z budżetu na płatności operacyjne Wspólnego Przedsięwzięcia na 2021 r., w tym na niewykorzystane i przeniesione zobowiązania na płatności operacyjne, spadł do 61% (w 2020 r. – 76%). Przyczyną tego stanu rzeczy był głównie fakt, że sprawozdania techniczne beneficjentów wykazywały się niewystarczającą jakością. Ponadto konieczne było wystąpienie do beneficjentów o dodatkowe dowody potwierdzające osiągnięcie rezultatów projektów, a opóźnienie w przypadku jednego beneficjenta ma wpływ na wypłatę całej płatności ryczałtowej.	Sytuację na koniec 2022 r. przedstawiono w pkt 3.8.15 . W 2022 r. Wspólne Przedsięwzięcie opracowało plan działania na rzecz poprawy sprawozdawczości finansowej beneficjentów.	Kwestia otwarta

Odpowiedź Wspólnego Przedsięwzięcia

3.8.11. Wspólne Przedsięwzięcie przyjmuje do wiadomości uwagę Europejskiego Trybunału Obrachunkowego i odniesie się do tej kwestii w sprawozdaniu finansowym za kolejny rok.

3.8.15. Jak wspomniano w zeszłorocznym raporcie rocznym, przedłużenia projektów zostały przyznane ze względu na wpływ pandemii COVID-19. W niektórych przypadkach beneficjenci musieli skorygować niewystarczające raporty techniczne/dostawy lub przedstawić dodatkowe dowody potwierdzające rezultaty projektu. W związku z tym niektóre płatności okresowe i końcowe w ramach programu „Horyzont 2020” Wspólnego Przedsięwzięcia musiały zostać odroczone, ale zakończenie programu jest nadal planowane na koniec 2024 r. Aby w jak największym stopniu ograniczyć opóźnienia w działaniach technicznych w 2021 r., które zostały potwierdzone w 2022 r., Wspólne Przedsięwzięcie wraz z członkami prywatnymi wdrożyło plan działania w celu realizacji płatności w wysokości 36,6 mln EUR. Ten plan działania, który jest obecnie wdrażany, został zatwierdzony przez radę zarządzającą Wspólnego Przedsięwzięcia w kwietniu 2023 r. i zmieniony w czerwcu 2023 r. Jego powodzenie zależy również od zdolności projektów do uzyskania oczekiwanych wyników wysokiej jakości.

3.9. Wspólne Przedsięwzięcie w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali (EuroHPC)

Wstęp

3.9.1. Wspólne Przedsięwzięcie w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali (EuroHPC) z siedzibą w Luksemburgu zostało ustanowione w październiku 2018 r. na okres do 31 grudnia 2026 r.⁷³ W lipcu 2021 r. Rada przyjęła nowe rozporządzenie ustanawiające, w którym wydłużono czas trwania Wspólnego Przedsięwzięcia do dnia 31 grudnia 2033 r. w ramach programu realizowanego w wieloletnich ramach finansowych (WRF) na lata 2021–2027⁷⁴.

3.9.2. Wspólne Przedsięwzięcie EuroHPC jest partnerstwem publiczno-prywatnym, które umożliwia połączenie zasobów UE, państw uczestniczących i uczestników prywatnych w celu rozwoju i wdrażania obliczeń wielkiej skali w Europie. Jego uczestnikami są UE, reprezentowana przez Komisję, państwa uczestniczące oraz trzech uczestników prywatnych: Europejska Platforma Technologiczna na rzecz obliczeń wielkiej skali, stowarzyszenie Big Data Value Association i Europejskie Konsorcjum Przemysłu Kwantowego.

---

⁷³ Rozporządzenie Rady (UE) 2018/1488 w sprawie ustanowienia Wspólnego Przedsięwzięcia w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali.

⁷⁴ Rozporządzenie Rady (UE) 2021/1173 w sprawie ustanowienia Wspólnego Przedsięwzięcia w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali i uchylające rozporządzenie (UE) 2018/1488.

Wspólne Przedsięwzięcie w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali (EuroHPC)

3.9.3. W *tabeli 3.9.1* przedstawiono najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia.

Tabela 3.9.1 – Najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia

	2022	2021	Zmiana
Dostępny budżet – środki na płatności (mln euro) ⁽¹⁾	629,9	348,2	81%
Dostępny budżet – środki na zobowiązania (mln euro) ⁽¹⁾	1 374,5	753,4	82%
Stan zatrudnienia na dzień 31 grudnia ⁽²⁾	23	15	53%

(1) Dostępny budżet obejmuje niewykorzystane środki z poprzednich lat, które zostały ponownie ujęte w budżecie Wspólnego Przedsięwzięcia na bieżący rok, dochody przeznaczone na określony cel i środki przydzielone na następny rok.

(2) W stanie zatrudnienia uwzględniono urzędników, pracowników zatrudnionych na czas określony i pracowników kontraktowych oraz oddelegowanych ekspertów krajowych.

Źródło: dane przekazane przez Wspólne Przedsięwzięcie.

3.9.4. Zmiany w wysokości budżetu Wspólnego Przedsięwzięcia widoczne w *tabeli 3.9.1* wynikają w dużej mierze z tego, na jakim etapie wdrażania są w danym roku wieloletnie programy w dziedzinie badań naukowych i innowacji. W 2022 r. Wspólne Przedsięwzięcie zaczęło wdrażanie programów „Horyzont Europa” i „Cyfrowa Europa”. W związku z tym budżet na 2022 r. obejmuje środki na zobowiązania na potrzeby zaplanowanych na ten rok pierwszych zaproszeń do składania wniosków i zamówień w ramach tych programów, a także środki na płatności na potrzeby powiązanych płatności zaliczkowych.

Informacje leżące u podstaw poświadczenia wiarygodności

3.9.5. W sekcji 3.1 sprawozdania opisano podejście kontrolne przyjęte przez Trybunał, podstawę do sporządzenia opinii Trybunału, zadania kierownictwa Wspólnego Przedsięwzięcia EuroHPC i osób odpowiedzialnych za zarządzanie, a także zadania Trybunału dotyczące kontroli sprawozdania finansowego i transakcji leżących u jego podstaw. Podpisy zamieszczone na s. 166 stanowią integralną część opinii.

Poświadczenie wiarygodności przedstawione przez Europejski Trybunał Obrachunkowy Parlamentowi Europejskiemu i Radzie – sprawozdanie niezależnego kontrolera

Opinia

3.9.6. Trybunał zbadał:

- a) sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia EuroHPC obejmujące sprawozdanie finansowe⁷⁵ oraz sprawozdanie z wykonania budżetu⁷⁶ za rok budżetowy zakończony 31 grudnia 2022 r.,
- b) legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tego sprawozdania, zgodnie z postanowieniami art. 287 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

Wiarygodność rozliczeń

Opinia na temat wiarygodności rozliczeń

3.9.7. W opinii Trybunału sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia EuroHPC za rok zakończony 31 grudnia 2022 r. przedstawia rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach jego sytuację finansową na dzień 31 grudnia 2022 r. oraz wyniki transakcji, przepływy pieniężne i zmiany w aktywach netto za zakończony w tym dniu rok budżetowy, zgodnie z przepisami regulaminu finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia i z regułami rachunkowości przyjętymi przez księgowego Komisji. Reguły te opierają się na powszechnie przyjętych międzynarodowych standardach rachunkowości sektora publicznego.

---

⁷⁵ Sprawozdanie finansowe składa się z bilansu, sprawozdania z finansowych wyników działalności, rachunku przepływów pieniężnych, zestawienia zmian w aktywach netto oraz opisu znaczących zasad (polityki) rachunkowości i informacji dodatkowej.

⁷⁶ Sprawozdanie z wykonania budżetu obejmuje sprawozdanie, które przedstawia zbiorczo wszystkie operacje budżetowe, i informację dodatkową.

Legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw rozliczeń

Dochody

Opinia na temat legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw rozliczeń

3.9.8. W opinii Trybunału dochody leżące u podstaw rozliczeń Wspólnego Przedsięwzięcia EuroHPC za rok zakończony w dniu 31 grudnia 2022 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

Płatności

Opinia na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń

3.9.9. W opinii Trybunału płatności leżące u podstaw rozliczeń Wspólnego Przedsięwzięcia EuroHPC za rok zakończony 31 grudnia 2022 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

3.9.10. Przedstawione poniżej uwagi nie podważają opinii Trybunału.

Uwagi dotyczące zarządzania budżetem

Niedostateczne informacje na temat wkładów uczestników na poziomie programów

3.9.11. W sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia za 2022 r. występują znaczne różnice, jeśli chodzi o kwoty wkładów uznanych w przypadku poszczególnych kategorii uczestników (UE, uczestnicy prywatni). Różnice te wynikają z faktu, że wkłady pieniężne wnoszone przez UE są zatwierdzane i uznawane w momencie wypłacenia środków Wspólnemu Przedsięwzięciu na początku wdrażania projektu, natomiast wkłady rzeczowe uczestników są uznawane dopiero po zatwierdzeniu kosztów poniesionych i zgłoszonych w ramach realizacji projektu. Ta rozbieżność między uznaną kwotą wkładów pieniężnych a kwotą wkładów rzeczowych nie została w wystarczającym stopniu wyjaśniona w sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia za 2022 r. Nie podano w nim bowiem informacji na temat zobowiązań prawnych członków Wspólnego Przedsięwzięcia na koniec roku w odniesieniu do podpisanych umów o udzielenie dotacji i udzielonych zamówień.

Wspólne Przedsięwzięcie w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali (EuroHPC)

3.9.12. W sprawozdaniu finansowym za 2022 r. Wspólne Przedsięwzięcie nie podało ważnych informacji dotyczących wkładów uczestników na poziomie programów, istotnych dla ukazania pełnych osiągnięć Wspólnego Przedsięwzięcia na koniec roku. W szczególności Wspólne Przedsięwzięcie nie porównało kwot wkładów wniesionych przez poszczególne kategorie uczestników w ramach poszczególnych programów według stanu na koniec roku z docelowymi wartościami wkładów przewidzianymi dla danego programu.

3.9.13. Poniżej Trybunał przedstawił ogólne zestawienie poziomu wkładów wniesionych przez uczestników w 2022 r. w podziale na programy.

Wdrażanie programu „Horyzont 2020” i instrumentu „Łącząc Europę 1” (CEF 1)

3.9.14. W tabeli 3.9.2. przedstawiono przegląd docelowych wartości wkładów, które mają zostać wniesione przez uczestników Wspólnego Przedsięwzięcia na poczet programu „Horyzont 2020” i instrumentu CEF 1, w porównaniu z poziomem wniesionych przez uczestników wkładów (pieniężnych i rzeczowych), które zostały uznane za zatwierdzone i zgłoszone na koniec 2022 r.

Tabela 3.9.2 – Wkłady uczestników na rzecz programu „Horyzont 2020” i instrumentu CEF 1 (w mln euro)

Uczestnicy	Wkłady wniesione przez uczestników (zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym)				Wkłady wniesione przez uczestników (według stanu na 31.12.2022 r.)				
	Działalność operacyjna	Koszty administracyjne	Działalność dodatkowa ⁽²⁾	łącznie	Wkłady pieniężne	Zatwierdzone wkłady rzeczowe	Zgłoszone, lecz niezatwierdzone wkłady rzeczowe	Wkłady rzeczowe z tytułu działalności dodatkowej	łącznie
UE (DG CNECT) ⁽¹⁾	526,0	10,0	nie dot.	536,0	377,0	nie dot.	nie dot.	nie dot.	377,0
Państwa uczestniczące ⁽³⁾	476,0	10,0	nie dot.	486,0	124,8	0,0	38,0	nie dot.	162,8
Uczestnicy prywatni ⁽³⁾	420,0	2,0	nie dot.	422,0	0,0	0,0	11,0	nie dot.	11,0
łącznie	1 422,0	22,0	nie dot.	1 444,0	501,8	0,0	49,0	nie dot.	550,8

(1) Wkład finansowy UE obejmuje 100 mln euro z instrumentu „Łącząc Europę 1”.

(2) Działalność dodatkowa znajduje się poza zakresem kontroli Europejskiego Trybunału Obrachunkowego.

(3) W nowym rozporządzeniu ustanawiającym zniesiono obowiązek państw uczestniczących i uczestników prywatnych do wnoszenia wkładu na pokrycie kosztów administracyjnych.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych uzyskanych od Wspólnego Przedsięwzięcia i rozporządzenia ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie.

Uczestnicy prywatni nie wnoszą wkładów na poziomie minimalnej wartości docelowej do końca okresu wdrażania programu

3.9.15. Aby uzyskać pełen obraz tego, co udało się osiągnąć w ramach Wspólnego Przedsięwzięcia w odniesieniu do programu „Horyzont 2020” i instrumentu CEF 1, należy również wziąć pod uwagę bieżący poziom zobowiązań operacyjnych jego uczestników, jeśli chodzi o podpisane umowy o udzielenie dotacji i udzielone zamówienia. Według stanu na koniec 2022 r. Wspólne Przedsięwzięcie zaciągnęło zobowiązania w wysokości 526 mln euro na poczet podpisanych umów o udzielenie dotacji i zamówień w ramach programu „Horyzont 2020” i instrumentu CEF 1. Tym samym wykorzystało ono w pełni maksymalną kwotę wkładu

Wspólne Przedsięwzięcie w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali (EuroHPC)

UE na rzecz działalności operacyjnej. Około 266,3 mln euro z tej kwoty (tj. 50,6%) pozostaje do wypłaty w nadchodzących latach na projekty, które nie zostały jeszcze ukończone.

3.9.16. Według stanu na koniec 2022 r. państwa uczestniczące podpisały zobowiązania umowne na kwotę 447,3 mln euro na poczet działań realizowanych w ramach programu „Horyzont 2020” i instrumentu CEF 1. W odniesieniu do tych zobowiązań zadeklarowały one, że wniosą wkłady finansowe na rzecz Wspólnego Przedsięwzięcia w wysokości 124,8 mln euro na zakup zamówionych przez nie superkomputerów przedeksaskalowych. Wniosą również 38 mln euro wkładów rzeczowych związanych z kosztami operacyjnymi jednostek przyjmujących. Ponadto państwa uczestniczące wypłaciły 48,2 mln euro bezpośrednio wykonawcom superkomputerów petaskalowych, które są zamawiane wspólnie przez Wspólne Przedsięwzięcie i państwa uczestniczące. Pozostała różnica między zobowiązaniami a zadeklarowanymi wkładami wynika z faktu, że państwa uczestniczące uznają swoje koszty i zgłaszają je Wspólnemu Przedsięwzięciu dopiero po zakończeniu projektów w ramach programu „Horyzont 2020”, w których biorą udział.

3.9.17. Niemniej pod koniec 2022 r. jedynie kwota 11 mln euro została objęta zobowiązaniami i zgłoszona przez uczestników prywatnych w charakterze wkładów rzeczowych na poczet projektów w ramach programu „Horyzont 2020”. Jest to kwota znacznie poniżej minimalnej wartości docelowej w wysokości 420 mln euro określonej w rozporządzeniu ustanawiającym Wspólne Przedsięwzięcie, która ma zostać osiągnięta przez uczestników prywatnych do końca programu. Trybunał ustalił, że obecne rozwiązania Wspólnego Przedsięwzięcia w zakresie finansowania działań związanych z dotacjami umożliwiają uczestnikom prywatnym wniesienie wkładów rzeczowych na poczet tylko jednego rodzaju projektów (tj. projektów innowacyjnych, na które przypada 30% kosztów projektu). W rezultacie rozwiązania te nie zapewniły wniesienia przez uczestników prywatnych wkładów rzeczowych na poziomie określonym w rozporządzeniu ustanawiającym Wspólne Przedsięwzięcie w odniesieniu do programu „Horyzont 2020”.

Wspólne Przedsięwzięcie w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali (EuroHPC)

Wdrażanie programów „Horyzont Europa” i „Cyfrowa Europa” oraz instrumentu „Łącząc Europę 2” (CEF 2)

3.9.18. W [tabeli 3.9.3.](#) przedstawiono przegląd docelowych wartości wkładów, które mają zostać wniesione przez uczestników Wspólnego Przedsięwzięcia na poczet programów badawczych w WRF na lata 2021–2027, w porównaniu z poziomem wniesionych przez uczestników wkładów (pieniężnych i rzeczowych) uznanych na koniec 2022 r.

Tabela 3.9.3 – Wkłady uczestników na rzecz programów „Horyzont Europa” i „Europa cyfrowa” oraz CEF 2 (w mln euro)

Uczestnicy	Wkłady wniesione przez uczestników (zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym)			Wkłady wniesione przez uczestników (według stanu na 31.12.2022 r.)			
	Działalność operacyjna	Koszty administracyjne	łącznie	Wkłady pieniężne	Zatwierdzone wkłady rzeczowe ⁽²⁾	Zgłoszone, lecz niezatwierdzone wkłady rzeczowe	łącznie
UE (DG CNCT) ⁽¹⁾	2 989,3	92,0	3 081,3	338,0	nie dot.	nie dot.	338,0
Państwa uczestniczące	2 989,3	0,0	2 989,3	63,2	0,0	0,0	63,2
Uczestnicy prywatni	900,0	0,0	900,0	0,0	0,0	0,0	0,0
łącznie	6 878,6	92,0	6 970,6	401,2	0,0	0,0	401,2

(1) Wkład finansowy UE obejmuje: a) do 900 mln euro z programu „Horyzont Europa”; b) do 1 981,3 mln euro z programu „Cyfrowa Europa”; c) do 200 mln euro z instrumentu „Łącząc Europę 2”.

(2) Obejmują wyłącznie wkłady rzeczowe z tytułu działalności operacyjnej.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych uzyskanych od Wspólnego Przedsięwzięcia i rozporządzenia ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie.

3.9.19. W lipcu 2021 r. Rada przyjęła nowe rozporządzenie ustanawiające EuroHPC. Zgodnie z jego zapisami Wspólne Przedsięwzięcie będzie miało zrealizować projekty na kwotę 7 mld euro, z czego 3 mld euro ma zostać pozyskane od państw uczestniczących, a 900 mln euro od uczestników prywatnych w postaci wkładów pieniężnych i rzeczowych. Stanowi to znaczny wzrost w porównaniu z poprzednimi WRF o około 1,4 mld euro (zob. [tabela 3.9.2](#)). Jako że rozwiązania przyjęte przez Wspólne Przedsięwzięcie w zakresie finansowania (zob. pkt [3.9.17](#)) pozostają takie same w WRF na lata 2021–2027, istnieje wysokie ryzyko, że Wspólne Przedsięwzięcie nie osiągnie wartości docelowych dotyczących wkładów uczestników prywatnych określonych w nowym rozporządzeniu ustanawiającym.

Powolny proces nabywania superkomputerów poskutkowało opóźnieniami i niskim wskaźnikiem wykonania budżetu operacyjnego na 2022 r.

3.9.20. Powolny proces nabywania superkomputerów poważnie zakłócił wykonanie budżetu operacyjnego. Wskaźniki wykorzystania środków na zobowiązania i środków na płatności z tytułu działalności operacyjnej wyniosły odpowiednio 79% i 24%. Niższy wskaźnik wykonania budżetu na zobowiązania z tytułu działalności operacyjnej wynikał z faktu, że Wspólne Przedsięwzięcie nie mogło podjąć istotnego zobowiązania globalnego związanego

Wspólne Przedsięwzięcie w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali (EuroHPC)

z umową o przyjęcie komputera eksaskalowego ze względu na opóźnienia w negocjacjach z państwem uczestniczącym i konsorcjum przyjmującym. Główną przyczyną niskiego wskaźnika wykonania budżetu na płatności z tytułu działalności operacyjnej były: opóźnienia w ukończeniu superkomputerów przedeksaskalowych, co uniemożliwiło płatności okresowe związane z dotacjami na działalność Wspólnego Przedsięwzięcia; opóźnienia w udzielaniu zamówień na superkomputery, co uniemożliwiło dokonanie powiązanych płatności zaliczkowych; przełożenie na 2023 r. zaproszenia do składania wniosków w ramach instrumentu „Łącząc Europę 2” dotyczącego hipertężności ze względu na konieczność przeprowadzenia wstępnej analizy; opóźnienia w przedkładaniu przez beneficjentów zestawień wydatków poniesionych w ramach prowadzonych prac badawczych.

Niski wskaźnik wykonania budżetu administracyjnego na 2022 r.

3.9.21. W 2022 r. Wspólne Przedsięwzięcie wykorzystało jedynie 45% środków na zobowiązania administracyjne i 37% środków na płatności administracyjne. Te niskie wskaźniki wykonania wynikają głównie z tego, że Wspólne Przedsięwzięcie nie było w stanie zrealizować ambitnego planu zatrudnienia na 2022 r., a przy planowaniu budżetu na 2022 r. nie uwzględniło w wystarczającym stopniu przeniesienia znacznych kwot niewykorzystanych środków na płatności z poprzednich lat.

Uwagi dotyczące systemów zarządzania i kontroli

3.9.22. Jeśli chodzi o wydatki współfinansowane w ramach programów „Horyzont 2020” i „Horyzont Europa”, za audyty *ex post* odpowiada Wspólna Służba Audytu DG RTD Komisji. Wspólne Przedsięwzięcie poinformowało o reprezentatywnym poziomie błędów wynoszącym 2,3% i poziomie błędów rezydualnego sięgającym 1,9%⁷⁷ w wydatkach współfinansowanych w ramach programu „Horyzont 2020” (rozliczenia i płatności końcowe). W systemie kontroli wewnętrznej Wspólnego Przedsięwzięcia nie przewidziano dotąd specjalnych audytów *ex post* w odniesieniu do współfinansowanych w ramach instrumentu „Łącząc Europę” wydatków na zakup superkomputerów. Co się tyczy programu „Horyzont Europa”, nie przeprowadzono dotychczas audytów *ex post*, ponieważ pierwsze płatności okresowe są planowane dopiero na 2024 r.

3.9.23. W ramach oceny mechanizmów kontroli mających zastosowanie do płatności z tytułu działalności operacyjnej Wspólnego Przedsięwzięcia Trybunał zbadał losowo dobraną próbę płatności z programu „Horyzont 2020” dokonanych w 2022 r. na poziomie

---

⁷⁷ Skonsolidowane roczne sprawozdanie z działalności Wspólnego Przedsięwzięcia EuroHPC za 2022 r., rozdział 4.1.

Wspólne Przedsięwzięcie w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali (EuroHPC)

beneficjentów końcowych⁷⁸. W jednym przypadku Trybunał wykrył niekwantyfikowalne uchybienie systemowe w stosowanym przez beneficjenta systemie rejestrowania czasu pracy.

Uwagi dotyczące innych kwestii

Wspólne Przedsięwzięcie nie osiągnęło celu w zakresie zatrudnienia na 2022 r.

3.9.24. Aby wykorzystać środki w wysokości około 7 mld euro w ramach nowych WRF na lata 2021–2027, Wspólne Przedsięwzięcie otrzymało na koniec 2021 r. 39 dodatkowych stanowisk, które mają zostać obsadzone do 2023 r. (30 stanowisk do końca 2022 r. i kolejnych dziewięć do końca 2023 r.). Według stanu na koniec 2022 r. Wspólne Przedsięwzięcie zwiększyło jednak liczbę pracowników z 15 do 23. Do połowy 2023 r. Wspólne Przedsięwzięcie zatrudniło kolejnych 12 pracowników w wyniku naborów ogłoszonych w 2022 r. Nabory na stanowiska kierownika ds. strategii i zarządzania oraz kierownika ds. administracji i finansów rozpoczęto – odpowiednio – dopiero pod koniec 2022 r. i w pierwszej połowie 2023 r.

3.9.25. W 2022 r. Służba Audytu Wewnętrznego Komisji przeprowadziła ograniczony przegląd zarządzania zasobami ludzkimi we Wspólnym Przedsięwzięciu. Jeżeli chodzi o planowanie zatrudnienia, w przeglądzie stwierdzono, że Wspólne Przedsięwzięcie nie przeprowadziło udokumentowanej analizy potrzebnych zasobów w oparciu o solidną ocenę *ex ante* obciążenia pracą, co pozwoliłoby lepiej określić priorytety na potrzeby planowanych naborów. W rezultacie w grudniu 2022 r. Wspólne Przedsięwzięcie opracowało plan działania, który Służba Audytu Wewnętrznego uznała za odpowiedni.

3.9.26. Wspólne Przedsięwzięcie nie osiągnęło celu zakładającego zatrudnienie 30 nowych pracowników do końca 2022 r., w tym obsadzenie dwóch ważnych stanowisk kierowniczych, i wciąż nie zrealizowało celu przewidującego przyjęcie 39 nowych pracowników do końca 2023 r.

Monitorowanie działań podjętych w związku z uwagami z ubiegłych lat

3.9.27. Przegląd działań naprawczych podjętych w wyniku uwag zgłoszonych przez Trybunał w ubiegłych latach przedstawiono w [załączniku](#).

---

⁷⁸ W przypadku transakcji płatniczych z tytułu umów o udzielenie dotacji skontrolowanych u beneficjentów próg, powyżej którego zgłasza się błędy kwantyfikowalne, wynosi 1% kosztów objętych kontrolą.

Załącznik – Monitorowanie działań podjętych w związku z uwagami z ubiegłych lat

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze lub inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału (kwestia otwarta / zamknięta)
1	2020	Według stanu na koniec 2020 r. Wspólne Przedsięwzięcie nie opracowało wiarygodnych procedur zatwierdzania i poświadczania wkładów rzeczowych ani nie ustanowiło odpowiedniej procedury księgowej na potrzeby uznawania tych wkładów. Taka sytuacja sprawia, że Wspólne Przedsięwzięcie nie ma możliwości zarządzania tymi wkładami, ich monitorowania oraz prowadzenia sprawozdawczości na temat osiągnięcia minimalnego poziomu wkładów rzeczowych.	W 2022 r. Wspólne Przedsięwzięcie nie potraktowało priorytetowo wdrożenia procedur poświadczania i procedury księgowej na potrzeby wkładów rzeczowych, ponieważ będą one wymagane dopiero w momencie zakończenia trwających projektów w ramach programu „Horyzont 2020”.	Kwestia otwarta
2	2021	Od stycznia 2016 r. wspólne przedsięwzięcia powinny odprowadzać do systemu emerytalnego UE część składek należnych od pracodawcy. Ponieważ Komisja nie przewidziała środków na pokrycie takich wydatków w budżetach wspólnych przedsięwzięć ani nie wystąpiła formalnie o płatności, Wspólne	Wspólne Przedsięwzięcie EuroHPC odprowadziło do systemu emerytalnego UE należne składki pracodawcy za 2022 r. w kwocie zafakturowanej przez	Kwestia zamknięta

Wspólne Przedsięwzięcie w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali (EuroHPC)

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze lub inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału (kwestia otwarta / zamknięta)
		<p>Przedsięwzięcie EuroHPC nie odprowadziło jeszcze takich składek.</p> <p>Zgodnie z regulaminem pracowniczym⁷⁹ i wytycznymi Komisji roczna składka należna od poszczególnych wspólnych przedsięwzięć jako pracodawców powinna odpowiadać odsetkowi, jaki stanowią dochody bez dotacji z budżetu UE w całkowitych dochodach danego wspólnego przedsięwzięcia. W przypadku EuroHPC odsetek ten wynosi 41,2%. Tymczasem w myśl statutu Wspólnego Przedsięwzięcia EuroHPC UE powinna pokrywać 100% jego kosztów administracyjnych. Współistnienie tych różnych przepisów rodzi ryzyko powstania odmiennych interpretacji, o różnym wpływie finansowym.</p>	<p>Komisję. Roczna składka została obliczona w oparciu o wytyczne Komisji.</p> <p>Kwestia zostaje uznana za zamkniętą. Podjęcie dodatkowych działań dotyczących sprzecznych przepisów prawnych nie wchodzi w zakres kompetencji Wspólnego Przedsięwzięcia.</p>	
3	2021	<p>Na koniec 2021 r. uczestnicy prywatni zgłosili wkłady rzeczowe w wysokości jedynie 4,2 mln euro. Istnieje zatem duże ryzyko, że do końca okresu wdrażania projektów finansowanych z dotacji Wspólne Przedsięwzięcie nie osiągnie wartości docelowej zakładającej wkłady uczestników prywatnych na poziomie 420 mln euro, którą określono w rozporządzeniu ustanawiającym Wspólne Przedsięwzięcie.</p>	<p>Na koniec 2022 r. wkłady uczestników z sektora prywatnego wzrosły jedynie do poziomu 11 mln euro (zob. pkt 3.9.15–3.9.17).</p>	Kwestia otwarta
4	2021	<p>Jeśli chodzi o wykonanie budżetu Wspólnego Przedsięwzięcia na 2021 r. dostępnego na projekty operacyjne, wskaźniki</p>	<p>W 2022 r. powolny proces nabywania</p>	Kwestia otwarta

⁷⁹ Art. 83a.

Wspólne Przedsięwzięcie w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali (EuroHPC)

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze lub inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału (kwestia otwarta / zamknięta)
		wykorzystania środków na zobowiązania i płatności z tytułu działalności operacyjnej (tytuł 3) wyniosły odpowiednio 2% i 47%. Przyczyną tego bardzo niskiego wskaźnika wykorzystania w przypadku środków na zobowiązania jest głównie opóźnione rozpoczęcie działalności (w lipcu 2021 r.) przez Wspólne Przedsięwzięcie w nowych WRF na lata 2021–2027, a także przekazanie w grudniu 2021 r. przez Komisję i państwa uczestniczące środków w wysokości 700 mln euro na rzecz Wspólnego Przedsięwzięcia. Kolejnym czynnikiem, który przyczynił się do niskiego wskaźnika wykorzystania, są też opóźnienia po stronie jednostek przyjmujących i trudności z dostawą kluczowych komponentów.	superkomputerów przez Wspólne Przedsięwzięcie poważnie zakłócił wykonanie budżetu operacyjnego (zob. pkt 3.9.20).	
5	2020, 2021	Jeśli chodzi o środki na zobowiązania i płatności administracyjne (tytuły 1 i 2), na etapie planowania budżetu administracyjnego Wspólne Przedsięwzięcie nie uwzględniło w wystarczającym stopniu realokacji znacznych kwot niewykorzystanych środków na płatności z poprzednich lat. Ponadto w przypadku żadnego z tytułów budżetowych przesunięte środki budżetowe z poprzednich lat nie zostały wykorzystane, zanim rozpoczęto wykorzystywać nowe środki z bieżącego roku.	W 2022 r. sytuacja nie zmieniła się w tym względzie (zob. pkt 3.9.21).	Kwestia otwarta
6	2020, 2021	W 2020 r. Wspólne Przedsięwzięcie opracowało plan działania, tak aby w 2021 r. wdrożyć pozostałe działania przewidziane w 17 zasadach kontroli wewnętrznej, na których opierają się	Pod koniec 2022 r. plan działania z 2020 r. nie został jeszcze zrealizowany.	Kwestia otwarta

Wspólne Przedsięwzięcie w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali (EuroHPC)

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze lub inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału (kwestia otwarta / zamknięta)
		ramy kontroli wewnętrznej Komisji. Niemniej jednak ze względu na brak kluczowych stanowisk administracyjnych Wspólne Przedsięwzięcie nie zatwierdziło dotychczas szeregu ważnych działań w zakresie kontroli wewnętrznej w terminach określonych w planie działania i przypadających na 2021 r. Wspomniane wyżej opóźnienia oznaczają dla Wspólnego Przedsięwzięcia większe ryzyko dotyczące kontroli wewnętrznych w 2021 r.	W 2023 r. zatrudniono urzędnika ds. kontroli wewnętrznej, który nadzoruje ten proces.	
7	2021	Komisja nie oszacowała, jakie dodatkowe zasoby będą potrzebne, aby wdrożyć zaplanowany centralny system zarządzania wkładami finansowymi. Zasoby te nie zostały również przewidziane we wstępnych szacunkach zasobów kadrowych Wspólnego Przedsięwzięcia na potrzeby wdrożenia nowego programu Wspólnego Przedsięwzięcia w zakresie badań i innowacji.	Działania te nie wchodzą w zakres kompetencji Wspólnego Przedsięwzięcia.	Kwestia zamknięta
8	2020, 2021	Niepewna sytuacja kadrowa we Wspólnym Przedsięwzięciu, odnotowana przez Trybunał w 2020 r., uległa pogorszeniu. Zgodnie z nowym rozporządzeniem ustanawiającym przyjętym w lipcu 2021 r. Wspólne Przedsięwzięcie zostało znacznie powiększone i w trakcie obowiązywania nowych WRF na lata 2021–2027 będzie musiało wdrożyć środki w wysokości ponad 7 mld euro. W tym celu do 2023 r. musi pozyskać 39 dodatkowych pracowników. Na koniec 2021 r. Wspólne Przedsięwzięcie zatrudniało jedynie 15 pracowników (czterech	Wspólne Przedsięwzięcie zatrudniło dodatkowych 8 pracowników, ale nie osiągnęło celu zakładającego zatrudnienie 30 nowych pracowników do końca 2022 r. i jest dalekie od realizacji celu przewidującego przyjęcie	Kwestia otwarta

Wspólne Przedsięwzięcie w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali (EuroHPC)

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze lub inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału (kwestia otwarta / zamknięta)
		zatrudnionych na czas określony i 11 kontraktowych). W związku z tym ma duże trudności kadrowe, jeśli chodzi o zarządzanie nowymi pracownikami, szczególnie w świetle nowych procedur administracyjnych i operacyjnych, nad którymi trwają obecnie prace. Wysoki odsetek pracowników kontraktowych może ponadto przełożyć się na dużą rotację personelu w bliskiej przyszłości, co jeszcze bardziej zwiększy presję na niepewną sytuację kadrową we Wspólnym Przedsięwzięciu.	39 nowych pracowników do końca 2023 r. (zob. pkt 3.9.24–3.9.26). Na koniec 2022 r. odsetek pracowników kontraktowych utrzymywał się na wysokim poziomie – 70%.	
9	2020, 2021	Wspólne Przedsięwzięcie nie rozpoczęło jeszcze rekrutacji na stanowisko kierownika do spraw administracyjnych i finansowych. Zatrudniało ponadto tylko jednego doświadczonego specjalistę ds. projektów odpowiedzialnego za przygotowanie wszystkich dużych projektów infrastrukturalnych i zarządzanie nimi oraz jednego doświadczonego specjalistę zarządzającego działaniami związanymi z zaproszeniami do składania wniosków w ramach programu „Horyzont 2020” i „Horyzont Europa”. Brak kluczowych pracowników może mieć negatywny wpływ na ciągłość działania Wspólnego Przedsięwzięcia i osiągnięcie celów, zwłaszcza że potrzebuje ono wysoce wykwalifikowanych pracowników dysponujących bardzo szczegółową wiedzą.	Nabory na stanowiska kierownika ds. strategii i zarządzania oraz kierownika ds. administracji i finansów rozpoczęto – odpowiednio – dopiero pod koniec 2022 r. i w pierwszej połowie 2023 r. (zob. pkt 3.9.24–3.9.26).	Kwestia otwarta

Odpowiedź Wspólnego Przedsięwzięcia

3.9.11. Wspólne Przedsięwzięcie EuroHPC przyjmuje do wiadomości uwagę Europejskiego Trybunału Obrachunkowego i w pełni zajmie się tą kwestią w rocznym sprawozdaniu finansowym za kolejny rok.

3.9.21. Wspólne Przedsięwzięcie EuroHPC pragnie podkreślić, że z powodu późnego przyjęcia nowego rozporządzenia ustanawiającego nie można było zrealizować ambitnego planu zatrudnienia.

3.9.23. Wspólne Przedsięwzięcie EuroHPC wdrożyło następujące działania łagodzące. Zażądało, aby w przyszłości beneficjent przedstawiał szczegółowe dowody dotyczące zarządzania zasobami ludzkimi i umów z personelem w odniesieniu do wszystkich projektów, gdy wymagana będzie sprawozdawczość okresowa; będzie wykazywać w płatności końcowej różnicę między zgłoszonymi wysiłkami a udokumentowanymi wysiłkami; oraz będzie przeprowadzać dodatkowe kontrole, jeśli uzna to za konieczne.

Wspólne Przedsięwzięcie działające w ramach Euratomu

3.10. Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej (F4E)

Wstęp

3.10.1. Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER (międzynarodowego eksperymentalnego reaktora termojądrowego) i Rozwoju [Energii Termojądrowej \(F4E\)](#) zostało ustanowione w kwietniu 2007 r. na okres 35 lat⁸⁰. Jednym z jego głównych zadań jest wnoszenie wkładu Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej („Euratom”) na rzecz Międzynarodowej Organizacji Energii Termojądrowej (ITER-IO) odpowiedzialnej za realizację projektu ITER. Główne urządzenia do syntezy jądrowej znajdują się w Cadarache we Francji, a siedziba Wspólnego Przedsięwzięcia mieści się w Barcelonie.

3.10.2. Członkami założycielami Wspólnego Przedsięwzięcia są Euratom, reprezentowany przez Komisję Europejską oraz państwa członkowskie Euratomu.

3.10.3. W [tabeli 3.10.1](#) przedstawiono najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia.

Tabela 3.10.1 – Najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia

	2022	2021	Zmiana
Dostępny budżet – środki na płatności (mln euro) ⁽¹⁾	844,0	764,8	10%
Dostępny budżet – środki na zobowiązania (mln euro) ⁽¹⁾	981,2	1 069,9	-8%
Stan zatrudnienia na dzień 31 grudnia ⁽²⁾	436	441	-1%

(1) Dostępny budżet obejmuje niewykorzystane środki z poprzednich lat, które zostały ponownie ujęte w budżecie Wspólnego Przedsięwzięcia na bieżący rok, dochody przeznaczone na określony cel i środki przydzielone na następny rok.

(2) W stanie zatrudnienia uwzględniono urzędników, pracowników zatrudnionych na czas określony i pracowników kontraktowych oraz oddelegowanych ekspertów krajowych.

Źródło: dane przekazane przez Wspólne Przedsięwzięcie.

⁸⁰ [Decyzja Rady 2007/198/Euratom](#) powołująca Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej oraz przyznająca mu określone korzyści.

Informacje leżące u podstaw poświadczenia wiarygodności

3.10.4. W sekcji 3.1 sprawozdania opisano podejście kontrolne przyjęte przez Trybunał, podstawę do sporządzenia opinii Trybunału, zadania kierownictwa Wspólnego Przedsięwzięcia F4E i osób odpowiedzialnych za zarządzanie, a także zadania Trybunału dotyczące kontroli sprawozdania finansowego i transakcji leżących u jego podstaw. Podpisy zamieszczone na s. 166 stanowią integralną część opinii.

Poświadczenie wiarygodności przedstawione przez Europejski Trybunał Obrachunkowy Parlamentowi Europejskiemu i Radzie – sprawozdanie niezależnego kontrolera

Opinia

3.10.5. Trybunał zbadał:

- a) sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia F4E obejmujące sprawozdanie finansowe⁸¹ oraz sprawozdanie z wykonania budżetu⁸² za rok budżetowy zakończony 31 grudnia 2022 r.,
- b) legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tego sprawozdania, zgodnie z postanowieniami art. 287 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

Wiarygodność rozliczeń

Opinia na temat wiarygodności rozliczeń

3.10.6. W opinii Trybunału sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia F4E za rok zakończony 31 grudnia 2022 r. przedstawia rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach jego sytuację finansową na dzień 31 grudnia 2022 r. oraz wyniki transakcji, przepływy pieniężne i zmiany w aktywach netto za zakończony w tym dniu rok budżetowy, zgodnie z przepisami regulaminu finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia

⁸¹ Sprawozdanie finansowe składa się z bilansu, sprawozdania z finansowych wyników działalności, rachunku przepływów pieniężnych, zestawienia zmian w aktywach netto oraz opisu znaczących zasad (polityki) rachunkowości i informacji dodatkowej.

⁸² Sprawozdanie z wykonania budżetu obejmuje sprawozdanie, które przedstawia zbiorczo wszystkie operacje budżetowe, i informację dodatkową.

Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej (F4E)

i z regułami rachunkowości przyjętymi przez księgowego Komisji. Reguły te opierają się na powszechnie przyjętych międzynarodowych standardach rachunkowości sektora publicznego.

Legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw rozliczeń

Dochody

Opinia na temat legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw rozliczeń

3.10.7. W opinii Trybunału dochody leżące u podstaw rozliczeń Wspólnego Przedsięwzięcia F4E za rok zakończony w dniu 31 grudnia 2022 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

Płatności

Opinia na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń

3.10.8. W opinii Trybunału płatności leżące u podstaw rozliczeń Wspólnego Przedsięwzięcia F4E za rok zakończony 31 grudnia 2022 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

Objaśnienie uzupełniające

3.10.9. Nie podważając opinii wyrażonej w pkt **3.10.6–3.10.8**, Trybunał pragnie zwrócić uwagę na pkt **3.10.12–3.10.14**, w których poinformował, że w rocznym sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia F4E za 2021 r. podano łączny koszt zrealizowania przez Wspólne Przedsięwzięcie zobowiązań dotyczących dostaw na rzecz projektu ITER („szacowany koszt końcowy”). Jest on szacowany na 19,1 mld euro (w wartościach z 2022 r.). Niemniej w 2022 r. łączny koszt końcowy nadal szacowany był w oparciu o cel pośredni i założenia co do kosztów sformułowane w 2016 r. Zostanie on gruntownie zmieniony po zakończeniu prac nad nowymi założeniami i wymogami projektu ITER, gdy zostaną one zatwierdzone przez Radę ITER i oficjalnie przedstawione Wspólnemu Przedsięwzięciu F4E.

3.10.10. Trybunał zwraca uwagę na ppkt d) we wprowadzeniu do rocznego sprawozdania finansowego poświęcony wpływowi sytuacji międzynarodowej, w którym opisano, jaki wpływ na funkcjonowanie Wspólnego Przedsięwzięcia F4E miały pandemia COVID-19 i agresja Rosji na Ukrainę.

3.10.11. Przedstawione poniżej uwagi nie podważają opinii Trybunału.

Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej (F4E)

Uwagi dotyczące szacowanego kosztu końcowego projektu ITER

3.10.12. Na podstawie obecnych założeń projektu ITER sformułowanych w listopadzie 2016 r. Wspólne Przedsięwzięcie oszacowało łączny koszt zrealizowania swoich zobowiązań dotyczących dostaw na rzecz projektu ITER („szacowany koszt końcowy”), wliczając do niego koszty etapu budowy i etapu operacyjnego do 2035 r., jak również koszty etapu dezaktywacji i etapu likwidacji do 2042 r. Na koniec 2022 r. Wspólne Przedsięwzięcie oszacowało ten łączny koszt na 19,1 mld euro (w wartościach z 2022 r.). Na tę kwotę składają się łączne płatności zrealizowane do końca 2022 r., które wyniosły łącznie 9,2 mld euro, oraz szacunkowe przyszłe płatności oceniane na 9,9 mld euro (w wartościach z 2022 r.).

3.10.13. W listopadzie 2022 r. na 31. posiedzeniu Rady ITER podjęto decyzję o aktualizacji założeń. Na 32. posiedzeniu Rady w dniach 21–22 czerwca 2023 r. zlecono Dyrektorowi Generalnemu ITER przedstawienie propozycji zaktualizowanych założeń projektu ITER, tak by mogły zostać omówione i zatwierdzone w 2024 r.

3.10.14. Ze względu na to, że proces aktualizacji obecnych założeń projektu ITER pochodzących z 2016 r. trwa tak długo, szacunki na potrzeby planowania długoterminowego (w tym szacowany koszt końcowy) są nadal sporządzane w oparciu o cel pośredni i założenia dotyczące kosztów z 2016 r., o czym poinformowano w sprawozdaniu finansowym za 2022 r. Niemniej szacunki te zostaną gruntownie zmienione po zakończeniu prac nad nowymi założeniami i wymogami projektu ITER, gdy zostaną one zatwierdzone przez Radę ITER i oficjalnie przedstawione Wspólnemu Przedsięwzięciu F4E.

Uwagi dotyczące zarządzania budżetem

Wykonanie budżetu operacyjnego na 2022 r.

3.10.15. W 2022 r. Wspólne Przedsięwzięcie F4E wykorzystało 72% środków na zobowiązania i 91% środków na płatności. Niemniej obniżyło swój budżet środków na płatności z tytułu działalności operacyjnej o 92 mln euro, przyjmując budżet korygujący. Ponadto przesunęło 9,5 mln euro z budżetu środków na płatności z tytułu działalności operacyjnej do budżetu administracyjnego (wynagrodzenia), aby sfinansować zobowiązania z funduszu emerytalnego F4E wobec Komisji.

3.10.16. Niskie wskaźniki wykonania wynikały ze spowolnienia działalności operacyjnej zarówno na poziomie ITER-IO, jak i Wspólnego Przedsięwzięcia F4E, głównie ze względu na

Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej (F4E)

skutki kryzysu związanego z pandemią COVID-19, agresję Rosji na Ukrainę oraz niedawne techniczne problemy koncepcyjne na obecnym etapie montażu projektu ITER.

Uchybienia związane z wykonaniem budżetu administracyjnego na 2022 r.

3.10.17. Budżet administracyjny Wspólnego Przedsięwzięcia F4E stanowią środki nieodróżnicowane. W związku z tym zobowiązania administracyjne oparte na umowach i zobowiązaniach administracyjnych, w odniesieniu do których na koniec roku nie dokonano płatności, mogą zostać przeniesione na następny rok w celu dokonania płatności.

3.10.18. Na koniec 2022 r. wskaźnik wykonania budżetu na wydatki administracyjne (tytuł 2) na ten rok był niski – 63%. Jednocześnie wskaźnik anulowanych zobowiązań przeniesionych z poprzedniego roku był wysoki i wynosił średnio 20%.

Uwagi dotyczące systemów zarządzania i kontroli

Niestabilna sytuacja w zakresie kadry kierowniczej wyższego szczebla

3.10.19. Pod koniec 2022 r. kadra kierownicza wyższego szczebla we Wspólnym Przedsięwzięciu przechodziła okres poważnych zmian. W czerwcu 2022 r. dyrektor Wspólnego Przedsięwzięcia F4E odszedł ze stanowiska, a we wrześniu tego samego roku kierownik Działu ds. Szeroko Zakrojonej Koncepcji został wyznaczony na dyrektora generalnego ITER-IO. Poskutkowało to zmianami osobowymi na czterech z siedmiu stanowisk kierowniczych wyższego szczebla we Wspólnym Przedsięwzięciu. W 2022 r. trzy stanowiska kierownicze wyższego szczebla (w tym stanowisko dyrektora Wspólnego Przedsięwzięcia) zostały tymczasowo powierzone kierownikom wyższego szczebla w wyniku przesunięć wewnętrznych, a jedno stanowisko zajął nowo zatrudniony pracownik. Ponadto dwóch członków kadry kierowniczej wyższego szczebla (kierownik Działu Handlowego i kierownik Działu ds. Programu ITER) przeszło na emeryturę z końcem sierpnia 2023 r. Sytuacja ta stwarza zwiększone ryzyko dla należytego zarządzania i ciągłości działania Wspólnego Przedsięwzięcia F4E w momencie, gdy doświadczeni kierownicy wyższego szczebla będą mieli za zadanie wdrożyć nowe założenia ITER, które mają zostać zatwierdzone w 2024 r. i będą miały istotny wpływ na działalność Wspólnego Przedsięwzięcia.

Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej (F4E)

Uchybienia w systemie zarządzania ryzykiem we Wspólnym Przedsięwzięciu

3.10.20. Pomimo szeroko zakrojonych działań w zakresie zarządzania ryzykiem we Wspólnym Przedsięwzięciu F4E w najnowszej ocenie ryzyka nie uwzględniono ryzyka wiążącego się z istotnymi zdarzeniami, zidentyfikowanymi już i mającymi wpływ na działalność Wspólnego Przedsięwzięcia w drugiej połowie 2022 r. Do zdarzeń tych zaliczały się zmiany w kadrze kierowniczej wyższego szczebla, spowolnienie działalności operacyjnej skutkujące niższym wskaźnikiem wykonania budżetu, opóźnienia w zamówieniach oraz oczekiwana zmiana założeń ITER. Zaistniała sytuacja utrudnia terminowe podejmowanie właściwych decyzji przez osoby na najwyższych stanowiskach kierowniczych Wspólnego Przedsięwzięcia F4E i może negatywnie wpłynąć na osiągnięcie celów pośrednich projektu.

Uchybienia w systemie zarządzania umowami przez Wspólne Przedsięwzięcie

3.10.21. W 2013 r. F4E udzieliło zamówienia na kwotę 500 mln euro na zaprojektowanie, wyposażenie i instalację budynków do montażu reaktora jądrowego ITER i innych budynków niezwiązanych z reaktorem. Ze względu na obawy związane z rosnącymi kosztami usług zaprojektowania i wyposażenia reaktora jądrowego oraz niezadowolenie z postępów i efektywności wykonawcy w realizowaniu pozostałych prac dotyczących budynków niezwiązanych z reaktorem w grudniu 2020 r. F4E i ITER-IO zaczęły wdrażać strategiczny plan rozwoju. W planie tym rozważono alternatywne rozwiązania w zakresie udzielenia tego zamówienia, takie jak ponowne zorganizowanie przetargu na usługi wyposażenia lub zlecenie pozostałych robót innym wykonawcom, a także oceniono potencjalne konsekwencje, jeśli chodzi o koszty i harmonogram realizacji robót. W lutym 2021 r. wykonawca przedłożył Wspólnemu Przedsięwzięciu wniosek o płatność na łączną kwotę 150 mln euro za usługi zaprojektowania i wyposażenia reaktora jądrowego, a we wrześniu 2021 r. – kolejny wniosek o płatność w wysokości 30 mln euro za pozostałe prace dotyczące innych budynków niezwiązanych z reaktorem. Wspólne Przedsięwzięcie zleciło zewnętrznym ekspertom prawnym analizę alternatywnych rozwiązań w zakresie udzielenia zamówienia. W oparciu o przeprowadzoną przez ekspertów prawnych analizę ryzyka i przekazane przez nich informacje dyrektor Wspólnego Przedsięwzięcia uzgodnił z wykonawcą usług zaprojektowania i wyposażenia reaktora jądrowego wypłatę kwoty 75 mln euro, której dokonano pod koniec 2022 r. Natomiast w odniesieniu do prac dotyczących innych budynków niezwiązanych z reaktorem F4E zdecydowało się nie zawierać ugody z wykonawcą, który skierował spór na drogę prawną.

Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej (F4E)

3.10.22. Przeprowadzona przez Trybunał analiza dokumentacji dotyczącej realizacji zamówienia wykazała uchybienia, jeśli chodzi o zarządzanie tym zamówieniem przez Wspólne Przedsięwzięcie. W szczególności F4E nie oceniło prawidłowo wpływu zmian wprowadzonych w umowie ani istotnych niezgodności ze strony wykonawcy w odniesieniu do realizacji zamówienia, co doprowadziło do różnych interpretacji i braku porozumienia między stronami co do zakresu robót, terminów realizacji i wymogów projektu. Ponadto eksperci prawni stwierdzili, że ze względu na sposób sformułowania poszczególnych postanowień umownych Wspólne Przedsięwzięcie nie mogło rozwiązać umowy i wykonać robót wyłączonych z zakresu umowy we własnym zakresie ani zlecić ich innym wykonawcom. Ze względu na to, że wykonawca nie zarządzał odpowiednio czasem realizacji projektu, a F4E nie prowadziło rejestru czynności podejmowanych w ramach projektu, nie dało się jasno ustalić zobowiązań wykonawcy. Uchybienia te poważnie obniżyły możliwość osiągnięcia celów zamówienia, a także – jeśli nie zostaną wyeliminowane – mogą wpłynąć na inne działania operacyjne Wspólnego Przedsięwzięcia F4E, biorąc pod uwagę fakt, że w wyniku aktualizacji założeń projektu ITER konieczne mogą być istotne zmiany realizowanych obecnie złożonych umów.

Monitorowanie działań podjętych w związku z uwagami z ubiegłych lat

3.10.23. Przegląd działań naprawczych podjętych w wyniku uwag zgłoszonych przez Trybunał w ubiegłych latach przedstawiono w [załączniku](#).

Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej (F4E)

Załącznik – Monitorowanie działań podjętych w związku z uwagami z ubiegłych lat

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze lub inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału (kwestia otwarta / zamknięta)
1	2019	Wspólne Przedsięwzięcie jest oceniane w trybie rocznym przez panel ekspertów zewnętrznych. Panel ekspertów wykrył szereg problemów i zagrożeń na poziomie wyższej kadry kierowniczej i w zakresie kultury korporacyjnej. W przypadku gdy problemy te pozostaną nierozwiązane, mogą one negatywnie wpłynąć na zdolność pracowników do skutecznego wypełniania obowiązków.	Uwagi te dotyczą 8. oceny rocznej, którą objęto Wspólne Przedsięwzięcie F4E w 2019 r. W 2022 r. Wspólne Przedsięwzięcie wdrożyło zalecenia odnoszące się do trudności związanych z kadrą kierowniczą.	Kwestia zamknięta

Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej (F4E)

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze lub inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału (kwestia otwarta / zamknięta)
2	2019	<p>W wyniku ograniczeń wprowadzonych w planie zatrudnienia dotyczących pracowników etatowych Wspólne Przedsięwzięcie w coraz większym zakresie korzysta z pracowników kontraktowych lub pracowników tymczasowych świadczących usługi w ramach jego struktur. W 2019 r. liczba tych pracowników osiągnęła już około 62% pracowników etatowych Wspólnego Przedsięwzięcia. Sytuacja taka wiąże się z istotnymi zagrożeniami dla Wspólnego Przedsięwzięcia, jeżeli chodzi o zachowanie kluczowych kompetencji, brak jasno zdefiniowanych kanałów rozliczalności, potencjalne spory sądowe oraz mniejszą wydajność pracowników ze względu na zdecentralizowane zarządzanie.</p>	<p>W 2022 r. Wspólne Przedsięwzięcie utworzyło grupę roboczą, aby przeanalizować wysoki stopień wykorzystania zasobów zewnętrznych w celu lepszego zaplanowania i uzasadnienia zapotrzebowania na tego rodzaju pracowników.</p> <p>Ponadto zgodnie z planem zatrudnienia na 2023 r. liczbę etatowych pracowników Wspólnego Przedsięwzięcia zwiększono przez utworzenie 10 dodatkowych stanowisk na czas określony oraz przekształcenie 15 stanowisk dla pracowników kontraktowych w stanowiska dla pracowników zatrudnionych na czas określony. Zidentyfikowane zagrożenia zostaną uwzględnione w ramach projektu realizowanego przez usługodawcę zewnętrznego Wspólnego Przedsięwzięcia. Projekt ten ma zostać sfinalizowany do końca 2023 r.</p> <p>W 2023 r. Wspólne Przedsięwzięcie rozpoczęło również proces ustanawiania funkcji planowania zatrudnienia oraz ogólny przegląd swojej polityki kadrowej. Niemniej jednak rodzaj działań realizowanych przez Wspólne Przedsięwzięcie w ramach projektów i obciążenie pracą, jakie się z nimi wiąże, wymagają znacznego wsparcia przez usługodawców zewnętrznych.</p>	Kwestia otwarta

Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej (F4E)

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze lub inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału (kwestia otwarta / zamknięta)
3	2021	<p>Od stycznia 2016 r. wspólne przedsięwzięcia powinny odprowadzać do systemu emerytalnego UE część składek należnych od pracodawcy. Ponieważ Komisja nie przewidziała środków na pokrycie takich wydatków w budżetach wspólnych przedsięwzięć ani nie wystąpiła formalnie o płatności, Wspólne Przedsięwzięcie F4E nie odprowadziło jeszcze takich składek.</p> <p>Zgodnie z regulaminem pracowniczym⁸³ i wytycznymi Komisji roczna składka należna od poszczególnych wspólnych przedsięwzięć jako pracodawców powinna odpowiadać odsetkowi, jaki stanowią dochody bez dotacji z budżetu UE w całkowitych dochodach danego wspólnego przedsięwzięcia. W przypadku Wspólnego Przedsięwzięcia F4E odsetek ten wynosi około 20%. Jednak w myśl statutu Wspólnego Przedsięwzięcia łączna kwota składek członków nie może przekraczać 10% jego rocznych kosztów administracyjnych. Współistnienie tych różnych przepisów rodzi ryzyko powstania odmiennych interpretacji, o różnym wpływie finansowym.</p>	<p>Wspólne Przedsięwzięcie F4E odprowadziło do systemu emerytalnego UE należne składki pracodawcy za okres 2017–2022 w kwocie zafakturowanej przez Komisję. Roczna składka została obliczona w oparciu o wytyczne Komisji.</p> <p>Kwestia zostaje uznana za zamkniętą. Podjęcie dodatkowych działań dotyczących sprzecznych przepisów prawnych nie wchodzi w zakres kompetencji Wspólnego Przedsięwzięcia.</p>	Kwestia zamknięta

Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej (F4E)

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze lub inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału (kwestia otwarta / zamknięta)
4	2021	W latach 2020 i 2021 Wspólne Przedsięwzięcie zostało również objęte regularnymi dorocznymi ocenami przeprowadzonymi przez ekspertów zewnętrznych, a także intensywnymi audytami wewnętrznymi, które dotyczyły większości najważniejszych obszarów jego działalności. Wdrażanie działań naprawczych, mających wyeliminować ryzyko stwierdzone w następstwie audytów i ocen, poskutkowało zwiększeniem obciążenia administracyjnego. Nie ma przy tym pewności, czy dodatkowe mechanizmy kontrolne były efektywne i doprowadziły do poprawy systemu.	W 2022 r. nie rozpoczęto nowej dorocznej oceny Wspólnego Przedsięwzięcia F4E. Według stanu na koniec 2022 r. Wspólne Przedsięwzięcie F4E zrealizowało 50% zaleceń z 9. oceny rocznej i 25% zaleceń z 10. oceny rocznej. Jeżeli chodzi o audyty przeprowadzone przez Służbę Audytu Wewnętrznego, Wspólne Przedsięwzięcie F4E wdrożyło w 2022 r. wszystkie niezrealizowane wcześniej zalecenia z wyjątkiem dwóch ważnych zaleceń dotyczących organizacji i metod zarządzania projektami. Te dwa zalecenia zostały wdrożone w pierwszym kwartale 2023 r.	Kwestia otwarta

---

⁸³ Art. 83a.

Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej (F4E)

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze lub inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału (kwestia otwarta / zamknięta)
5	2021	<p>W listopadzie 2021 r. personel Wspólnego Przedsięwzięcia F4E ogłosił strajk. Z wewnętrznych i zewnętrznych ocen oraz licznych wewnętrznych ankiet wynika, że głównymi powodami pogorszenia się warunków pracy we Wspólnym Przedsięwzięciu były niedociągnięcia na wyższym szczeblu kierowniczym (np. nieprzejrzystość i zaburzenia w procesie podejmowania decyzji oraz brak dialogu społecznego). Ponadto korzystanie z pracowników zewnętrznych na nieproporcjonalnie dużą skalę zintensyfikowało trudności i ryzyko, jeśli chodzi o środowisko pracy. Komisja poinformowała, że coroczna ocena Wspólnego Przedsięwzięcia F4E za 2022 r. obejmie wyłącznie kwestie dotyczące zarządzania zasobami ludzkimi.</p>	<p>W sprawozdaniu z 10. oceny rocznej zawarto dwa zalecenia dotyczące zarządzania zasobami ludzkimi przez Wspólne Przedsięwzięcie. W 2022 r. Rada Zarządzająca F4E zatwierdziła plan działania dotyczący realizacji tych zaleceń. Wspólne Przedsięwzięcie w pełni wdrożyło pierwsze zalecenie dotyczące skorygowania profilu dyrektora F4E do czerwca 2023 r. i planuje zakończyć wdrażanie drugiego zalecenia dotyczącego wzmocnienia pozycji pracowników do końca 2023 r. W 2023 r. wspólna grupa robocza F4E zakończyła analizę jego środowiska pracy i rozpoczęła działania następcze w związku z przeprowadzonym badaniem dotyczącym oceny ryzyka psychospołecznego.</p>	Kwestia otwarta

Odpowiedź Wspólnego Przedsięwzięcia

3.10.18. F4E pragnie zauważyć, że średni wskaźnik anulowanych zobowiązań administracyjnych przeniesionych z 2021 r. na 2022 r. wynoszący 20% był spowodowany głównie tymczasowymi zobowiązaniami budżetowymi. Na koniec 2022 r. ostateczny wskaźnik wykonania ostatecznego budżetu administracyjnego na 2021 r. wyniósł 98,5%, podobnie jak w poprzednich latach.

3.10.19. Należy zauważyć, że osoby pełniące funkcje szefów działów ds. realizacji projektu ITER i szeroko zakrojonej koncepcji oraz szef działu ds. zarządzania projektami to pracownicy wyższego szczebla posiadający niezbędne umiejętności, wiedzę i odpowiednie doświadczenie do wykonywania swoich obowiązków. Niemniej jednak jako osoby „pełniące funkcje” mogą nie być w stanie w pełni uwzględnić zmian w perspektywie średnio- i długoterminowej.

3.10.20. F4E wdraża nowe ramy mające na celu ułatwienie szybkiej konsolidacji do poziomu podsumowania ryzyka i zwiększenie widoczności działań w zakresie zarządzania ryzykiem portfela, odnośnie do których pierwsze sprawozdanie zostało przedstawione osobom zarządzającym F4E w czerwcu/lipcu 2023 r.

- Opóźnienia w zamówieniach publicznych: powiązane rodzaje ryzyka są ujmowane w rejestrach ryzyka na poziomie projektu/programu, a nie na poziomie funkcji zarządzania zamówieniami publicznymi.
- Zmiana scenariusza odniesienia organizacji ITER-IO może wpłynąć na realizację świadczeń rzeczowych (projekty F4E) lub wkład pieniężny Euratomu na rzecz organizacji ITER-IO:
  - realizację świadczeń rzeczowych należy ująć w rejestrze ryzyka na poziomie projektu; istnieją również możliwości ograniczenia zakresu ryzyka, tj. „komora gorąca”;
  - wkład pieniężny Euratomu na rzecz ITER-IO: właścicielem tego ryzyka jest Euratom jako członek Rady ITER; ryzyko to jest również wyłączone z „szacowanego kosztu końcowego” przedstawianego Radzie Zarządzającej F4E.

3.10.22. F4E podjęło już działania w celu zapewnienia, aby problemy napotymane podczas realizacji niniejszego zamówienia nie powtórzyły się. Po pierwsze, był to jeden z pierwszych kontraktów FIDIC⁸⁴ zrealizowanych w ramach F4E, a ten rodzaj kontraktu jest stosowany wyłącznie w obszarze programu budowlanego. Kiedy F4E zdało sobie sprawę ze słabości w obszarze zarządzania opóźnieniami, wzmocniło postanowienia umowne nowego wzoru umowy. Ponadto F4E przygotowuje warsztaty z udziałem pracowników F4E zaangażowanych w

---

⁸⁴ Kontrakty FIDIC to umowy inżynierskie, które regulują projekty budowlane. Są one głównymi umowami stosowanymi w sektorze budownictwa na całym świecie i są opracowywane i publikowane przez Międzynarodową Federację Inżynierów Konsultantów (lub w skrócie FIDIC w języku francuskim), która jest międzynarodową organizacją normalizacyjną w zakresie technologii budowlanych i inżynierii konsultingowej.

Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii
Termojądrowej (F4E)

zarządzanie prawne, handlowe, techniczne i zarządzanie projektami w celu zwiększenia ich świadomości na temat znaczenia właściwego zarządzania harmonogramami w zakresie radzenia sobie ze zmianami i roszczeniami wszystkich zainteresowanych stron oraz dalszej poprawy postanowień umowy, praktyk i procesów zarządzania harmonogramem. Oczekuje się, że działanie to, które ma zostać wdrożone do końca 2023 r., przyczyni się do dalszego usprawnienia narzędzi F4E do zarządzania harmonogramem oraz zwiększenia przydzielonych na ten cel zasobów.

Niniejsze sprawozdanie zostało przyjęte przez Izbę IV, której przewodniczy Mihails KOZLOVS, członek Trybunału Obrachunkowego, w Luksemburgu w dniu 26 września 2023 r.

W imieniu Trybunału Obrachunkowego

Tony Murphy
Prezes

Wykaz akronimów

BBI	Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Bioprzemysłu
CA	Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Ekologicznego Lotnictwa
CBE	Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Biotechnologicznej Europy Opartej na Obiegu Zamkniętym
CEF	Instrument „Łącząc Europę”
CIC	Wspólne Centrum Wdrażania Dyrekcji Generalnej Komisji ds. Badań Naukowych i Innowacji
Clean H2	Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czystego Wodoru
„Czyste Niebo”	Wspólne Przedsiębiorstwo „Czyste Niebo” / Wspólne Przedsięwzięcie „Czyste Niebo 2”
DG CNECT	Dyrekcja Generalna Komisji Europejskiej ds. Sieci Komunikacyjnych, Treści i Technologii
DG MOVE	Dyrekcja Generalna Komisji ds. Mobilności i Transportu
DG RTD	Dyrekcja Generalna Komisji ds. Badań Naukowych i Innowacji
ECCC	Europejskie Centrum Kompetencji w dziedzinie Cyberbezpieczeństwa
ECSEL	Wspólne Przedsięwzięcie „Podzespoły i układy elektroniczne w służbie wiodącej pozycji Europy”
EPPO	Prokuratura Europejska
EU-Rail	Wspólne Europejskie Przedsięwzięcie Kolejowe
EURATOM	Europejska Wspólnota Energii Atomowej
EuroHPC	Wspólne Przedsięwzięcie w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali
F4E	Wspólne Przedsięwzięcie „Fusion for Energy”
FCH	Wspólne Przedsiębiorstwo na rzecz Technologii Ogniw Paliwowych i Technologii Wodorowych / Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Technologii Ogniw Paliwowych i Technologii Wodorowych 2
GH	Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Programu EDCTP3 w dziedzinie Globalnego Zdrowia (następca Partnerstwa pomiędzy Europą a krajami rozwijającymi się w zakresie badań klinicznych 3)
IHI	Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inicjatywy w dziedzinie Innowacji w Ochronie Zdrowia

IMI	Wspólne Przedsiębiorstwo na rzecz Realizacji Wspólnej Inicjatywy Technologicznej w zakresie Leków Innowacyjnych / Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Drugiej Inicjatywy w zakresie Leków Innowacyjnych
ISA / MSRF	Międzynarodowe Standardy Rewizji Finansowej ustanowione przez Międzynarodową Federację Księgowych
ISSAI	Międzynarodowe Standardy Międzynarodowej Organizacji Najwyższych Organów Kontroli (INTOSAI)
ITER	międzynarodowy eksperymentalny reaktor termojądrowy
ITER-IO	Międzynarodowa Organizacja Energii Termojądrowej
KDT	Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Kluczowych Technologii Cyfrowych
OLAF	Europejski Urząd ds. Zwalczenia Nadużyć Finansowych
S2R	Wspólne Przedsięwzięcie Shift2Rail (europejska inicjatywa w dziedzinie kolei)
SESAR	Wspólne Przedsięwzięcie w celu Opracowania Europejskiego Systemu Zarządzania Ruchem Lotniczym Nowej Generacji / Wspólne Przedsięwzięcie w celu Badań z zakresu Zarządzania Ruchem Lotniczym w Jednolitej Europejskiej Przestrzeni Powietrznej
SNS	Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inteligentnych Sieci i Usług
TFUE	Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
WRF	wieloletnie ramy finansowe
7PR	siódmy program ramowy w zakresie badań i rozwoju technologicznego (na lata 2007–2013)

PRAWA AUTORSKIE

© Unia Europejska, 2023

Polityka Europejskiego Trybunału Obrachunkowego w zakresie ponownego wykorzystywania dokumentów została określona w [decyzji Trybunału nr 6-2019](#) w sprawie polityki otwartych danych oraz ponownego wykorzystywania dokumentów.

O ile nie wskazano inaczej (np. nie zamieszczono szczegółowych adnotacji o prawach autorskich), treści Europejskiego Trybunału Obrachunkowego będące własnością UE objęte są licencją [Creative Commons Uznanie autorstwa 4.0 Międzynarodowe \(CC BY 4.0\)](#). Oznacza to, że co do zasady ponowne wykorzystanie jest dozwolone, pod warunkiem że treści zostaną odpowiednio oznaczone i zostaną wskazane dokonane w nich zmiany. W przypadku ponownego wykorzystania treści Trybunału niedozwolone jest zmienianie ich oryginalnego znaczenia albo przestania. Trybunał nie ponosi odpowiedzialności za jakiegokolwiek konsekwencje ponownego wykorzystywania.

Jeżeli konkretna treść wskazuje na możliwą do zidentyfikowania osobę fizyczną – tak jak w przypadku zdjęć, na których widoczni są pracownicy Trybunału – lub zawiera prace stron trzecich, wymagane jest uzyskanie dodatkowego zezwolenia.

W takim przypadku uzyskane dodatkowe zezwolenie na ponowne wykorzystanie określonej treści unieważnia i zastępuje wspomniane wcześniej zezwolenie ogólne. Powinny być w nim wyraźnie wskazane wszelkie ograniczenia dotyczące wykorzystania treści.

W celu wykorzystania lub powielenia treści niebędącej własnością UE konieczne może być wystąpienie o zgodę bezpośrednio do właścicieli praw autorskich.

Oprogramowanie lub dokumenty objęte prawem własności przemysłowej, takie jak patenty, znaki towarowe, wzory użytkowe, znaki graficzne i nazwy, nie są objęte polityką Europejskiego Trybunału Obrachunkowego w zakresie ponownego wykorzystywania.

Na stronach internetowych instytucji Unii Europejskiej dostępnych w domenie europa.eu zamieszczane są linki do stron zewnętrznych. Trybunał nie ma kontroli nad ich zawartością i w związku z tym zachęca użytkowników, aby we własnym zakresie zapoznali się z polityką ochrony prywatności i polityką w zakresie praw autorskich obowiązującymi na tych stronach.

Wykorzystywanie znaku graficznego Europejskiego Trybunału Obrachunkowego

Znak graficzny Europejskiego Trybunału Obrachunkowego nie może być wykorzystywany bez uprzedniej zgody Trybunału.

EUROPEJSKI
TRYBUNAŁ
OBRACHUNKOWY

Urząd Publikacji
Unii Europejskiej